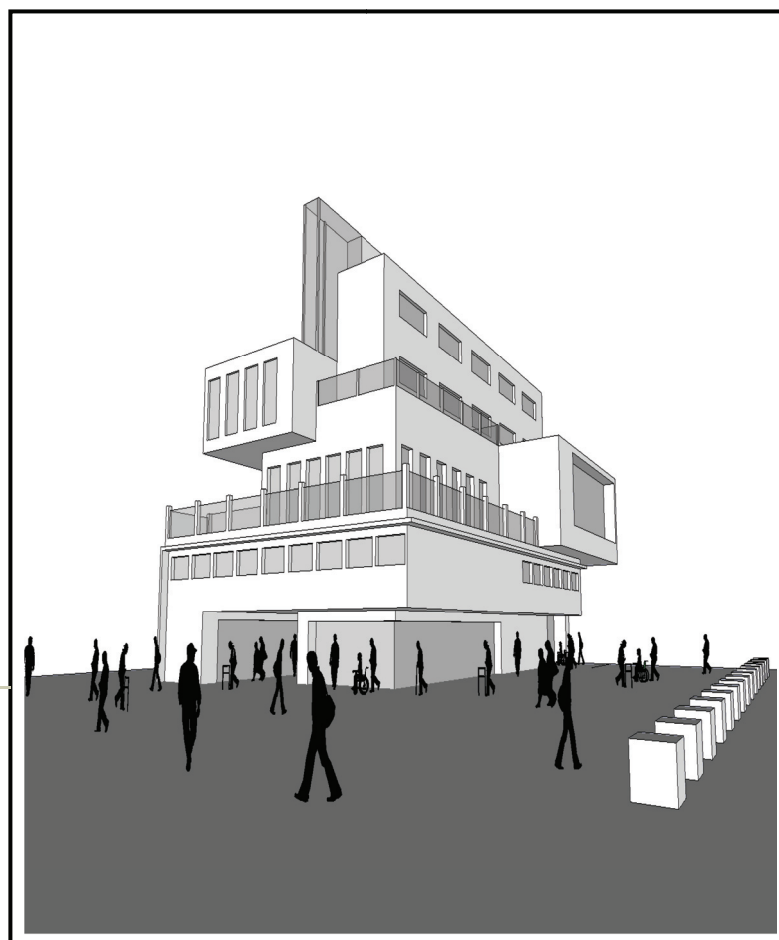

Fride Aannestad

Hvilke kvaliteter og egenskaper bør et seniorsenter inneholde?

What qualities should a senior center contain?

Oslo, juli 2011

Oppgavens tittel: Hvilke kvaliteter og egenskaper bør et seniorsenter inneholde? What qualities should a senior center contain?	Dato: 22. juli 2011		
	Antall sider (inkl. bilag): 107		
	Masteroppgave	X	Prosjektoppgave
Navn: Stud.techn. Fride Aannestad			
Faglærer/veileder: Professor Nils Olsson og Førsteamanuensis Geir K. Hansen			
Eventuelle eksterne faglige kontakter/veiledere:			

Ekstrakt

Bakgrunnen for denne masteroppgaven er et ønske om å kunne bidra med økt forståelse av arealenes betydning, spesielt med tanke på helse og velvære. Det er fagområdet strategisk arealforvaltning som ligger til grunn for denne oppgaven.

Formålet med oppgaven er å beskrive hvilke faktorer som er viktig med hensyn til lokalisering, utforming og tilbud for et seniorsenter. Og drøfte hvilke krav fremtidens eldre vil kunne stille til et seniorsenter og se dette i sammenheng med andre former for tilbud.

I dette masterstudiet har jeg brukt metodetriangulering for å belyse og få svar på min problemstilling. Hovedpunktene i valgt metode kan oppsummeres slik: Litteraturstudie, spørreundersøkelse, befarings og intervju.

Plasseringen av seniorsentrene er nå i bevegelse mot boligområder som er spesielt tilrettelagt for eldre. Samspillet mellom seniorsentre og bolig i kjent nærmiljø er særlig verdifullt for de svakeste brukerne. De frivillige hjelperne, som også representerer de sprekeste brukerne, har mer behov for en ungdomsklubb for eldre som gjerne kan være plassert i områder med mer blandet publikum. Funnene i undersøkelsene viser en tendens til at seniorsentre som er bygget til formålet gir mer fornøyde brukere enn seniorsentre som ligger i bygg med kjøpesenter, signalbygg, boligblokk eller kontorbygg.

Seniorsenter, som er et lavterskeltilbud til eldre, må inneholde flere kvaliteter og egenskaper slik at de eldre kan få en sosial og meningsfylt hverdag. Denne oppgaven indikerer også at bygningen, arealet og plasseringen til et seniorsenter er svært viktig. Videre er konklusjonen at seniorsentrene gir en god samfunnsøkonomi fordi de offentlige kostnadene til seniorsentrene er små i forhold til den verdiskapning som sentrene gir. De sprekeste brukerne har behov som er forskjellig fra de svakeste brukerne og dette krever forskjellige typer seniorsentrene. Gevinsten ved at seniorene kan fortsette å leve i sine private hjem er så stor at det kan forsvares å bruke mer midler på seniorsentre.

Stikkord:

1. Kjernevirksomhet
2. Tilbud og brukertilfredshet
3. Estetikk, arkitektur og fargevalg
4. Samfunnsøkonomi

Forord

Denne oppgaven er en avslutning av erfaringsbasert masterstudiet i eiendomsutvikling – og forvaltning ved Institutt for byggekunst, prosjektering og forvaltning ved Norges Teknisk Naturvitenskaplig Universitet, Trondheim. Målet med denne oppgaven er å skaffe meg erfaring og videre kunnskap i faget strategisk arealforvaltning.

Bakgrunnen for denne masteroppgaven er et ønske om å kunne bidra med økt forståelse av arealenes betydning, da også med tanke på helse og velvære. Det var spennende å lese forskningsstudiet innen omgivelsespsykologien hvor estetiske egenskaper kan ha en positiv påvirkning på velvære vårt. I strategisk arealforvaltning er det også viktig å utnytte arealene på best mulig måte. Arealene kan da bidra til økt effektivitet og verdiskapning for brukerorganisasjonen. Med god byggeskikk gir det en kvalitet ved de bygde omgivelser som tar hensyn til både fysisk og sosialt livsmiljø, ressursbruk, universell utforming og estetikk.

Jeg vil rette en takk til professor Nils Olsson og førsteamanuensis Geir Hansen ved Institutt for byggekunst, prosjektering og forvaltning som har vært mine veiledere. De har bidratt med god faglig oppfølging og konstruktive tilbakemeldinger gjennom mitt arbeid med oppgaven.

Så vil jeg benytte anledningen til å takke alle informantene som jeg har vært i kontakt med for innhenting av bakgrunnsmaterialer for å kunne løse denne masteroppgaven.

Jeg ønsker også å takke Instituttet ved Siri H. Blakstad og Elin Røsok, samt alle forelesere og gjesteforeleserne som har bidratt med faglig kompetanse og inspirasjon gjennom tre år. Takk også til medstudenter som har bidratt til hyggelige samlinger, spennende studieturer og et godt læringsmiljø.

Sist, men ikke minst vil jeg takke Aasmund for all hjelp og støtte til gjennomføringen av dette studiet.

Bilde på forsiden er laget av Anders Aannestad.

Oslo, juli 2011

Fride Aannestad

Sammendrag

Strategisk arealforvaltning er å utnytte arealene kreativt og kunne endre de etter som behovet i brukergruppen forandres. Dette betyr også mye for verdiskapning, effektivitet, innovasjon og attraktivitet for kjernevirksomheten til organisasjonen som bruker bygget og arealene.

Brukerorganisasjonen i min masteroppgave er seniorsenter. Som referanse og undersøkelsessteder har jeg benyttet meg av seniorsentre i Oslo. Jeg har valgt å se nærmere på hvilke kvaliteter og egenskaper et seniorsenter bør inneholde. Formålet med oppgaven er å beskrive hvilke faktorer som er viktig med hensyn til lokalisering, utforming og tilbud for et seniorsenter. Videre drøftes hvilke krav framtidens eldre vil kunne stille til et seniorsenter og dette sees i sammenheng med andre former for tilbud.

Oppgaven tar for seg litteratur og teorier fra flere forfattere om strategisk arealforvaltning, boligformer for eldre, formål og areal til seniorsentre. I strategisk arealforvaltning tar jeg for meg begreper som brukskvalitet, universal utforming og estetikk, arkitektur og fargebruk.

Metodene som blir brukt for å kunne svare på problemstillingen er litteraturstudie, spørreundersøkelse, befaring og intervju. I litteraturen finner jeg et klart svar på hva som bør være minste krav til arealene og hvilke aktiviteter som bør være på et seniorsenter. Funnene fra spørreundersøkelsen, befaringsen og intervjuene viser en tendens til hvilke innsatsfaktorer som er viktige på et seniorsenter for at brukerne skal bli mest fornøyde, selv om det er vanskelig å generalisere på dette grunnlaget.

Et lavterskeltilbud som et seniorsenter er må inneholde flere kvaliteter og egenskaper slik at de eldre kan få en sosial og meningsfylt hverdag. Så konklusjonen på denne oppgaven indikerer at bygningen, arealet og plasseringen til et seniorsenter er svært viktig. Funn i litteraturen viser også at omgivelsene har betydning for helse og velvære. Både litteraturen og intervjuene med brukere har vist at plasseringen av et seniorsenter bør ligge i nærheten til offentlig kommunikasjon og boliger for eldre. Videre er konklusjonen at seniorsentrene gir en god samfunnsøkonomi fordi de offentlige kostnadene til seniorsentrene er ubetydelige i forhold til den verdiskapning som sentrene gir. De sprekeste brukerne har behov som er forskjellig fra de svakeste brukerne og dette krever forskjellige typer seniorsentrene. Det kan forsvares å bruke flere midler på seniorsentrene fordi gevinsten blir at eldre bor lenger i sine private hjem.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	3
1.1 Bakgrunn for oppgaven.....	4
1.2 Formål med oppgaven og problemstilling.....	5
1.3 Omfang, begrensninger og valg.....	5
1.4 Oppgavens oppbygning.....	6
2. Litteratur - teori.....	8
2.1 Strategisk arealforvaltning.....	8
2.1.1 Brukskvalitet.....	9
2.1.2 Universell utforming.....	11
2.1.3 Estetikk, arkitektur og fargebruk.....	11
2.2 Boligformer for eldre.....	15
2.2.1 Omsorgsbolig.....	17
2.2.2 Omsorg +.....	18
2.3 Seniorsenter.....	20
2.3.1 Seniorsenterets tilbud til brukerne.....	23
2.3.3 Frivillige på seniorsentrene.....	27
2.3.4 Seniorsenterets utforming.....	28
3. Metode.....	31
3.1 Valgt metode.....	31
3.1.1 Litteraturstudie.....	32
3.1.2 Spørreundersøkelsen.....	32
3.1.3 Befaring.....	34
3.1.4 Intervju.....	34
4. Empiri, resultat.....	37
4.1 Oslo kommune og seniorsentrene.....	37
4.2 Spørreundersøkelse.....	40
4.2.1 Beregningene.....	44
4.3.2 Tabell og grafisk fremstilling.....	44
4.3.3 Resultatene.....	46
4.3 Befaring.....	49
4.3.1 Myrer Omsorg+.....	52
4.3.2 Sagene Torshov seniorsenter.....	54
4.4 Intervju.....	56
4.4.1 Intervju på Rødtvet Seniorsenter.....	59
5. Diskusjon.....	62
6. Konklusjon.....	67
Referanser.....	69
Vedlegg.....	73

Figurer:

Figur 2.1:	Verdiskapning av John Worthington, Blyth, Worthington (2001)..	side 9
Figur 2.2:	Den emosjonelle prosessen, laget av Küller og hans forskningsgruppe, Cold (2010).....	side 14
Figur 2.3:	Boligtyper for eldre, Høyland, Wågø (2009).....	side 16
Figur 2.4:	Formål med eldresenter, G. Berg (2009)	side 26
Figur 4.1:	Oslo kommunes omsorgstrapp, Berg (2009)	side 37
Figur 4.2:	Seniorsentrene plassering i bygg, vedlegg 5	side 41
Figur 4.3:	Korrelasjon mellom innsatsfaktorer og fornøydhetsindeks, vedlegg 5 ...	side 45

Tabeller:

Tabell 4.1:	Fornøydhetsindeks, vedlegg 5	side 42
Tabell 4.2:	Korrelasjonsberegning, vedlegg 5	side 43
Tabell 4.3:	Innsatsfaktorer som er medregnet, vedlegg 5.....	side 45
Tabell 4.4:	Utelatte innsatsfaktorer, vedlegg 5.....	side 49
Tabell 4.5:	Befolkningsprognose Nordre Aker, Bydel Nordre Aker (2010)...	side 50
Tabell 4.6:	Innbyggere Bydel Sagene, Bydel Sagene (2008)	side 51
Tabell 4.7:	Arealer Rødtvet Seniorsenter, Aannestad (2009).....	side 57

Bildene som er brukt i oppgaven er fotografert av henholdsvis Arne Grøvan og Fride Aannestad.

1. Innledning

”Make your ship attractive, and good men will join you!”

Sitatet er hentet fra Siri H. Blakstad (2009) sin forelesning i Strategisk arealforvaltning, og peker på at bygningen er en viktig del av et stort bilde. I hvor stor grad bygningen bidrar til totalopplevelsen er ikke enkelt å besvare, men må undersøkes individuelt for hver type kjernevirksomhet. I boken Helse i tid og rom skrevet av Gjengedal med flere (2008) sier de at det neppe var tilfeldig at de fleste norske sykehus som ble bygget rundt forrige århundreskiftet ble plassert i naturskjønne omgivelser og omgitt av vakre hager eller vakre parkanlegg. Planleggere og helsepersonell var overbevist om at omgivelsene hadde betydning for pasientenes helbrede. De var også bevisst på bygningens arkitektoniske utforming og at arkitekturen kan så vel fremme som hemme pasientenes helbredelsesprosess.

Omgivelsespsykolog R. Küller og hans forskningsgruppe ved Lunds universitet har utarbeidet en modell som illustrerer faktorer i omgivelsene som kan påvirke mennesker. Modellen av menneskets emosjonelle prosess viser at samhandling mellom fysiske omgivelser, sosiale miljø, pågående aktiviteter og individuelle ressurser må sees i sammenheng med menneskets egen oppfatning av velvære, tilpasning, kompensasjon og kontroll. Modellen er beskrevet nærmere i kapittel 2.1.3

Det er gjort undersøkelser både om kontorbygg (Arge 2005), undervisningsbygg (Hansen og Haugen 2005) og helseinstitusjoner (Gjengedal, med flere 2007) når det gjelder arealenes betydning. Juriaan van Meel (2009) fortalte på en forelesningen om “The new office, an internasjonal perspective on workplace design”, hvordan kontorløsninger kan påvirke hvorledes arbeidsoppgaver blir løst, hvis man velger for eksempel åpne kontorer eller cellekontorer. At valg av løsninger understøtter kjernevirksomheten og kan gi økt verdiskapning for bedriften. Sidsel Jerkø (2009) snakket om arealbruk og arealeffektivisering i skoler og hvordan de skulle konstruere og bygge skolebygg for å støtte opp under undervisningen. Samtidig kunne hun som forsker ikke si om skolebygget hadde noe innvirkning på elevene sitt læringsutbytte, fordi det er flere usikre faktorer og fordi det ikke er forsket nok på dette feltet.

I denne oppgaven ser jeg nærmere på seniorsentre og hvordan arealbruk og plassering av disse spiller inn på brukerne og de ansatte. Oppgaven vil undersøke om forskjeller mellom sentrenes utforming kan måles i et uttrykk som jeg kaller fornøydhetsindeks og som er definert i kapittel 4.3. Viktige faktorer som kan påvirker en organisasjon er menneskene, miljøet og aktiviteten. Kjernevirksomheten til et seniorsenter er å gi eldre mennesker en verdig alderdom. Det vil si å forebygge sosial isolasjon og opprettholde aktivitet og førlighet hos eldre mennesker– både fysisk og psykisk. Rent praktisk kan det være at brukerne får personlig utbytte som for eksempel mat, kunnskap, sosiale forbindelser og sosial status. Jeg vil også undersøke om det nye konseptet Omsorg+ i Oslo er en konkurrent eller et supplement til de tradisjonelle seniorsentrene.

I media snakkes det stadig om “gamle og syke” som om alle gamle skulle være syke. Det å bli gammel og eldes er en helt naturlig prosess og ikke en sykdom. Ofte blir det glemt at gruppen eldre er like sammensatt som resten av befolkningen. Når “eldre” skal beskrives, settes ofte grensen ved den ordinære pensjonsalder, men mange pensjoneres seg før de fyller 67 år. Ved pensjoneringen skjer det store endringer i den enkeltes liv. Som pensjonist får man mer fritid og større frihet til å disponere egen tid. Men mange opplever også nedgang i inntekt og endringer i sin plass i samfunnslivet, og det kan by på store utfordringer for enkelte. Derfor er det viktig at samfunnet kan tilby alle pensjonister en muligheten til å bruke et seniorsenter. Enten som frivillig hjelper eller bruker av de tjenestene som et slikt senter kan tilby.

1.1 Bakgrunn for oppgaven

Som husøkonom både på hotell og institusjoner har jeg sett hvordan forskjellige form og fargevalg kan påvirke omgivelsene og skape trivsel og et godt sted å være for de involverte. Jeg har brukt min erfaring med farger og tekstiler til å formidle hvordan de forskjellige fargene kan påvirke oss og gi et interiør forskjellig karakter. I et interiør kan noen farger føles behagelig, eller de kan gjøre oss stresset. Da er det viktig å vite hvem som er brukerne, men også viktig å vite at fargene kan virke forskjellig på ulike mennesker.

Gjennom emne AAR 6028 Strategisk arealforvaltning ved NTNU, Trondheim har jeg fått kjennskap til utarbeiding av en strategi for hvordan en brukerorganisasjon kan utnytte

arealene sine som virkemiddel for økt effektivitet og verdiskapning. Dette vil jeg bruke til å se nærmere på seniorsentrenes nåværende og fremtidige utforming.

Seniorsentrene har mange forskjellige eiere og forskjellige økonomi. De ligger også i vidt forskjellige bygninger med ulik plassering. Men de har de samme overordnede målene som er å gi eldre mennesker en verdig alderdom. Det er forskjellige krefter både i eldresenterforum og i andre fora som jobber for at sentrene skal bli et lovpålagt tilbud fra kommunen, slik som det nå er blitt med barnehager. Og at seniorsentrene skal være første trinn i ”trappen” som visualiserer eldreomsorgen, det vil si tilbudet de gir til de eldre her i landet. Da er det viktig å ha kunnskap om hvilke behov og krav det bør stilles til utforming og plassering av slike arealer for å understøtte kjernevirksomheten til seniorsentrene.

1.2 Formål med oppgaven og problemstilling

Formålet med oppgaven er å beskrive hvilke faktorer som er viktig med hensyn til lokalisering, utforming og tilbud for et seniorsenter. Og drøfte hvilke krav framtidens eldre vil kunne stille til et seniorsenter og se dette i sammenheng med andre former for tilbud.

Problemstilling:

Hvilke kvaliteter og egenskaper bør et seniorsenter inneholde?

Herunder vil følgende punkter søkes besvart:

1. Hvilken betydning har bygningen, lokalet og plasseringen for et seniorsenter?
2. Hvilke faktorer vurderes som viktige med tanke på tilbud og brukertilfredshet ?
3. Hvordan kan ulike former for tilbud til eldre komplettere hverandre?

1.3 Omfang, begrensninger og valg

Oppgavens arbeid har omfattet litteratursøk, spørreundersøkelse, befaring og intervju. Jeg har besøkt forskjellige seniorsentre og bofellesskap som Myrer omsorg+, Sagene Torshov seniorsenter og Rødtvet Seniorsenter. Jeg har også deltatt på seminarer i regi av Eldresenterforum ledet av Helse og velferdsetaten i Oslo kommune. Hvor temaet har vært Nye brukere, nye behov og Omsorg+ sett i forhold til eldresentrene – konkurrent eller supplement?

Begrepene seniorsenter og eldresenter betyr det samme, litteraturen benytter begge begrepene og det gjør også denne oppgaven.

Videre har jeg valgt å bruke seniorsentrene i Oslo som referanser og ikke resten av landet.

Det var av praktiske årsaker, og fordi det er mange seniorsentre plassert innen for Oslos grenser.

Jeg valgte å sende spørreundersøkelsen ut på mail til lederne ved seniorsentrene, og det er deres svar som ligger til grunn for oppgaven. Lederne vil i beste fall ha en god forståelse av brukernes opplevelser, men vil aldri representere dette brukerperspektivet eller erstatte dette på lik linje som om man ville spurt brukerne direkte.

En naturlig oppfølging av SWOT - analysen kan være å ha en kreativ prosess hvor man utvikler muligheter og handlingsstrategier fremover. Det vil da være naturlig å stille følgende spørsmål:

- Hvordan kan vi bruke våre sterke sider?
- Hvordan kan vi forbedre svakhetene våre?
- Hvordan kan vi utnytte hver mulighet?

Hvordan kan vi best møte de ulike utfordringene/ ”truslene”?

1.4 Oppgavens oppbygning

Oppgaven starter med forord og sammendrag med konklusjon. Videre er oppgaven delt inn i 6 hovedkapitler. I tillegg kommer referanser og vedlegg. På bakgrunn av litteraturstudie, spørreundersøkelse, befaring og intervju skal oppgaven svare på problemstillingen.

Jeg har valgt ut litteratur og teori fra flere forfattere om strategisk arealforvaltning, boligformer for eldre og seniorsentre.

Metodekapitlet beskriver hvilke metoder som jeg har brukt for å belyse og finne svar på problemstillingen. Her beskriver jeg også hvordan litteraturstudiet, spørreundersøkelsen, befaringen og intervjuene er utført.

I empiri, resultat kapitelet beskrives Oslos seniorsentre, svarene i spørreundersøkelsen og utdrag av intervjuene. Her legges også informasjon om de forskjellige omsorgssentrene og bydelene som gir grunnlag for befaringene.

Diskusjons - kapitelet inneholder drøftninger av teorien, spørreundersøkelsen, befaringen og intervjuene, opp mot problemstillingen.

Tilslutt avsluttes masteroppgaven med en konklusjon.

2. Litteratur - teori

I dette kapitlet ser jeg nærmere på teori som omhandler begrepene strategisk arealforvaltning, seniorsenter og omsorgsboliger. Jeg har funnet litteratur, rapporter og avisartikler som omhandler disse begrepene. I hvilken form og oppgave sentrene og omsorgsboligene bør og skal ha er beskrevet av flere aktører i bransjen. I dette kapitlet tar jeg for meg noen av dem og trekker frem de punktene som jeg finner er viktig i forståelsen av og hva de bør inneholde.

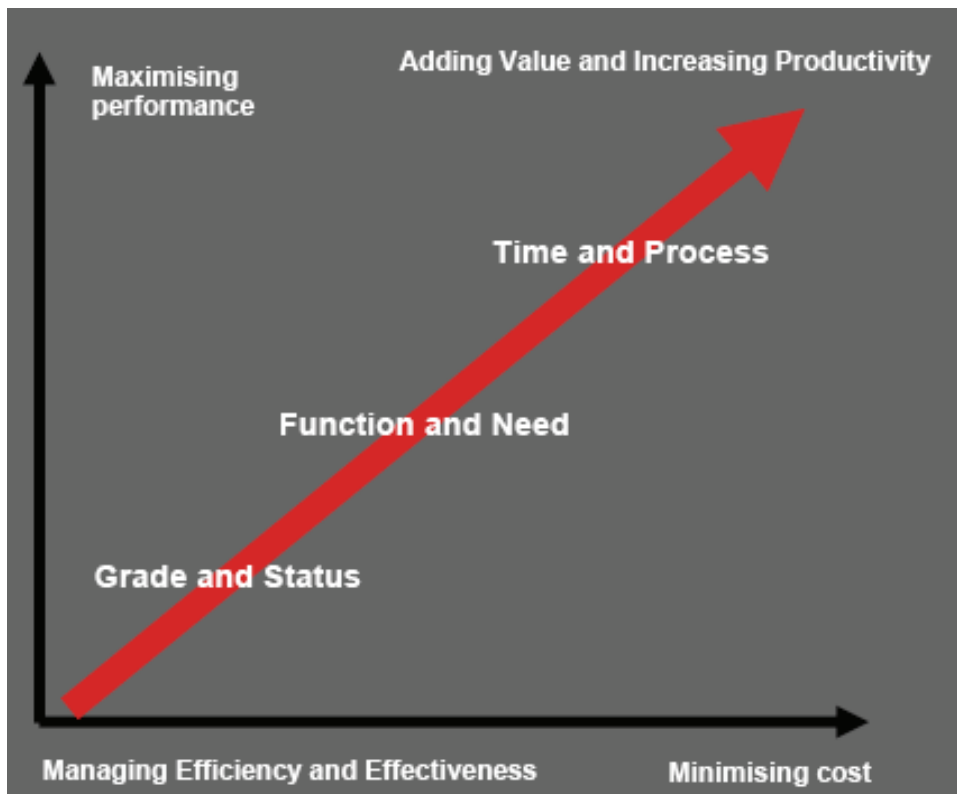
Gjennom mitt studie på NTNU har jeg lært at bygningen er med på å øke verdiskapningen til kjernevirksomheten til en organisasjon (Hansen og Knudsen. 2003). Betydningen av bygningens arealer og dens plassering og egenskaper er ikke så mye omtalt i disse rapportene og bøkene. Derfor har jeg gjort en spørreundersøkelse blant lederne av seniorsentrene og intervjuer fra et seniorsenter, for å finne ut hva de mener om arealenes betydning for seniorsenteret. Denne spørreundersøkelsen og intervjuene kommer jeg tilbake til i kapittel 4.

2.1 Strategisk arealforvaltning

Strategisk arealforvaltning gir kunnskap om hvorledes man skaffer seg oversikt over, utnytter og videreutvikler eksisterende arealer for å gi best mulig støtte for kjernevirksomheten til en organisasjon. Dette gjøres gjennom å ha fleksibilitet i arbeidssituasjonen, gode sosiale møtesteder, tekniske løsninger og godt arbeidsmiljø. Ved å utnytte arealene kreativt og kunne endre de etter som behovet i brukergruppen forandres betyr mye for verdiskapningen, effektivitet, innovasjon og attraktivitet.

Verdiskaping er en likevekt mellom å maksimere bygningens nytteeffekt for brukerne på den ene siden og å minimere bygningens årskostnader på den andre. Det må være et samsvar mellom arealstørrelse og antall brukere for å få best mulig utnyttelse av husleien.

Blyth and Worthington (2001) har beskrevet at verdiskaping er en balanse som vist i figuren nedenfor mellom å maksimere bygningens nytteeffekt for brukerne på den ene siden, og å minimere bygningens årskostnader på den andre.

Figur 2.1: Verdiskapning av Blyth and Worthington, (2001)

2.1.1 Brukskvalitet

Begrepet usability setter brukerperspektivet i fokus, og ser hvordan en bygning og driftsorganisasjon støtter opp om de brukerne og den kjernevirksomheten som utøves i bygget.

Usability defineres i følge ISO 9241-11 som: Ergonomics of human system interaction.

Usability”...the effectiveness, efficiency and satisfaction with which a specified set of users can achieve a specified set of tasks in a particular environment.”

I følge ISO standarden defineres en bygning eller et produkts brukskvalitet ut fra følgende tre faktorer:

- Effekt, Efficiency beskriver om brukerne kan oppnå det de ønsker med produktet. Effekt omhandler verdiskapning og det å gjøre de riktige tingene, og må relateres til et strategisk nivå i organisasjonen.
- Effektivitet, Effectiveness uttrykker hvor lang tid det tar å oppnå det brukerne ønsker. Effektivitet handler om å gjøre tingene riktig, være produktive, ha tilstrekkelig arealer, utstyr og støttesystem.

-
- Tilfredshet, Satisfaction omhandler brukernes opplevelser, følelser og holdninger knyttet til produktet eller bygget.

Dette er en generell definisjon på brukskvalitet, men kan lett videreføres til bygninger og arealer.

Ved å bruke usability eller evaluering av brukskvalitet kan vi sette spørsmål som:

- Hva ønsker vi at bygget eller arealene skal gjøre for oss?
- Hvordan kan bygningen bidra til virksomhetens verdiskapning?

I følge Hansen med flere (2009) kan en bygning bidra til å hemme eller fremme i forhold til virksomhetens;

- målsettinger, intensjoner
- verdier, kulturer
- arbeidsprosesser, aktiviteter

Som eksempler kan det trekkes frem at en kontorvirksomhet som ønsker å legge til rette for samarbeid og læring, bør være opptatt av hvordan kontorløsninger støtter opp under dette?

Videre kan nevnes at en barnehage som ønsker å fokusere på barns medvirkning, bør vurdere hvordan bygget og innredningen legger til rette for at barn kan mestre sine omgivelser?

Det å ha økt fokus på brukskvalitet er både en utfordring og en mulighet for både eier og leietager. Den største utfordringen kan være at brukervirksomheten eller leietagerne vil ønske raske forandringer og stor grad av egentilpasning for å oppnå best mulig måloppnåelse for sin virksomhet. Dette kan bli kostnadsdrivende for huseier og være vanskelig å endre senere ved nye leietagere. Derfor er det viktig å velge løsninger som er tilpasningsdyktige, slik at de enkelt kan endres i takt med endrede behov. Samtidig kan det være et konkurransefortrinn for eier og forvaltere å ha kompetanse og lokaler som kan bidra til økt kundetilfredshet hos leietager.

Metoder som kan brukes for å evaluere brukskvaliteten i bygninger:

- Dokumentanalyser som innhenting av bakgrunnsmateriale dvs. faktaopplysninger om bygning og virksomhet, tegninger, rapporter og undersøkelser.
- Intervjuer med bestemte tema, bestemt utvalg eller bestemt form. Og individuelt gruppeintervju, fokusgruppe åpent eller strukturert.
- Spørreundersøkelser med bestemte tema, bestemte spørsmål, bestemt omfang, utvalg
- Workshops
- Befaring, dokumentasjon, bruk av rom
- Analyser, studier

2.1.2 Universell utforming

Universell utforming betyr i følge Husbanken og Statens bygningstekniske etat (2010) at produkter, byggverk og uteområder som er i alminnelig bruk skal utformes slik at alle mennesker skal kunne bruke dem på en likestilt måte så langt som mulig, uten spesielle tilpasninger eller hjelpemidler. Begrepet universell utforming er også viktig med tanke på at det er eldre mennesker som bruker arealene til et seniorsenter. Mange av kravene som stilles til universell utforming er viktige, som for eksempel trappefri adkomst for mange seniorer bruker rullator. Mange eldre har også dårlig hørsel. Cathrine Hellesøy (2009) skriver en artikkel i aftenposten søndag 6 september 2009 om universell utforming ”Når alt skal tilpasses alle”. Med universell utforming menes utforming av produkter og omgivelser på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig. Eksempler på noen krav er : Terskelfri adkomst, krav til heis, montering av hørselsslynge (gjør at folk med høreapparat kan fange opp lyd), tilpassing av skrift og knapper slik at alle kan bruke dem, tilpasning av offentlig informasjon på nett og så videre. Kravene omfatter blant annet bygninger, transport, uteområder og informasjons – og kommunikasjonsteknologi og gjelder i hovedsak nyanskaffelser. Disse endringene gjelder alle bygg og tjenester som henvender seg til publikum, også private bygg og bedrifter. Universell utforming er viktig og må være i fokus når arealer og bygninger skal brukes til seniorsentre og omsorgsboliger, både ved eksisterende og ved nyanskaffelser.

2.1.3 Estetikk, arkitektur og fargebruk

Mange av oss føler automatisk et visst behag når vi møter omgivelsene som har det vi forbinder med estetiske kvaliteter. Derfor kan det lett sies at det er en forbindelse mellom velvære og estetikk, (Cold 2010). Det er mange spørsmål som kan bli stilt som ikke er like enkelt å besvare med tanke på sammenhengen mellom omgivelsenes estetiske kvaliteter og vår opplevelse av velvære. Det er både sinnstilstanden og situasjonen vår som påvirker vårt forhold til omgivelsene med hensyn til naturen eller de bygde omgivelsene.

Det er læren om det vakre som blir karakteriserte gjennom estetikk, (Vibe 1997). Vi uttrykker estetikk når vi skal gjengi hvordan vi igjennom våre sanser og følelser forstår ulike egenskaper og kjennetegn ved bygninger eller anlegg. Med god estetisk kvalitet formulerer vi det vi fatter som ønskelig, verdifullt og vakkert. De estetiske kvaliteter påvirkes av flere faktorer som samfunnets utvikling, også historisk, naturen rundt oss og hvordan vi mennesker bruker og utnytter våre omgivelser. Hvordan vi oppfatter estetikken er også avhengig av vår

personlige bakgrunn og erfaring. Den nye plan- og bygningsloven avgrensner estetikkbegrepet til å gjelde visuelle kvaliteter i byggverk og omgivelser.

I rundskriv nr. H-7/97 (1997) om endringer av estetikkbestemmelser i plan og bygningsloven skriver de at estetisk kvalitet knytter seg både til historie, naturgrunnlag og menneskers bruk og opplevelse av omgivelser. Videre definerer de noen begreper som jeg mener er viktig å kjenne til for felles forståelse. Når byggverk diskuteres blir ofte begrepet arkitektonisk kvalitet brukt.

Da menes det både de tekniske, funksjonelle og visuelle aspekter av bygget. Det er de visuelle kvaliteter i byggverk og i fysiske omgivelser som knyttes til begrepet estetikk. Begrepet «fysiske omgivelser» dekker alle typer områder fra urbane bygde omgivelser til landskap med forskjellig typer naturgrunnlag. God byggeskikk er en kvalitet ved de bygde omgivelser der hensyn til fysisk og sosialt livsmiljø, ressursbruk/energi , universell utforming og estetikk inngår i en stedlig helhet.

Det er flere elementer som er viktige for bygningens detaljutforming som påvirker vår oppfattelse av byggverket. Både fasader og tak har samlet stor betydning for hvordan vi oppfatter huset. Fasadene bygges opp av tette og åpne flater. Hvordan disse flatene er plassert på fasaden og typen materialer de er utført med, skaper et samspill som gir bygget dets egenart. Materialer og farger, har også stor betydning for hvordan bygningen oppfattes. Materialvalget kan bidra til at en bygning oppfattes som tung og solid eller lettere og luftig. Det samme gjelder hvordan materialene er sammenstilt og detaljutformet. Farger kan også innvirke på hvordan bygninger oppfattes. Bruken av farger kan også bidra til å variere eller binde sammen bebyggelsen i et område. Fargevalget er også en viktig faktor i følge Tove Steinbo (2007) fordi farger er den raskeste form for kommunikasjon.

I temahefte 3, her er det godt å være, om estetikk i omgivelsene skriver Birgit Cold (2010) at arkitektur er den romlige og fysiske fremstillingen av form, funksjon og teknikk på et sted. Mens estetikk omhandler den sanslige oppfattelsen, følelsemessige responsen og den kognitive forståelsen og tolkningen. Men begge begrepene går veldig inn i hverandre og det er ikke enkelt og skille disse to. Forskning strever også med å skille den ubeviste sanslige oppfattelsen fra den følelsemessige og kognitive forståelsen og tolkningen av disse inntrykkene.

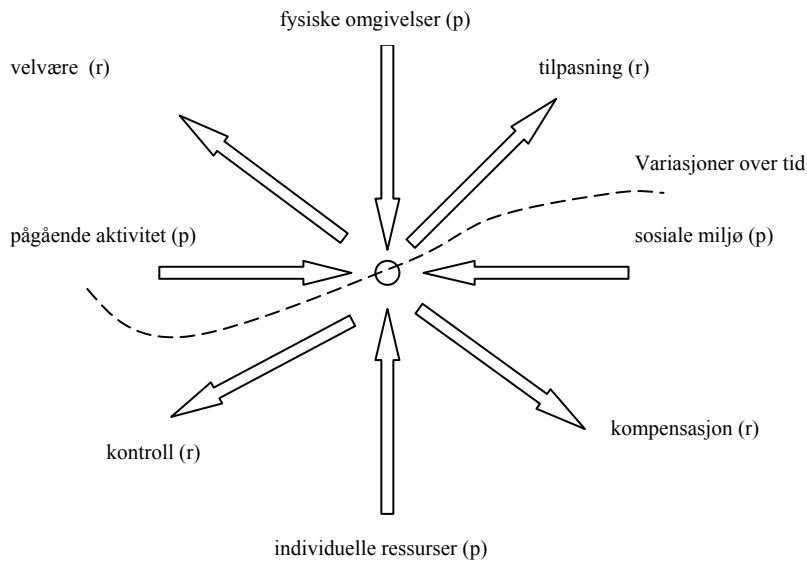
Norberg – Schulzs (1963) har definert tre typer av egenskaper og uttrykk i arkitekturens omgivelser som vi opplever. Det er beskrevet slik:

1. Det kausale uttrykk: som angir intensjonen, hensikt og årsak
2. Det formale uttrykk: som angir former, sammenstilling, struktur og detaljer
3. Det symbolske uttrykk: som angir meningsinnhold og symbolspråk.

Alle byggverk fremstår med både et funksjonelt, formalt og symbolsk uttrykk. Men det er ikke nødvendigvis overensstemmelse mellom byggherrens, arkitekten eller byggindustriens mening med byggverket og den faktiske oppfattningen allmennheten har. Som eksempel på dette skriver Birgit Cold (2010) at undervisnings- og administrasjonsbygg fra 60 og 70 tallet fremstår i dag som utrolig kjedelige og ubetydelige selv om det var ment å skulle være viktige bygninger for samfunnet. Og at fasader på bygg spiller en rolle for hvordan vi oppfatter bygget på. Interessant og spennende arkitektur oppleves som vennlig, mens kjedelig arkitektur oppleves som uvennlig.

Ulf Andenæs, journalist i Aftenposten har skrevet en artikkel i Aftenposten lørdag 18. juni (2011) med tittel; *Hva bygninger gjør med våre sinn. Er det bare smak og behag som avgjør om vi trives med våre bygninger? Eller finnes grunnleggende egenskaper ved vårt sanseapparat som gjør at noen omgivelser og noen byggverk passer bedre eller dårligere for vårt sinn enn andre?* I artikkelen trekker han frem en rekke forskere, spesielt psykologer og nevrologer rundt om i verden, som gjennom tidene har prøvd å komme til større forståelse av arkitekturens påvirkning på oss mennesker. Metodene som da har blitt brukt er å teste ut reaksjoner på bygninger og omgivelser hos forsøkspersoner. Disse undersøkelsene har så vært offentliggjort i vitenskapelige tidsskrifter. Allerede i 1968 offentliggjorde en av pionerene amerikaneren Joachim Wohlwill sin undersøkelse om hvordan ulike slags omgivelser stimulerer menneskesinnet.

Omgivelsespsykolog R. Küller og hans forskningsgruppe ved Lunds universitet (Cold 2010) har utviklet en modell av den emosjonelle prosessen. De brukte den som teoretisk basis i flere studier som av klasserom med og uten dagslys, av kontorarbeideres velvære på arbeidsplasser og av fortrolighet og gjenkjennelse for senildemente i et hospitalmiljø.

Figur 2.2: Den emosjonelle prosessen, laget av Küller og hans forskningsgruppe, Cold (2010).

Birgit Cold (2010) forklarer modellen slik: modellen viser interaksjonen mellom mennesket og omgivelsene som et nettverk av komponenter som består av påvirkning (p) og respons (r). En balanse mellom påvirkningene er viktig for å oppnå en optimal emosjonell prosess og unngå uønsket under – og overstimulering. Aktiviteter som pågår, de sosiale og fysiske omgivelsene og hvert menneskes ressurser samspilles i den emosjonelle prosessen og gir resultater i form av psykologiske og fysiologiske reaksjoner (r) som tilpassning, kontroll og kompensasjon. Respons i form av tilpassning og kompensasjon kan over lengre tid være negativt for velvære og videre for helsen. Denne prosessen er ikke stabil, men vil svinge etter individuelle tilstander, som humør, velvære og helse og ytre omstendigheter som vær og anledning.

Forskningsstudier innen omgivelsespsykologien viser at estetiske egenskaper har en positiv påvirkning på velvære og helsen vår. Dette gir også antagelser på at de omgivelsene som folk foretrekker også har en positiv innvirkning på deres følelse av velvære. Derfor er det også viktig å vite at dårlig vedlikeholdte, skitne og forsømte omgivelser har en negativ innvirkning på både humør og selvfølelse. For slike omgivelser formidler at de som skal bruke dem ikke er verdt å bruke verken omtanke eller midler på. Mange institusjoner og offentlige steder er i en slik kategori at vi føler ubehag ved å oppholde oss der, og dermed kan vi oppleve en likegyldighet for oss som menneske og det kan igjen innvirke negativt på helse vår. Men i våre private omgivelser derimot kan vi føle et velbehag når kjente å kjære ting er holdt i orden

og plassert slik vi liker det og kjenner det. Dette skriver Birgit Cold om i temahefte 3 NTNU basert på forholdsvis nye forskningsresultater fra USA.

2.2 Boligformer for eldre

Det er flere forutsetninger ved en bolig som må være oppfylt for at eldre skal få en god alderdom. I følge Høyland, Wågø (2009) er det ikke bare tilgjengeligheten i egen bolig men også funksjoner utenfor som må være tilstedet. Det kan være servicefunksjoner, butikker, seniorsentre, kafeer og rekreasjonsområder. I tillegg kommer behovet for å kunne være en del av ulike sosiale nettverk som familie, venner og nabolag. Det å ha et godt bomiljø betyr også å kunne opprettholde nettverk og sosiale relasjoner som igjen er med på å gi hverdagslivet en mening.

At folk skal bo hjemme i egen bolig så lenge som mulig er et aktuelt tema i debatten om eldreomsorgen. Statsminister Jens Stoltenberg(2010) skrev en kronikk i Dagens Næringsliv med overskrift Store mål for eldreomsorgen. Han vil lage en kvalitetsstandard for hva som hører med for at eldre mennesker skal få verdig liv, og målet er en egen verdigaranti som sier hva eldreomsorg skal være. Både politikere, media og ansatte i helsevesenet diskuterer hvordan de best mulig kan møte den store eldrebølgen som kommer i årene fremover. Fremtidens eldreomsorg må løses på en annen måte en før, siden andelen av eldre øker i forhold til den øvrige befolkningen. De forskjellige aktørene som diskuterer disse spørsmålene har også forskjellige motiver som ligger bak sine løsningsforslag. Det kan være seg både arbeidsplasser, økonomi, stemmesanking eller de eldres livskvalitet. Rent økonomisk er nå prisen for en sykehjemsplass ifølge Statistisk Sentralbyrå /KOSTRA (2011) på kr. 830 532 pr år.

Det er laget forskjellige boligkonsepter rettet mot eldre rundt om i kommune Norge både i privat og offentlig regi. Viktige forhold som bør vektlegges for at de eldre vil og kan bo hjemme lenger er organiseringen av bebyggelsen, at det er uformelle møtesteder, fellesarealer og lokaler som fungerer som formelle møtesteder, og at de fysiske omgivelsene gir dem mulighet til å leve et aktivt liv og ha muligheter for fysisk og sosial kontakt med andre, Høyland, Wågø (2009). Dette er fysiske rammebetingelser som er av viktighet for utvikling av ikke – fysiske faktorer som igjen som igjen kan påvirke opplevelsen av bo – tilbudet. Ikke – fysiske faktorer kan være å opprettholde, tape eller bygge nye sosiale nettverk som kan medvirke til å få følelsen av å delta, føle trygghet og føle seg nyttig.

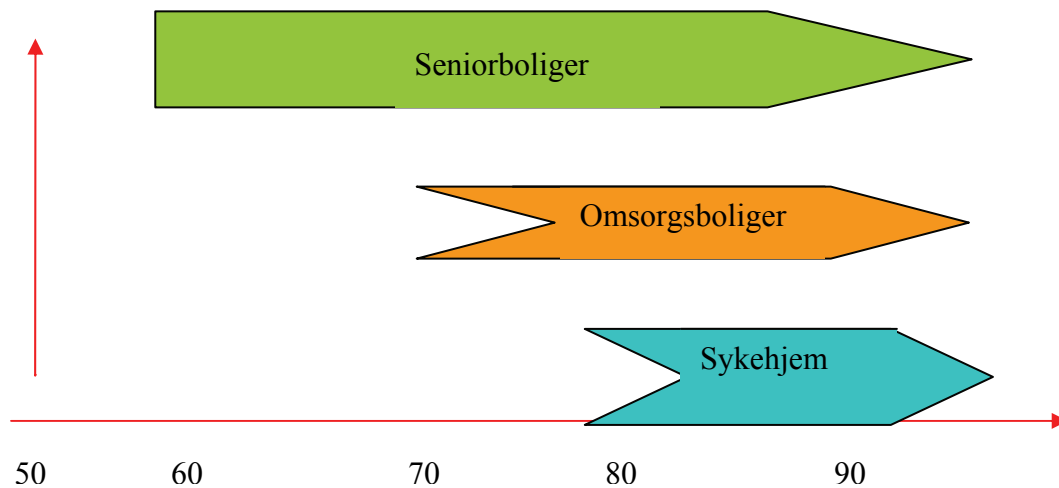
Figuren under viser at ulike boligtyper for eldre kan suppleres med helse og omsorgstjenester. Dette kan ved siden av fysisk utforming bidra til at den eldre kan bo lenger og kanskje livet ut i egen bolig.

Unge seniorer

Seniorer

De eldste

Figur 2.3: Boligtyper for eldre, Høyland, Wågø (2009)

I prosjektet "boliger for eldre – kommunale strategier" i Trondheim ble det gjort intervjuer med ansatte og soneledere i hjelpetjenesten i seniorboliger. Her ble de spurt om hvilke faktorer, som vist under var de viktigste for at beboerne skulle bli boende selv når helsen sviktet.

- Universell utforming (trinnfritt, rullestoltilgjengelig, bæreheis osv)
- Lokalisering og nærhet til service
- Mulighet for å bli boende i det nærmiljøet man kjenner
- Mulighet for å bli kjent med naboer ved hjelp av fellesrom og fellesaktiviteter ute og inne

De fleste hadde problemer med å rangere faktorene: "Alt er viktig, men det viktigste for brukeren er mulighet til kontakt med andre." "Skal han eller hun få hjelp er det også viktig at

boligen er tilrettelagt.” Sannsynligvis er det samspillet mellom disse faktorene som gjør en bolig god eller mindre god for den eldre beboeren (Wågø og Høyland 2009).

2.2.1 Omsorgsbolig

Tidligere ble boliger som var tilrettelagt for eldre mennesker ofte kalt trygdeboliger. Trygdebolig var ment som et tilbud til personer som grunnet alder eller sykdom ikke lenger kunne bo i sitt vanlige hjem. I tillegg kunne boligene leies ut til yngre med spesielt omsorgsbehov.

Uttrykket ”omsorgsbolig” ble innført i 1994 i forbindelse med en ny statlig låne- og tilskuddsordning i regi av Husbanken. Retningslinjer for disse ordningene er utarbeidet på bakgrunn av forskrift gitt av Kommunal- og arbeidsdepartementet. For å få offentlig støtte må omsorgsboliger oppfylle visse krav til boligutforming og til kommunens pleie- og omsorgstilbud. Sosial og kommunaldepartementet (1997).

Bakgrunnen for at regjeringen satser på omsorgsboliger, er at de ønsker å kunne gi flere en god bolig som er tilrettelagt for omfattende pleie og omsorg utenfor institusjon. Og som koster det offentlige mindre enn en ordinær sykehjemsplass. I årene som kommer vil antall eldre øke og flere enn tidligere vil bo alene. Dette stiller store krav til en god utnyttelse av ressurser og til kreativ planlegging av differensierte boligløsninger. En parallell satsing på pleie- og omsorgstjenester skal sikre nødvendig praktisk bistand og pleie. Pleie – og omsorgstjenester skal gis etter brukerens behov, og så lenge som mulig i brukerens ordinære bolig. Mangel på livsløpsstandard i egen opprinnelig bolig vil likevel kunne føre til at brukeren på et visst tidspunkt må ta ansvar for å flytte til bolig som er tilrettelagt for at han/hun skal kunne motta slike tjenester. En omsorgsbolig er en bolig som er tilpasset orienterings- og bevegelseshemmede og fysisk tilrettelagt slik at beboere etter behov skal kunne motta hel – døgn pleie og omsorg.

En omsorgsbolig er beboerens eget hjem. Den skal utformes som selvstendig bolig på minimum 55 kvm eller som enhet i fellesskapsbolig med fellesarealer (Rundskriv nr. I – 29/97 1997). Omsorgsboliger er ikke fast bemannede, men beboere vil få tildelt hjemmetjenester etter behov på individuell basis som andre hjemmeboende. Beboeren betaler ordinære egenandeler for disse tjenestene. En person som leier en omsorgsbolig, med eller uten innskudd, skal betale ordinær husleie, eventuelt med bostøtte. Omsorgsboligene bør

lokaliseres med tanke på tilgang til viktige nærmiljøfunksjoner og omsorgsbasis, og skal i størst mulig grad ivareta prinsippet om integrering. En omsorgsbolig skal i størst mulig grad være en bolig livet ut ved at tjenestene tilpasses endringer i brukernes funksjonsnivå og omsorgsbehov.

2.2.2 Omsorg +

Oslo kommune har i flere år jobbet med å sette i gang et prosjekt som har fått navnet Omsorg+. Prosjektet er ledet av prosjektleder og arkitekt Eva Hurtig (2009) og Jan-Henrik Pederstad (2009), medisinsk rådgiver fra Byrådsavdelingen for helse og sosiale tjenester. Omsorg+ skal være et tilbud for eldre mennesker som ikke trenger en ordinær sykehjemsplass, men som ikke føler seg trygge nok til å bo hjemme. Ideen bak tilbudet er at det skal være et alternativ til sykehjem og eget hjem, med døgnbemanning, aktiviteter og middagservering hele uken. I følge Sylvi Listhaug, FrP, byråd for eldre og sosiale tjenester i Oslo kommune vil dette gjøre at eldre mennesker vil ha muligheten til et sosialt liv, (Vangerud 2009).

Prosjektet er ment å drives av private aktører så vel som kommunen. Det har tatt lang tid å komme i gang med Omsorg+. Aftenpostens sin Aften utgave har vært ute i media og kritisert Byrådet for ikke å ha satt i gang med løftene de har gitt rundt prosjektet. Byråden gikk da ut og spurte Oslos bydeler om forslag til bygninger som kunne brukes til dette formålet. Bydel Nordre Aker tok initiativet til å bygge om Myrer trygdebolig til Myrer Omsorg+ og ble dermed Oslos første, Vangerud, (2009).

Bakgrunnen for at Prosjektet Omsorg+ kom i gang, bygger på to undersøkelser om framtidige eldres boligpreferanser av Ivar Brevik (2007), Mot universell tilgjengelighet og boligfellesskap? Plan 1/2007. Undersøkelsene konkluderer at:

- Halvparten av senioren ønsker seg et kommunalt tilrettelagt tilbud, men bare 6 prosent ønsker å flytte til sykehjem.
- Seniores vilje til å bli boende så langt boliger er tilrettelagt og vilje til å flytte til tilrettelagte boliger når dagens bolig er mindre tilgjengelig, utgjør et dobbelt potensial for innsparing i pleie- og omsorgssektoren, under forutsetning at antall tilgjengelige boliger økes. Omsorg+ skal omfatte samlokalisering av omsorgsboliger med om lag 50 til 100 boenheter i hvert bygg.

Servicearealer skal ha et minimum av innhold som er:

- husvert i resepsjonen på døgnbasis
- aktivitets(eldre/senior)senter
- personalbase for hjemmetjenesten
- lokaler for private serviceytere av for eksempel hårpleie, hudpleie, fotpleie

Det er også utarbeidet retningslinjer – krav både til beboerne, eiendommen, utforming av boligen og leiekontrakten. Kravene til beboerne at de skal være eldre over 67 år. De må ha behov for egen bolig av medisinske, sosiale eller fysiske årsaker, samt for trygghet med fast personale og sosial stimulans for å motvirke isolasjon. Samtidig som beboerne har behov for en bedre egnet bolig må de være i stand til å kunne nyttegjøre seg tilbudene i aktivitetssenteret ved innflytning. Beboerne kan være fra nærmest selvhjulpne når det gjelder dagliglivets gjøremål til å være i behov for pleie og omsorg de fleste av døgnetimer. Eiendommen skal ligge i nær tilknytting til kollektivtransport og kommersiell og offentlig service. Det skal være mulighet for biltransport helt frem til døren. Parkering etter norm for omsorgsboliger. Utearealer med hage og universell utforming. Spredning av objektene. Utformingskrav er at personer med funksjonshemninger må oppleve at huset er godt å bruke, bo og bevege seg i. Personer med fysisk funksjonsnedsettelse og bruk av rullator eller rullestol, svaksynte, hørselshemninger og allergi skal fint kunne bo der. Utformingen av boligene må være i henhold til Husbankens retningslinjer for omsorgsboliger i fellesskap. Slike boliger bør være på rundt 45 kvm for en person og noe større for to personer med et større soverom eller to soverom. Når det gjelder leiekontrakten har kommunen ansvaret for fremleie av boligen til bruker. Beboerne betaler husleie for sin bolig. Kommunen betaler husleie for servicearealene. Minste pensjonister skal ha råd til å bo i Omsorg+ med bostøtte. Det skal være et tak for maksimal bostøtte i månedsleien på nå kr. 7200,- pr. 11.05.2009.

Omsorg+ konseptet er nå aktuell i forskjellige kommunale og private prosjekter rundt om i Oslo.

2.3 Seniorsenter

Det første eldresenteret ble opprettet av Nasjonalforeningen for folkehelsen for omtrent femti år siden. Den gang var navnet helse og velferdssentralen og lå på Majorstua i Oslo i lokalene til en nedlagt melkebutikk. Nasjonalforeningen for folkehelsen kan være stolte av at eldresentre landet over er i drift etter femti år med skiftende tider og stadig nye generasjoner av alderspensjonister. Eldresentrene ble i flere tiår utelukkende drevet av private organisasjoner, men stadig flere sentre fikk kommunalt driftstilskudd, og etter hvert ble også sentrale myndigheter engasjert i eldresentervirksomhet. Noen av disse møtestedene kan også beskrives som ungdomsklubber for eldre. Det er et ”lavterskeltilbud” som fanger flest eldre hjemmeboende i følge Eva Beverfelt (2002). Den tendensen har også amerikanerne i følge Johan A. Krout (1989). Seniorsentrene er et forebyggende tiltak som ikke er lovpålagt. Fra starten av var de lagt i bygg som lå sentralt både i forhold til adkomst med offentlig transportmiddel og service som post, bank og butikk. Nå kan de bli plassert i omsorgsboliger som møteplasser for beboerne. Dette blir da mer tilrettelagt som en institusjon enn tidligere da de eldre bodde spredt i vanlige boligkompleks eller boligområder.

Stimulering og utvikling av eldresentrene kom til å bli et av områdene Sosial – og helsedepartementet satser på i det forebyggende arbeid blant eldre, Beverfelt (2002). Som ledd i denne virksomheten støttet Departementet i annen halvdel av 1990 – årene ”Eldresenterprogrammet” som var et forsknings – og utviklingsarbeid innen eldreomsorg. Programmet var et samarbeid mellom NOVA sin gruppe for aldersforskning (daværende Norsk gerontologisk institutt) og Universitetsseksjonen ved Geriatrisk avdeling på Ullevål sykehus. Det var Sosial- og helsedepartementet som finansierte programmet for de ønsket at FoU- virksomheten om eldresentrene ble sett i sammenheng og koordinert. Erfaringene fra prosjektet under Eldresenterprogrammet er det redegjort for i en sluttrapport som heter ” Eldresenteret nå og framover” utgitt av NOVA i 2000.

I følge Britt Slagsvold, forskningsleder Gruppe for aldersforskning, var den overordnede tanken med programmet at man gjennom eldresentrene på en billig og effektiv måte kunne nå store grupper med forebyggende tiltak. Det ble også lagt vekt på frivillig innsats og brukernes medvirkning og innflytelse på driften. Programmet skulle bidra til at eldresentertilbudet blir mer tilgjengelig for alle eldre. Man skulle vinne kunnskap om brukernes og ikke- brukeres behov og preferanser med sikte på å tilpasse tilbudene til behovene. Viktig var det også å

medvirke til en mer bevist bruk av eldresentrene fra kommunens side og å bidra til kompetanseutvikling mer generelt, (Daatland med flere 2001).

I dag er det om lag 330 eldresentre i landet med nær 130 000 brukere. Det finnes eldresentre i omtrent hver tredje kommune, og i alt har omtrent sju av ti alderspensjonister tilgang til et eldresenter i sin hjemkommune, og en av tre eldre i disse kommunene er brukere av et slikt senter. Småkommunene er dårligst dekket av tilbudet til de eldre.

Det var meningen at eldresentrene skulle fylle flere roller og funksjoner – som et sted å være, som et aktivitetstilbud, en kilde til service og tjenester og en arena for sosial kontakt og deltagelse. Senteret skulle også fungere som et forebyggende tiltak, både ved å forhindre eller avhjelpe psykososiale problemer så som sosial isolasjon og ensomhet, og ved å være et helsefremmende tiltak via aktivisering og oppsøkende virksomhet.

Hensikten med eldresenteret og overordnet mål var et ønske om å integrere eldre mennesker i samfunnet, ikke å segregere dem. Tanken var å motvirke de faktorene som lett fører til passivitet og sosial isolasjon i eldre år, så som sviktende helse og sorg etter tap av ektefelle og venner. Det var derfor behov for et særskilt tilbud med lav terskel for deltagelse. Man har på mange måter lyktes i dette forsettet, for en betydelig andel av alderspensjonister bruker eldresentrene jevnlig eller fra tid til annen. Det er særlig de midlere aldersgrupper av eldre som bruker eldresentrene. Mange av de yngste eldre føler seg for unge for eldresenteret og har andre områder å delta på. Noen av de eldste kan være svekket av sykdom eller funksjonstap og kan av den grunn ha tapt interessen – i alle fall dersom det er tungvint å komme dit. Men det ligger et betydelig potensial for å nå bedre ut til hjelpetrequende. Hjelpetrequende som bor i omsorgsboliger med tilknytning til et senter har seks ganger høyere bruksrater enn hjelpetrequende i vanlige boliger, noe som viser at tilgjengeligheten er en avgjørende faktor for deltagelse.

Det er omtrent 10 000 frivillige hjelpere som utfører ca. 1 000 årsverk på eldresentrene. Til sammenligning er det ca. 1 200 ansatte i eldresentrene. Siden seniorsentrene drives for det meste av frivillige og er dermed en arena for en verdiskapning som ikke kommer tydelig frem i økonomiske betraktninger. Seniorsentrene kan derfor gi langt bedre tilbud enn det de offentlige tilskuddene skulle tilsi. Flertallet av de frivillige i eldresentrene er selv eldre, og mange er også brukere av eldresentrenes øvrige tilbud. Slik kan senteret fungere som et

verksted for aktiv medvirkning, og som en arena der pensjonisters arbeid og deltagelse er etterspurt. Eldresenteret er et alderssegregert tilbud, og nettopp dette er noe av attraksjonen med senteret. Her kan man treffe sine jevngamle og mer eller mindre likesinnede, men de fleste sentrene holder også åpent for yngre som måtte ha behov for det. Eldresentrene har vært dårlig utbygd i spredt befolkede strøk, der befolkningsgrunnlaget ofte har vært tynt. Noen av de modeller og arbeidsformer som har vært utviklet for å kompensere for dette, som for eksempel mobile tilbud, kan med fordel også brukes i større byer. Her er det ikke først og fremst den geografiske avstanden som må overkommes, men den psykiske og sosiale avstanden. Forholdene må legges spesielt til rette for at eldre med innvandrerbakgrunn skal ha den samme reelle tilgangen til eldresentre som norske. Forsøkene som til nå er gjort er positive – især for innvandrere og spesielt for kvinner blant dem, som har fått andre arenaer der de møter nordmenn og de norske. Erfaringene viser at det også er betydelige problemer knyttet til integrasjon, og at man bør prioritere forsøk med parallelle tiltak og såkalt ”myk integrering”.

Nesten alle sentrene ble drevet av frivillige organisasjoner frem til 1975, men utviklingen gikk i retning av stadig flere kommunale sentre. I dag er omtrent halvparten av sentrene kommunale. Selv om mange kommuner har engasjert seg i eldresentertilbudet, har kommunene vært langt mer tilbakeholden og nølende på dette området enn de har vært når det gjelder pleie – og omsorgstjenester. Det har rimeligvis sammenheng med at eldresentrene ble som et ”velferdsekstra” snarere enn som et omsorgstilbud, og dermed noe som lå på grensen av hva det offentlige skulle ta et ansvar for. Det er behov for en mer systematisk satsning på forebyggende virksomhet. I dette bør det også kunne ligge en økonomisk gevinst. Brutto driftsutgifter til eldresentrene er ca. 450 millioner kroner per år, hvorav omtrent 40 prosent er dekket av brukerbetaling. Dersom eldresentrene i gjennomsnitt utsetter sykehjemsinnleggelse med et par dager per bruker, vil hele utgiften vært spart inn (Daatland med flere 2001).

Eldresenterprogrammets mål:

1. å gjøre eldresenteret bedre tilgjengelig for alle eldre
2. å vinne bedre kunnskaper om brukeres og ikke brukeres behov og preferanser med sikte på å tilpasse tilbudene til eldrebefolkningen
3. å bidra til at eldresentrene får en klarere og mer bevisst rolle innenfor den kommunale eldrepolitikken
4. å bidra til å heve kompetansen i eldresentrene

Daatland, Guntvet og Slagsvold (2001) kan ikke anbefale en enkel modell for fremtidens eldresenter, men det må trolig preges av større pluralisme og mangfold, og en sterkere vilje til endring, enn det som har preget sentrene til nå. Kanskje ”torget” kan være en metafor – et sted som er lett tilgjengelig og har lav terskel for deltagelse. Her kan ulike grupper og tiltak ha sine ”boder” og tilbud. Eldresenteret har to ansikter – ett som peker mot ”omsorgssenter” for de hjelpetrequende, og ett som framstår som ”seniorsenter” for spreke pensjonister. Det bør være rom for begge deler og for å bruke senteret som en bro overfor de yngre mennesker og samfunnet utenfor, (Daatland med flere 2001).

På grunnlag av dette anbefaler Daatland, Guntvet og Slagsvold (2001) konkret at det settes i verk et kompetanseutviklingsprogram for forebyggende arbeid overfor eldre, med spesiell vekt på eldresenterets rolle i den sammenheng. Det bør gis et stimuleringsstøtte for utvikling av tiltak for å bedre tilgjengeligheten for særskilte grupper, så som hjelpetrequende og innvandrere. At det gis støtte til utviklingsprosjekter som kan styrke kontakten mellom generasjonene og bidra til at senteret blir en ”åpen” institusjon i nærmiljøet. Man bør også stimulere samarbeidet med andre kommunale etater og samspillet med andre organer så som eldreråd, pensjonistforeninger og frivillighetssentraler.

2.3.1 Seniorsenterets tilbud til brukerne

Eldresentrenes møte med nye brukere og nye behov er en rapport skrevet av G. Berg i 2009, for Helse og velferdsetaten i Oslo kommune. Rapporten gir anbefalinger om tiltak som kan sikre eldresentrenes fortsatte utvikling av differensierte tilbud til majoriteten av Oslos eldrebefolkning. Den oppsummerer resultatene fra flere undersøkelser, som alle peker på at eldresentrene har en viktig forebyggende og helsefremmende effekt på Oslos eldrebefolkning.

I rapporten *Brukerundersøkelse og kartlegging av eldresentrene i Oslo 2006*, Helse – og velferdsetaten gis følgende anbefaling:

- utvikle tilbud med spisegrupper på eldresentre for ensomme og isolerte eldre med mulighet for transport og ledsager
- videreføre middagsservering på eldresentrene med god og næringsriktig mat
- utvikle flere eldresentre som møtested også for eldre fra etniske minoriteter
- drøfte holdninger og mottagelse av nye besøkende hos frivillige og ansatte

Rapporten fra 2006 avdekker at forutsigbarhet i drift er nødvendig for å kunne utvikle nye tilbud. Følgende tiltak foreslås for å sikre eldresentrene:

- Forutsigbare økonomiske rammer
- Fast personell som støtter og leder frivillig arbeid
- Systematisk samarbeid mellom eldreomsorgen i bydelen og eldresentrene, slik at eldresentrene blir et ledd i omsorgskjeden og bidrar til utviklingen av tjenester og tilbud.
- Skriftlige samarbeidsavtaler som formaliserer felles mål og strategier for virksomheten, samarbeid rundt forebyggende helsearbeid, informasjon om offentlige tjenester og oppsøkende virksomheter til ikke brukere.

For å bli kjent med nye målgrupper og nye behov konkluderes behov for systematiske oppfølging av virksomhetene og tiltak som øker tilgjengeligheten med:

- Felles registreringssystemer for brukere av eldresentrene.
- Transporttjeneste til dem som ikke kan gå til eldresentrene
- Seniorveiledere med oppsøkende virksomhet til eldre som ikke er brukere av eldresentrene og ikke har kommunale tjenester.
- Løpende brukerundersøkelser

Rapporten om: *Undersøkelse om ikke – brukere av eldresentrene 2007*, Helse – og velferdsetaten, Oslo gir følgende anbefalinger på tilrettelegging for å ta imot nye grupper av eldre:

- Invitasjon til egne møter for ikke – brukere, egne møteledere, små grupper og små møterom.
- Eventuelt tilbud om ledsagere og transporttjeneste.
- Eventuelt fysisk tilrettelegging som teleslynger, ramper eller fjerning av terskler.
- Informasjon, diskusjon og forberedelser av de faste brukerne om holdninger og åpenhet i forhold til nye brukere.

Lokale møtesteder for eldre fra etniske minoriteter 2006 og 2007 var et prosjekt som tok utgangspunkt i sak 202/2004 *Eldre med minoritetsbakgrunn*, sak 232/202 *Eldresentrene i Oslo – tjenesteutvikling og ressurser* samt *Folkehelseplan for Oslo 2005 – 2008*, hvor kvinner fra etniske minoriteter er en prioritert målgruppe. Prosjektets overordnede mål var å utvikle

forebyggende helse – og omsorgstilbud gjennom etablering av lokale møtesteder også for eldre fra etniske minoriteter, gjerne i eldreentre.

Målsettinger for møtestedene er:

- Opprette sosiale nettverk i det lokale nærmiljøet for kvinner i alderen 55+ fra ikke – vestlige minoriteter.
- Gi kunnskap om og skape tillit til det offentlige tjenestetilbudet.
- Gi kunnskap om mestring av livsstilsrelaterte sykdommer.
- Stimulere til økt kunnskap i det norske språket.
- Gjøre deltagerne bedre kjent med det norske samfunnet og norske tradisjoner for opplevelse av trygghet og mestring i hverdagen.
- Stimulere til utvikling av egne ferdigheter for økt selvtillit.
- På sikt bli kjent med norske brukere på det nye møtestedet.

Folkehelseplanen for Oslo 2005 – 2008

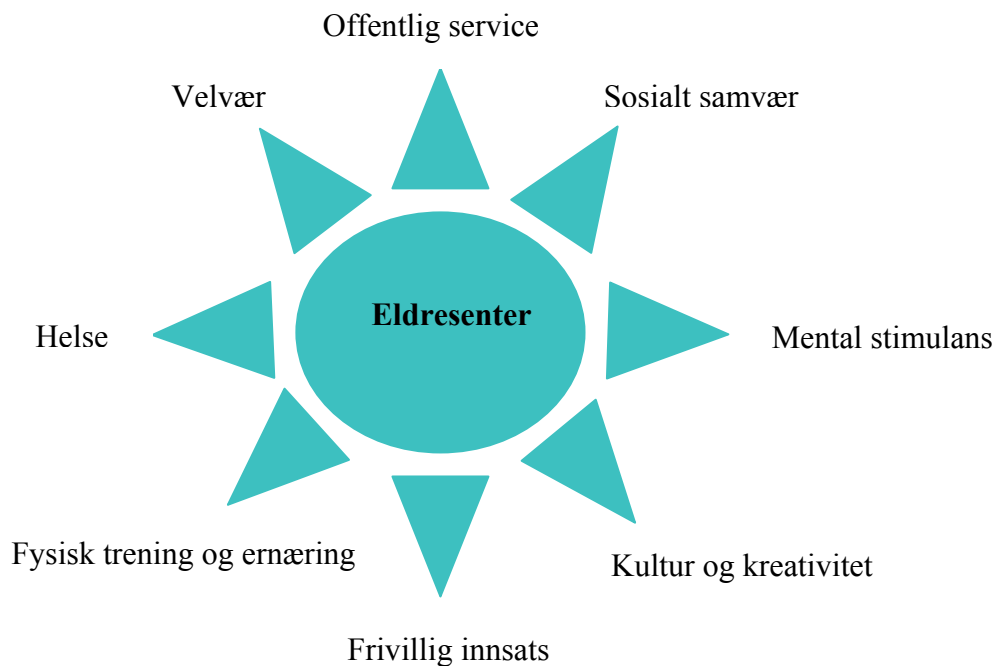
Eldreentrene har fått anerkjennelse som et viktig helsefremmende tilbud for ulike generasjoner av eldre. I Oslo kommunes folkehelseplan (2006-2008) beskrives eldreentrene som sentrale forebyggende og helsefremmende tilbud for eldre. ”Viktige aktører og samarbeidspartnere for organisering av det fremtidige folkehelsearbeidet i Oslo kommune er bydelene og bydelens tjenestefunksjoner som sosialkontor, barnevernskontor, arbeidsformidling, bibliotek, eldreentre.”

I sine konklusjoner av rapporten skriver Berge:

Eldre er en mangfoldig gruppe av alle personer i alderen 62+. Dette omfatter to generasjoner av eldre innen aldersspennet. Gruppen omfatter alt fra ressurssterke eldre som fortsatt er i arbeid, aktive pensjonister stadig i farten, til skrøpelige syke med behov for sykehjemsplass og omsorg døgnet rundt.

En økende gruppe er eldre innvandrere som har kommet til Norge fra 1970 – tallet. Noen av disse er i mindre grad integrert og har vanskeligheter med norsk. Eldre fra flere asiatiske og afrikanske kulturer definerer seg som eldre allerede når de er 45 – 50 år. Eldre fra en del asiatiske land har i større grad livsstilsrelaterte sykdommer enn gjennomsnittet av eldre (FAFO- rapport 2007 *Levekår på vandring.*)

Berg har i sin rapport en illustrasjon av formålet med eldresenter og den ser slik ut:

Figur 2.4: Formål med eldresenter, G. Berg (2009)

I følge Eva Beverfelt (2002) er det ikke lett å fastslå helt nøyaktig brukerantall på seniorsentrene, men hun understreker at seniorsentervirkningsheten favner store brukergrupper, sammenlignet med for eksempel "mottakere av hjemmetjenester". Hun bygger dette på bakgrunn av rapporten om Landsundersøkelsen i 1992 hvor de skriver "Eldresenteret er det tiltak innenfor eldrepolitikken som når flest hjemmeboende eldre." Et lignende synspunkt gir også Johan A. Krout (1989), som er amerikansk aldersforsker, uttrykk for. Han skriver i sin bok med tittelen: *Senior Centers in America* "Regardless of the exact figure, senior centers are the most frequently used of any of the local aging network services"

Hege Bøen (2008) har laget en rapport om hvem som er brukerne av eldresentrene. Noe av hennes viktige funn som skiller seg fra andre studier er:

- Sosioøkonomiske forhold har større betydning for bruk av eldresentre enn tidligere studier har vist. De med høyest inntekt og høyest utdanning bruker eldresentre minst.

- Det er og en klar sammenheng mellom psykiske plager og bruk av eldrecentre. Regelmessige brukere har lavest andel psykiske plager. Det er størst andel med psykiske plager blant av og til brukere, noe som gjelder både kvinner og menn.
- De med størst sosialt nettverk bruker eldrecentre minst og de med minst sosialt nettverk bruker eldrecentre mest. Her er det imidlertid kjønnsforskjeller. Kvinner som blir vist stor deltakelse og interesse er tilbøyelige til å bruke eldrecentre regelmessig. Blant menn er det motsatt tendens. Dess mer deltakelse og interesse de blir vist dess mindre finnes de på eldrecentre. Av og til brukerne er også overrepresentert blant dem som synes det er vanskelig å få praktisk hjelp fra naboer.

Andelen som bruker eldrecentre av og til er størst blant dem som har lav utdanning og inntekt, som ikke har helt god helse, som trenger en del hjelp, som bruker andre kommunale tjenester, og som er mindre fornøyd med tilværelsen. Resultatene kan gi føringer for utvikling av eldrecentre som et støttende sosialt nettverk i lokalmiljøet. En klarere prioritering av hvilke grupper som skal få tilbud anbefales. Dette krever aktive rekrutteringsprosesser og utvikling av differensierte tilbud.

Marit Christiansen (2010), journalist og forfatter skriver et debattinnlegg i Aften onsdag 12. mai 2010 med tittel "Gøy som gammel!" Seniorsenter er sentrale, forebyggende og helsefremmende tilbud for eldre. Likevel sikrer ikke politikerne penger til et minimum av grunnbemanning. Hun skriver videre:

*"Livslyst. Jeg har vært på seniorsenter for første gang, og det var gøy! Jeg trodde – sikkert som mange andre – at jeg skulle på **gamle** hjemmet. Og for de fleste mennesker er det en deprimerende tanke. Men hva og hvem møter jeg? Voksne mennesker som har mye energi, interesse og klokskap. Jeg møter et aktivt miljø, som gir livslyst og oppmuntring i hverdagen, sosialt samhold og mange smil, inspirasjon til å takle dagliglivet og en mening med tilværelsen. Og en kopp kaffe. Dette er oppmuntrende og gøy!"*

2.3.3 Frivillige på seniorsentrene

Eldresenter i Norge eller golf i Spania? Dette er tittelen på en bok skrevet av Eva Beverfelt i 2002 for det Norske selskap for aldersforskning. Her belyser hun også temaet om frivillige til seniorsentrene. Hvor lett det blir i fremtiden å engasjere nye pensjonister til frivillig arbeid her hjemme, når mange foretrekker å reise eller flytte til varmere strøk?

Odd Grann tidligere generalsekretær, Norges Røde Kors, nå medlem av Det Sentrale Eldreråd i Oslo skriver et innlegg i debatt i Aftenposten tirsdag 1. juni 2010 med tittel: Frivillighet. Hvor klokt er det at betydelige beløp doneres til viktige tiltak, helt betingelsesløst? Taust om lønnsomhet.

”Ny trend i USA. Krav til lønnsomhet(=resultater) for støtte til filantropisk virksomhet blir oftere reist i USA, der samfunnet i større grad enn hos oss bygger på frivillighet. Hver amerikaner gir tre ganger så mye til frivillighet som noen annen nasjons borgere. Nå spørres det om dette har ført til at samfunnet er blitt bedre, sosialt sett? I kjølvannet av denne diskusjonen er det nå dukket opp et nytt system: katalytisk filantropi. Det vil si økonomisk støtte til det som påskynder samfunnsgagnlige tiltak som fører til sosiale forandringer. Dette er ikke en erstatning for de nåværende giversystemer, men et supplement. Kan dette benyttes i fremtidens eldreomsorg i Norge? Hvordan påskynder vi den prosessen som motiverer frivillige eldre til å bry seg om andre eldre som trenger det?

Dette med å ta vare på og rekruttere frivillige til seniorsentrene er viktige tema for de som jobber på seniorsentrene. For det er ikke til å stikke under en stol at mange eldre senter i dagens form sliter med rekruttering av frivillige og besøk. Det er ikke så populært med arbeidsstue og bingo lenger. Så hvordan skal tilbudet bli i tiden som kommer. Hva skal til for å tilfredstille de ”nye” gamle. Hva skal til for at de kommer først for å jobbe frivillig, deretter for å bruke tilbudet. For å kunne besvare mange av disse spørsmålene kan strategisk arealforvaltning bidra til å utforme arealene slik at de blir til støtte for kjernevirksomheten til seniorsentrene. For ved bruk av usability eller evaluering av brukskvalitet setter vi spørsmålet om hva vi ønsker at bygget eller arealene skal gjøre for oss. Arealene vil da bidra til seniorsentrenes verdiskapning ved å ha både fleksibilitet i arbeidssituasjonen, gode sosiale møtesteder, innovasjon og attraktivitet. Ved å utnytte arealene kreativt og kunne endre de ettersom behovet i brukergruppen forandres gjør at de bidrar til at seniorsenteret lett kan tilpasse seg brukernes behov til en hver tid.

2.3.4 Seniorsenterets utforming

I veilederen om planlegging, drift og videreutvikling av eldre senter utarbeidet av Elisabet Sommerfeldt (1993) beskrives det hvordan lokalene – plassering, rombehov og planløsning bør være for et seniorsenter. Her pekes det på at senteret bør plasseres sentralt i distriktet. Det bør være korte avstander til offentlige kontorer, bank, post, forretninger og at senteret ligger i nærhet av offentlig kommunikasjon. Både adkomsten til senteret og de enkelte enheter i

lokaler må være tilpasset bevegelseshemmede. En bratt bakke opp til senteret eller en trapp opp til inngangspartiet kan hindre eldre med førlighetsproblemer i å bruke senteret. Det må være heis hvis lokalene ligger i annen etasje eller høyere, eller omfatter flere etasjer. Det bør også være gode lysforhold og teleslynge i lokalene fordi det i brukergruppen kan være personer med syns – og hørselshemminger.

Det med tilgjengelige lokaler er forankret i Plan og bygningslovens byggforeskrifter. Her stilles det også krav til atkomst, tilgjengelig og brukbarhet for orienterings – og bevegelseshemmede. Til orienteringshemming regnes synshemming, hørselshemming og psykisk funksjonshemming. Arbeidsmiljøloven stiller også krav til bygninger med arbeidsplasser slik at yrkeshemmede også kan arbeide i virksomheten.

Størrelsen, type rom og innredning må være tilpasset den virksomheten som planlegges og hvor mange brukere man anslagsvis regner med. Lokalene skal gi mulighet for utvikling av et trivelig og oversiktlig miljø. Balansegangen mellom lokaler som gir armslag for mange typer aktiviteter, og hjemlige og oversiktlige lokaler kan være vanskelig. En god planløsning innebærer at det er lett å finne frem og at lokalene virker åpne. En betjent resepsjon kan være viktig for første inntrykket til de eldre. Det kan være med på at de føler seg velkomne som brukere av senteret.

Når det gjelder egne lokaler eller samlokalisering skriver Sommerfeldt (1993) at det ideelle er om senteret blir bygget for formålet slik at lokalene kan skreddersys for de funksjoner virksomheten skal dekke. I de fleste tilfeller vil det være mest aktuelt å bruke eksisterende lokaler. Da blir det nødvendig å tilpasse lokalene etter de spesielle behov et seniorsenter har. Noen steder blir også senteret planlagt som en del av servicebolig. Ved samlokalisering med slike og andre typer tiltak, er det viktig å være klar over hvordan dette kan påvirke driften i seniorsenteret. Det er viktig at seniorsentret har egne lokaler slik at behovene hos de som bor der og de som kommer utenfra blir ivaretatt. Et seniorsenter skal være møteplass for distriktets eldre uavhengig av hvilke type tjenester og aktiviteter som blir tilbudt der. Til dette formålet kan et stort oppholdsrom som også er en kafeteria være aktuelt. Det må også være et kjøkken hvor det er mulig å lage for eksempel smørbrød, rundstykker, kaker og vafler. Enkelte sentre lager også middager både for servering i senteret og for utbringning til hjemmebundne eldre, mens noen nytter middag produsert fra distriktets alders – og sykehjem. Det kan også forekomme at det blir solgt frossenmiddager i enkelte sentre. Mattilsynet i

kommunen kan også bidra til opplysninger om regler for innredning og utstyr i kjøkken hvor det skal lage mat, varme opp og distribuere middagsmat og enklere form for kafédrift. Det må også tas høyde for at det er både ansatte og frivillige som jobber, slik at det vil være behov for god plass og utstyr som tåler en støyt og er enkle i bruk.

Det er behov for egne lokaler til foredrag, informasjonsvirksomhet da også med bruk av audiovisuelt utstyr. Er ikke dette mulig med egne rom, bør man i så fall kunne dele opp kafeteria eller oppholdsrommet med foldevegger. Forsamlingsrommet kan også brukes til trimaktiviteter og dans hvis det ikke er egne lokaler til det. Til aktiviteter som krever avskjerming, som for eksempel samtalegrupper, studiegrupper og språkkurs, trengs mindre grupperom. Skal det tilbys grovaktiviteter må det ved planlegging av verksted ta hensyn til at virksomheten kan medføre støy, støv og lukt.

Viktige tiltak som frisør og fotpleier må ha lokaler som passer til deres drift. Senteret må også ha kontorer til daglig leder, kontorpersonell og eventuelt til sosialkurator og de frivillige. Toaletter og garderobe må være tilpasset møter og sammenkomster med et større antall brukere enn til daglig drift. Det må også være toalett for rullestolbrukere. Det må i planleggingen også tas hensyn til personalets behov for spiserom, garderobe og toalett.

Det er ikke alle sentrene som har mulighet for uteplass. Men hvis det kan anlegges, anbefaler Sommerfeldt (1993) en hage eller terrasse utenfor senteret. Det samme gjelder for parkeringsplasser, er det mulig bør det planlegges både for personale og brukere. Det må tenkes igjennom og planlegges for inntak av varer til senteret. Da bør hensynet til avstand og tilgjengelighet til lagerrom og dimensjonering av dører. Videre må det være godt med skaplass og lagerrom.

Minimumskrav til arealer for et seniorsenter kan oppsummeres slik:

- Resepsjon med garderobe og toaletter,
- Kjøkken,
- Oppholdsrom som kan nyttes som kafeteria og møteplass,
- Kontorer for både leder, kontorpersonell, frivillige og sosialkurator,
- Rom til hobby – og interessegrupper,
- Arbeidsrom for grovaktiviteter,
- Egne rom til fotterapi og hårpleie,
- Spiserom, garderobe og toaletter til personalet.

3. Metode

Med metode mener man den arbeidsmåten eller arbeidsprosedyren man bruker for å få svar på problemstillingen. Metoden er selve verktøyet i undersøkelsen, og skal beskrives i detalj slik at andre skal kunne etterprøve resultatene. Det er vanlig å skille mellom to hovedtyper av metodetilnærminger, nemlig kvalitative eller kvantitative data. De kvantitative metoden brukes ofte når det er snakk om meninger blant folk, da i spørreundersøkelser som gir resultatene i form av tall eller ”harddata” som det også kalles. Er det holdninger man er ute etter brukes kvalitative metode. Da innhentes dataene gjerne ved hjelp av dybdeintervju og kalles for ”mykdata” og er ikke tall-fest-bare. Ved valg av metode må man se på formålet med undersøkelsen og hvilken problemstilling man har valgt. Er det en helhetsforståelse av temaet vi er ute etter, egner kvalitative metoder seg best. Hvis det er en representativ oversikt vi ønsker, bør det brukes kvantitative metoder. At undersøkelsen er representativ, betyr at resultatene gjelder for flere en de som faktisk er undersøkt (Larsen, 2007). I følge samfunnsfaglig vitenskapsteori er case – studier spesielt egnet til å besvare spørsmål som kategoriseres som ”hvordan” og ”hvorfor” spørsmål, og fokus er på hendelser i samtiden (Yin,1994).

3.1 Valgt metode

I dette masterstudiet har jeg brukt forskjellig metoder, såkalt metodetriangulering for å belyse og få svar på min problemstilling. Det er svakheter ved alle metoder, men ved å kombinere flere utfyller de hverandre slik at svakheter ved den ene metoden oppveies av styrken ved den andre (Larsen, 2007).

”Formålet med oppgaven er å beskrive hvilke faktorer som er viktig med hensyn til lokalisering, utforming og tilbud for et seniorsenter. Og drøfte hvilke krav framtidens eldre vil kunne stille til et seniorsenter og se dette i sammenheng med andre former for tilbud”.

For å prøve å besvare dette startet jeg med datainnsamling ved å utføre litteraturstudier både med tanke på emnene i faget strategisk arealforvaltning og litteratur skrevet om seniorsentre. På bakgrunn av USEtool Hansen med flere (2009) laget jeg en spørreundersøkelse for å kunne kartlegge ting jeg lurte på med seniorsentre. Samtidig følte jeg også behov for å ha befaring på steder slik at jeg kunne oppleve og se ting selv. Her møtte jeg både ledere, frivillige og brukere. Etter møte følte jeg behov for å utdype spørsmålene og valgt derfor dybdeintervju.

Derfor oppsøkte jeg det samme seniorsentre som jeg brukte i en tidligere oppgave ved NTNU. Der møtte jeg ansatte, samarbeidspartnere, frivillige og brukere og hadde dybdeintervju med dem.

Hovedpunktene i valgt metode kan oppsummeres slik:

- Litteraturstudie
- Spørreundersøkelse
- Befaring
- Intervju

3.1.1 Litteraturstudie

Jeg har valgt litteraturstudie for å kunne få en dypere forståelse av temaene i min problemstilling. Her har jeg brukt litteratur som jeg har fått kjennskap til gjennom emnet strategisk arealforvaltning og fagmiljøet ved NTNU for å søke svar. Videre er innhenting av litteratur til oppgaven hentet fra Internettsøk og via biblioteket sine databaser.

<http://www.ntnu.no/ub>→BIBSYS ask, Google Scholar, Google. Søkerordene jeg har brukt er seniorsenter, eldresenter, Senior Centers, seniorhousingnet.com, omsorgsboliger, boliger for eldre.

Den største svakheten ved litteraturstudiet mitt er at jeg burde ha hatt mer internasjonal og nasjonal litteratur på fagfeltet seniorsenter og arealutnyttelse.

3.1.2 Spørreundersøkelsen

Jeg brukt spørreundersøkelsen for å kartlegge de forskjellige seniorsentrene i Oslo. Både med tanke på hvor de er plassert, brukervennlighet og funksjonalitet. Se selve spørreundersøkelsen i vedlegg nr. 2.

Spørreundersøkelsen er delt inn i to deler. Den første delen har jeg kalt fakta og spør om hvor mange ansatte, frivillige og samarbeidspartnere de har på senteret. Videre har jeg spurt om hvor stort senteret er i m² og hvordan det er plassert. Om det er bygget for formålet og om de har utemuligheter. Del to er basert på emner/temaer fra USE TOOLBOX, Evaluering av brukskvalitet skrevet av Hansen med flere (2009). Her har jeg 20 spørsmål som er delt inn i 5 emner. Og det er disse spørsmålene med svar som gir grunnlaget for fornøydhetsindeksen min som. Utrekning av fornøydhetsindeksen vises i tabell 4.1.

Temaene er:

1. Støtte til driften av senteret (arbeidsprosesser)
2. Planløsning / utforming
3. Innemiljø
4. Image / uttrykk
5. Utstyr

I ettertid ser jeg at flere av spørsmålene burde hvert stilt annerledes. Det fordi jeg i svarene ikke har fått helt klarhet i hva de mener. Det har også vært vanskelig for enkelte å vite størrelsen på senteret, slik at de ikke har svart på det spørsmålet. Hensikten min med å spørre om antall m² var å få greie på om de hadde plass til mange forskjellige aktiviteter. Der iblant de som krever stor plass som for eksempel dans, trim og lignende. For fysiske aktiviteter er viktig for å forebygge passivitet og dårlig gange (kroppsbeholdelse). Jeg ønsket også svar på om det er en sammenheng mellom størrelse på senteret og antall brukere.

Messias er et dataprogram som holder rede på brukere, frivillige og potensielle brukere til seniorsenteret. Det bygger på data fra folkeregisteret som blir oppdatert minst en gang i året. Ved spørsmål om Messias programmet har de ofte brukt potensielle og ikke reelle brukere. Jeg burde ha spurt om begge for å kunne sammenligne de rette tallene. Nå spriker de slik at det blir vanskelig å kunne se epler mot epler og ikke epler mot pærer.

Jeg sendte ut spørreskjemaet til alle seniorsentrene i Oslo, 40 stk. Fikk så respons på mail med en gang fra 14 senterledere. Ventet så noen flere dager før jeg gikk igjennom mailadresse – listen og purret opp de som ikke hadde svart, det resulterte i 4 nye svar. Da det så hadde gått enda en uke uten flere svar sendte jeg en papirutgave med ferdig utfylt returkonvolutt. Har til nå mottatt 9 brev av de 15 jeg sendte papirutgave til. Det jeg ikke tenkte på når jeg sendte ut papirutgavene var å merke arkene slik at jeg kunne se hvem som svarte. Nå har jeg ingen oversikt på hvem jeg burde purre opp for å få flere svar.

Statistikk

For å kunne bearbeide svarene i spørreundersøkelsen har jeg brukt statistikk for å finne sammenhenger mellom faktorer som kan spille inn for folks oppfatning av arealene. På liknende måte kan et godt diagram hjelpe oss til å få oversikt over tusen tall. Ulike typer data kan deles inn i numeriske data. Kvantitative data er et annet ord for numeriske data. Det som

kjennetegner numeriske data er at det for hver enhet registrerer et tall, Heir med flere (2009). Mitt summariske mål i denne oppgaven er fornøydhets.

3.1.3 Befaring

Som undersøkelsessted har jeg brukt Myrer Omsorg+, som er et nytt konsept og et tradisjonelt seniorsenter Sagene Torshov som har drevet i mange år. Jeg har brukt teori fra usability, som er et rammeverk for evaluering av brukskvalitet får å undersøke/kartlegge stedene. Slik at disse resultatene kan brukes for å diskutere og prøve å gi svar på spørsmålet om omsorg+ er et supplement eller en konkurrent til et tradisjonelt seniorsenter. Kartlegging av arealene og driften har vært viktig og jeg har brukt eksisterende kilder som mål og visjoner, arealbruk og aktiviteter på sentrene. Jeg har hatt samtaler med representanter for virksomheten og ledelsen for å kartlegge målsetninger om kultur, verdi og arbeidsprosesser.

Når det gjelder Myrer Omsorg+ har dette tidligere vært bygget og drevet som en trygdebolig og omsorgsbolig. Her har de nå bygget om for å tilfredstille de krav og pålegg som er i konseptet Omsorg+. Her hadde jeg tenkt å ha samtaler og intervjuer med beboere for å høre deres syn på ny bolig. Men når jeg gikk rundt med lederen som fortalte grundig om stedet så jeg at disse beboerne var mer syke og hjelpetrengende enn jeg hadde forutsett. Dette lignet for meg mye mer på et alders/ syke og pleiehjem enn en omsorgsbolig tilknyttet et seniorsenter. Jeg burde ha hatt flere intervju og samtaler med beboere og ansatte ved de to institusjonene som jeg var på befaring hos.

3.1.4 Intervju

På Rødtvet Seniorcenter har jeg hatt gruppeintervju med fire grupper: ansatte, frivillige, selvstendig næringsdrivende og brukerne. De første intervjuene hadde jeg i forbindelse med en oppgave i faget strategisk arealforvaltning. Siden har jeg brukt de samme gruppene for å spisse spørsmålene til problemstillingen i denne oppgaven. Jeg har fulgt anbefalingen fra Larsen(2007) og brukt en viss grad av strukturering i mine intervjuer. Det gjør at det blir enklere å bruke (sammenligne) svarene, faren er at noe av informasjonen kan gå tapt. Jeg har brukt grupper fordi det kan være lettere å få folk til å snakke om ting når de er samlet. De kan da utfylle og supplere hverandre, mange kommer på ting ved å høre på andre. Jeg hadde på forhånd utarbeidet temaer, og har vært åpen med svaralternativer. Det var ikke helt de samme vinklene på spørsmålene som ble stilt i alle fire gruppene, fordi det er forskjell på

ansatte/selvstendig næringsdrivende og brukerne. Det var varierende engasjement og avsporing i de forskjellige gruppene. Gruppene var forholdsvis små så alle fikk komme til ordet selv om noen snakker mer enn andre. En ulempe ved slike intervju kan være at det oppstår en viss form for gruppekontroll, men i dette tilfelle tror jeg det var en fordel for å begrense enkelte pratsomme personer.

SWOT – analyse

Svarene i intervjuene har jeg bearbeidet og plassert inn i en SWOT – analyse se velegg 4. SWOT analyse gir en oversikt over styrker, svakheter, muligheter og trusler. SWOT – analyse er et effektivt redskap for å få en rask oversikt over indre og ytre styrker og svakheter i organisasjonen. De fire bokstavene «SWOT» står for **S**trengths, **W**eaknesses, **O**pportunities og **T**hreats. SWOT – analyse gir et godt utgangspunkt for å ta beslutninger, og kan være et nyttig verktøy for å identifisere områder for forbedring. Man kan bruke SWOT – analyse til å kartlegge og analysere organisasjonens status som del av en plan- og strategiprosess. Den brukes for å kartlegge og analysere styrkene og svakhetene ved prosesser og prosjekter. Den kan også brukes som verktøy før beslutninger om iverksetting eller sammen med andre verktøy, for eksempel ROS – analyse, for å identifisere forbedringsområder i organisasjonen.

Interne og eksterne faktorer

SWOT – analysen grupperer nøkkelinformasjon i to hovedkategorier:

Interne faktorer

- Potensielle interne **sterke** sider. Sterke sider eller styrker er positive egenskaper, noe organisasjonen er god til og som kan gi trygghet internt i organisasjonen i forhold til måloppnåelse.
- Potensielle interne **svakheter**. Svakheter er det organisasjonen mangler eller utfører dårlig i forhold til måloppnåelsen.

Eksterne faktorer

- Potensielle eksterne muligheter som bør ivaretas i framtiden.
- Potensielle eksterne trusler eller hindringer som organisasjonen kan støte på hvis man søker å realisere foreliggende muligheter.

Målet for en SWOT-analyse er å definere de vesentligste interne og eksterne faktorene som er avgjørende for å nå *organisasjonens mål*. De samme faktorene som i forhold til ett sett mål kan representere styrker eller muligheter, vil i en annen sammenheng kunne fremstå som svakheter eller trusler.

4. Empiri, resultat

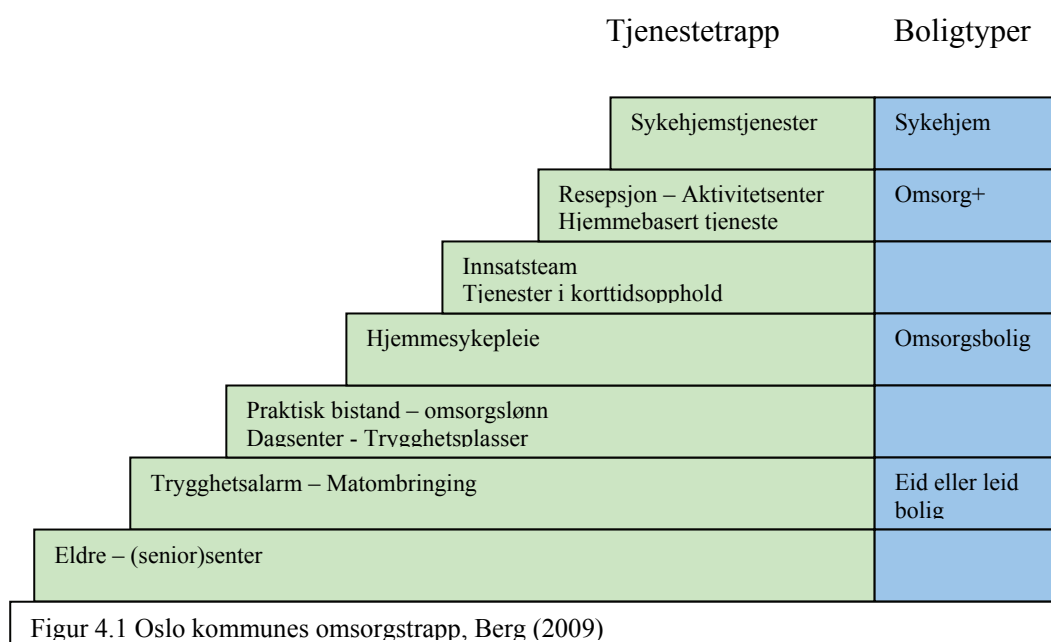
I dette kapitelet starter jeg med en felles fremstilling av seniorsentrene i Oslo på bakgrunn av funn i litteraturstudiet. For å visualisere forskjellene på seniorsentrene sin plassering bruker jeg foto som jeg har tatt av bygningene. Spørreundersøkelsen er bearbeidet og fremstilles i diagram for å vise sammenhengen (korrelasjonen) mellom hvilke innsatsfaktorer senteret har og hvor fornøyde de er. Funnene etter befaringene er plassert i Myrer Omsorg+ og Sagene Torshov seniorsenter. Herunder har jeg også tatt med bakgrunnsmaterialer fra bydelene hvor de er plassert. Tilslutt har jeg med bakgrunnsstoff fra Rødtvet Seniorsenter, (Aannestad 2009) og intervjuer gjort med ansatte, frivillige, selvstendig næringsdrivende og brukere.

4.1 Oslo kommune og seniorsentrene

Oslo kommunes verdigrunnlag er: Brukerorientering – Redelighet – Engasjement - Respekt
Hovedformålet i byrådets eldrepolitikk er å legge til rette for selvstendig og valgfrihet for den enkelte, samt skape trygghet for at den enkelte skal få nødvendig hjelp når man trenger.

Verdighet er en viktig verdi i byrådets eldrepolitikk. Den enkelte som trenger hjelp skal selv få bestemme over sitt eget liv og foreta egne valg. Byrådets eldrepolitikk legger opp til et fleksibelt omsorgstilbud på riktig nivå til den som har behov for hjelp, samt skape trygghet for den enkelte. Byrådet anser det som viktig å legge til rette for at eldre mennesker kan bruke sine ressurser aktivt gjennom helsefremmende arbeid i frivillige aktiviteter og eldersentre.

Oslo kommunes omsorgstrapp viser de forskjellige nivåer av tjenester de vil tilby sine eldre.

Kjernevirksomheten til seniorsentrene i Oslo

Et seniorsenter er et åpent treffsted i nærmiljøet for personer med pensjon eller trygd og som bor hjemme. Hovedhensikten med sentrene er å forebygge sosial isolasjon og opprettholde aktivitet og førlighet hos eldre mennesker– både fysisk og psykisk, som nærmere beskrevet i kapittel 2.3. De fleste brukerne er mellom 60 til 90 år, men det finnes også brukere fra etniske minoriteter som er i 50 årsalderen. Mange av sentrene drives av frivillige organisasjoner med økonomisk samarbeid med kommunen. Selve driften av seniorsentrene er basert på pensjonistenes egen innsats og deltagelse. Sentrene er arenaer for Eldres verdiskapende innsats og det er mange oppgaver som skal utføres. Det være seg:

- hjelp på kjøkken og i kafeteria
- ombringing av middagsmat
- besøkstjeneste
- som sjåfør, noen Eldresentre har
- undervisning på kurs
- buss eller leier bil ved behov,
- kontortjeneste
- eller kjøreoppdrag med egen bil

Eldresentrene sender også ut halvårlige programoversikter til den aktuelle målgruppen i sitt nærområde. I tillegg informeres det om aktiviteter i lokalaviser, på plakater og informasjonstavler på sentrene. Vanlige åpningstider er fra kl. 8:00 – 15:30 ukens fem første dager. Noen sentre har også åpent noen timer på lørdager, og noen tilbyr også service i helger og høytider.

Det drives kafeteriaktivitet på seniorsentrene. De fleste sentrene har servering av varm mat noen eller alle dager i uken. Ofte selges det ferdiglaget, porsjonspakket middagsmat som også kan leveres hjem til pensjonistene av frivillige hjelpere. Flere sentre har ansatt egen aktivitør som driver forskjellige aktiviteter. Noen av seniorsentrene har også ansatt sosionomer eller andre med helse – og sosialfaglig bakgrunn som gir veiledning og informasjon om offentlige tjenester og hjelp av søknader med mer. Ofte har sentrene også tilbud om velvære som fotterapi og hårpleie. Både fotterapeutene og frisørene gir pensjonistene en rimeligere behandling på seniorsentrene.

Aktuelle aktivitetstilbudet ved seniorsentrene kan være

- Trim, rusleturer, stavgang, yoga, besøk på bad, chi gong med mer.
- Sjakk, bridge, bingo med mer.
- Ulike kurs som bruk av data og mobiltelefon, fremmedspråk

- Håndverk, systue, snekkerbod
- Dans, underholdning, allsang
- Kvinne - og mannsgrupper
- Hyggetreff og fester
- Bussturer og utflukter til ulike reisemål

Historikk

Nasjonalforeningen for folkehelse etablerte i 1952 den første helse og velferdssentralen på majorstuen (Berg, 2009). De har stadig vært i utvikling og i 1956 åpnet Engelsborg velferdssentral som var den første på østkanten. Nye helse – og velferdssentraler ble igangsatt av frivillige organisasjoner frem til 1970 tallet, da kommunen etablerte de første helse- og velferdssentralene i egen regi. I 1977 vedtok formannskapet i Oslo kommune at alle bydelene skulle ha eldresentre, som heretter ble den nye betegnelsen. Men i den senere tid har mange skiftet navn til seniorsentre i håp om at ”nye eldre” skal finne veien dit.

Nyere tid

I 2008 hadde Oslo kommune 41 eldresentre, hvorav ett spesielt for døve og døvblinde og ett mobilt for eldre som bor i, eller på grensen til Nordmarka. Fortsatt drives de fleste eldresentrene til sammen 29 av ideelle organisasjoner med økonomisk støtte fra bydelene, mens 12 drives i kommunal regi. De er plassert i forskjellige bygg rundt om i Oslos bydeler. Under viser jeg bilde av 5 forskjellige seniorsentre som ligger i høyst forskjellige bygninger. Disse bygningskategoriene er: 1 bygget til formålet, 2 kontorbygg, 3 boligblokk, 4 butikk og servicetilbud, 5 signalbygg og er en illustrasjon på de fem kategoriene jeg spør om i spørreundersøkelsen. Her vil jeg også referere til avisartikkelen; Hva gjør bygninger med våre sinn, (Andenæs 2011)

1. Årvoll Seniorcenter er bygget til formålet.

2. Grefsen Kjelsås eldresenter ligger i et kontorbygg.

3. Kaldbakken Seniorcenter ligger i første etasje i tilknytning til trvødeholiger.

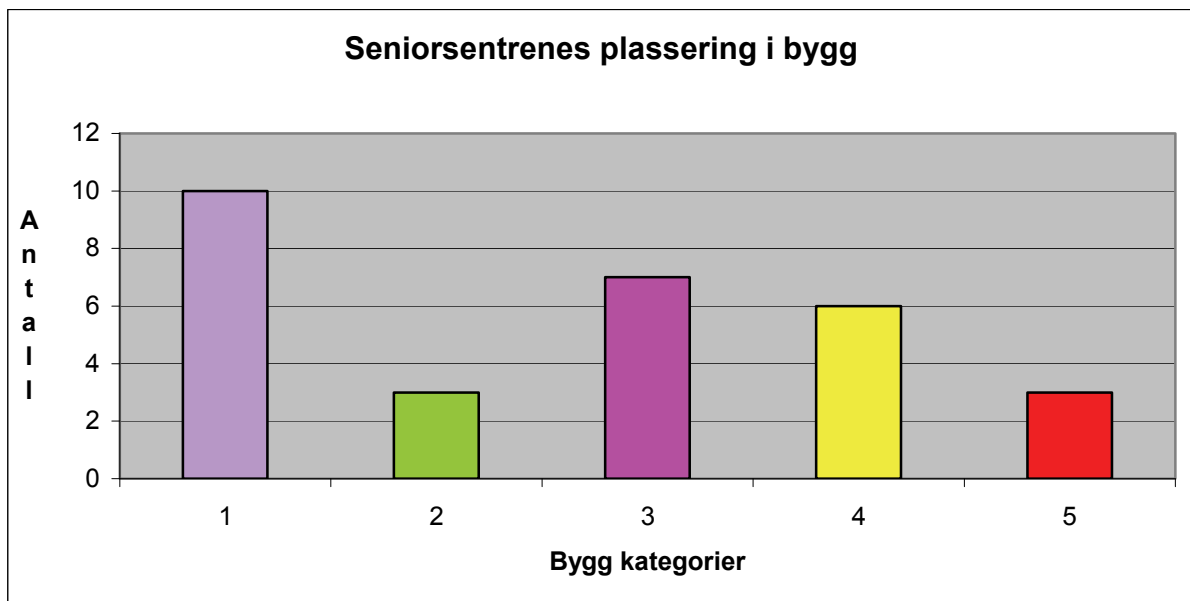
4. Veitvet Seniorcenter ligger i et lite kjøpesenter med flere servicetilbud.

5. Rødtvet Seniorcenter ligger i underetasjen i Rødtvet kirke.

4.2 Spørreundersøkelse

Spørreundersøkelsen er gjennomført for å finne svar på hvilke egenskaper ved arealene som bidrar til fornøydhetsindeks blant de spurte lederne. Spørreundersøkelsen ble sendt til 40 seniorsentre i Oslo og 29 av dem har svart. Søylediagrammet, figur 4.2 viser i hvilke kategorier seniorsentrene er plassert. Tabell 4.1 viser svarene som inngår i beregninger av fornøydhetsindeksen. Fornøydhetsindeksen er beregnet ut i fra alle svarene i spørreundersøkelsen del to, og er nærmere beskrevet i kapittel 4.2.1. Tabell 4.2 viser beregning av korrelasjonene mellom fornøydhetsindeksen og ulike typer bygg hvor seniorsentrene er plassert. Resten av beregningene finnes i vedlegg nr. 5.

Figur 4.2 Seniorsentrenes plassering i bygg, vedlegg 5.

- Byggkategori: 1. Bygget til formålet
2. Kontorbygg
3. Boligblokk
4. Butikk, servicetilbud
5. Signalbygg

	Fornøydhetsindeks																													
	B	T	O	M	Æ	R	Q	V	F	W	A	N	D	Y	I	L	E	P	K	G	AA	U	J	S	Z	X	C	H	Ø	
Seniorsentrene, 29 har svart og fått hver sin bokstav	6	6	6	6	6	6	6	4	6	5	6	5	6	5	5	6	5	5	6	5	2	4	4	3	4	3	3	4	2	2
Støtte til driften av senteret (arbeidsprosesser)																														
1. Våre lokaler passer / støtter opp under våre aktiviteter?	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	4	6	5	5	4	6	5	5	5	3	5	4	1	4	3	2	3	2	
2. Våre lokaler bidrar til at vi har et godt arbeidsmiljø for de ansatte?	6	6	6	6	6	6	4	6	6	5	5	5	5	5	5	6	5	4	4	5	4	5	2	4	3	3	5	2	2	
3. Våre lokaler legger til rette for samarbeid intern på senteret?	6	6	6	6	6	6	4	6	6	5	5	4	4	5	6	5	5	4	4	5	3	4	5	2	4	3	3	5	2	2
4. Våre lokaler legger til rette for samspill med samarbeidspartnere?	6	6	6	6	6	6	4	6	6	5	5	5	5	4	5	6	4	5	3	5	5	3	4	3	5	1	3	2	4	2
5. Våre lokaler bidrar til at frivillige og brukere trives i et godt miljø?	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	5	6	6	5	6	6	5	6	6	5	5	5	4	5	5	3	1	3	5	5
Planløsning / utforming:																														
6. Rommene vi trenger finnes, og er lette å ta i bruk	5	6	6	5	6	5	5	5	5	4	6	5	6	3	2	4	6	3	4	5	3	4	1	2	3	3	3	2	1	
7. Rommene er hensiktsmessig utformet?	5	6	6	6	6	5	5	5	4	5	4	4	6	4	2	5	4	3	3	2	3	4	2	3	3	2	2	3	2	
8. Våre aktiviteter er bra lokalisert i forhold til hverandre?	6	6	6	6	6	6	5	5	5	4	4	5	6	5	3	5	5	2	3	4	4	4	4	4	4	2	3	2	3	2
9. Bygget er oversiktlig og lett å orientere seg i?	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	5	4	4	4	6	5	4	5	4	5	5	4	6	4	2	3	2	1	3	3
10. Vi kan lett tilpasse rommene ettersom behovene våre endres?	6	6	6	5	6	5	6	5	5	5	5	5	6	6	3	5	3	2	2	2	2	3	3	3	2	3	5	2	1	
11. Våre lokaler er enkle å bruke for alle brukeregrupper?(rullestol)	6	6	1	5	6	6	6	5	4	6	6	4	4	6	3	5	6	4	5	6	4	5	6	5	2	3	1	5	3	3
Innemiljø:																														
12. Vi har et godt innemiljø? (lys, lyd, luft, temperatur)	6	6	6	4	6	3	1	5	5	5	6	4	5	1	4	4	4	4	5	4	5	2	1	2	4	2	2	2	3	
13. Det er lett å holde orden i våre lokaler?	6	6	6	5	6	6	6	5	5	5	4	4	5	6	4	4	4	4	5	4	5	4	6	4	2	3	3	2	2	
14. I våre lokaler er det godt renhold?	6	6	6	5	6	4	4	5	4	4	2	3	5	6	5	4	2	4	4	6	5	3	4	4	5	2	3	3	1	
Image / uttrykk:																														
15. Bygget profilerer vår virksomhet på en god måte?	4	4	6	6	2	6	4	5	6	6	6	6	4	4	6	4	3	6	4	3	4	4	3	2	3	2	4	2	3	
16. Våre lokaler er tiltalende utformet?	6	6	6	6	6	6	6	5	5	6	6	6	5	5	6	4	4	6	5	3	4	4	5	1	5	3	2	1	3	
17. Våre lokaler gir en følelse av tilhørighet?	6	5	6	6	6	5	6	5	6	5	6	6	5	5	6	5	4	6	5	4	6	5	5	2	5	4	3	3	3	
Utstyr:																														
18. Vi har lett tilgang på det utstyret vi trenger?	6	6	6	5	1	4	6	5	5	5	4	5	3	4	5	5	4	5	5	4	3	5	3	3	3	2	1	2	2	
19. Møbler og inventar fungerer bra?	6	6	6	5	3	6	6	5	5	5	4	4	3	4	5	4	5	4	5	4	5	4	3	5	2	4	3	2	1	3
20. Vi har tilstrekkelig muligheter for lagring og oppbevaring?	5	4	3	2	3	6	3	5	4	2	4	3	3	3	3	2	4	4	5	2	3	4	4	1	2	2	3	4	5	1
Sammenlagte tall, Gjennomsnittlig Fornøydhetsindeks er 87	115	115	112	107	105	104	103	103	98	98	97	95	94	93	91	91	90	86	85	83	81	78	70	65	62	56	54	50	46	

Skala fra 1 liten grad ,6 stor grad

Ubesvarte spørsmål er gitt **3**Gjennomsnittlig fornøydhetsindeks er **87**

Tabell 4.1 Fornøydhetsindeks, vedlegg 5

Type Bygg Korrelasjonsberegning		B	T	O	M	Æ	R	Q	V	F	W	A	N	D	Y	I	L	E	P	K	G	AA	U	J	S	Z	X	C	H	Ø						
Seniorsenterne				112	107		104	103	98	98						91		86							65	62						93	Gjennomsnitt			
1.	Bygget til formålet (Formøydhhet)	0	0	1	1	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0,20	Korrelasjon
4.	Butikk, servicetilbud (Formøydhhet)	115					103						94	93							83						56							91	Gjennomsnitt	
4.	Butikk, servicetilbud	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0,09	Korrelasjon
3.	Boligblokk (Formøydhhet)	115														91	90	85	81	78														46	84	Gjennomsnitt
3.	Boligblokk	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	-0,10	Korrelasjon
5.	Signalbygg (Formøydhhet)											97	95															54						82	Gjennomsnitt	
5.	Signalbygg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	-0,09	Korrelasjon	
2.	Kontorbygg (Formøydhhet)					105																			70										75	Gjennomsnitt
2.	Kontorbygg	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	-0,21	1	0	-0,21	Korrelasjon	

Tabell 4.2 Korrelasjonsberegning, vedlegg 5

4.2.1 Beregningene

Både spørreskjemaet og alle svarene er samlet i tabeller på regne ark og ligger som vedlegg 5. Tabell 4.1 og 4.2 er tatt med i oppgaven for å vise hvordan beregningene er utført.

Fornøydhetsindeks

Det er beregnet en fornøydhetsindeks for hver av seniorsentrene, tabell 4.1. Dette er sammenliknet med hvilke karakteristiske særtrekk de forskjellige bygningene eller arealene har.

De 20 spørsmålene på spørreskjemaet er utformet slik at svaret 6 betyr mest fornøyd og svaret 1 betyr minst fornøyd:

- Seniorsenteret med den høyeste fornøydhetsindeks oppnådde 115 poeng.
- Seniorsenteret med den laveste fornøydhetsindeks oppnådde 46 poeng.
- Gjennomsnittet av de 29 seniorsentrene var 87 poeng.

Fornøydhetsindeksen er beregnet ved å summere alle svarene i spørreundersøkelsen del 2 som heter evaluering av brukskvaliteten på seniorsenteret. Maksimal poengsum blir dermed $20 \times 6 = 120$ og minimal poengsum blir $20 \times 1 = 20$. Ved å summere svarene er alle spørsmålene gitt lik vekt. Ingen spørsmål er gitt større betydning enn andre.

Gjennomsnitt

Det er beregnet gjennomsnittlig fornøydhetsindeks for de forskjellige innsatsfaktorer som lokalene tilbyr. For eksempel har de som disponerer en plen en gjennomsnittlig fornøydhetsindeks på 93.

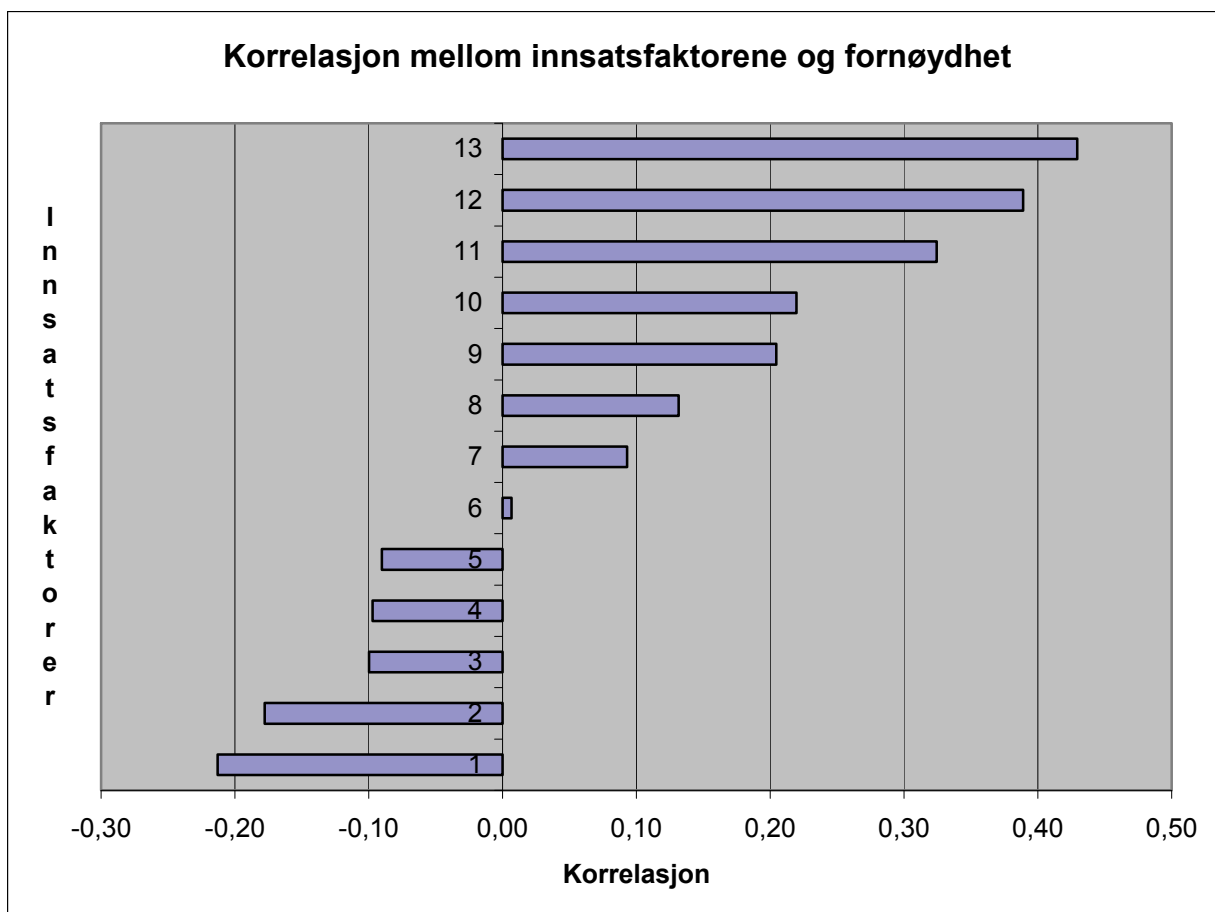
Korrelasjon

Det er beregnet korrelasjon mellom fornøydhetsindeks og innsatsfaktorer, tabell 4.2.

Noen innsatsfaktorer er heltall som for eksempel antall ansatte. Andre innsatsfaktorer er av typen ja/nei som for eksempel plen eller ikke plen. Fornøydhets indeks kan ikke brukes til sammenlikning fordi svaret ikke er av typen ja / nei. Derfor er ja representert med tallet 1 og nei representert med tallet 0. Korrelasjonsformelen som følger med Microsoft Office Excel 2007 beregner begge tilfellene like elegant fordi nullene gir ingen bidrag til korrelasjonen.

4.3.2 Tabell og grafisk fremstilling

Figuren 4.3 viser korrelasjonen mellom de 13 innsatsfaktorene og fornøydhetsindeksen til de 29 seniorsentrene.

Figur 4.3 Korrelasjon mellom innsatsfaktorer og fornøydhet, vedlegg 5.

Innsatsfaktor	Innsatsfaktor	Korrelasjon	Fornøydhetsindeks
13	Antall ansatte	0,43	
12	Uteplass med sittepl.	0,39	93
11	Antall m2	0,32	
10	Plen	0,22	93
9	Bygget til formålet	0,20	93
8	Antall frivillige	0,13	
7	Butikk, servicetilbud	0,09	91
6	Veranda	0,01	87
5	Signalbygg	-0,09	82
4	Parkeringsplasser	-0,10	86
3	Boligblokk	-0,10	84
2	Ingen utemulighet	-0,18	77
1	Kontorbygg	-0,21	75

Tabell 4.3: Innsatsfaktorer som er medregnet, vedlegg 5

4.3.3 Resultatene

Antall ansatte

Innsatsfaktoren ”antall ansatte” gir korrelasjonen 0,43 med fornøydhetsindeksen.

Resultatet virker troverdig fordi:

Ved at sentrene har flere ansatte kan de gi et bredere tilbud til brukerne. Samtidig var det jo lederne som ble spurt i denne undersøkelsen, og de er mer fornøyd hvis de har kollegaer.

Uteplass med sitteplass

Det er 17 av de 29 sentrene som har uteplass med sittegrupper.

Innsatsfaktoren ”uteplass med sitteplass” gir positiv korrelasjonen 0,39.

Fornøydhets indeks er 93 mot gjennomsnittlig 87.

Resultatet virker troverdig fordi:

Positiv korrelasjon og fornøydhetsindeks over gjennomsnittet viser samme trend.

Uteplass med sitteplass gir muligheter til å oppholde seg ute og den muligheten oppfattes som et gode.

Antall m2

Innsatsfaktoren ”antall m2” gir den positive korrelasjonen 0,32.

Resultatet virker troverdig fordi større areal gir flere muligheter til opphold og utfoldelse.

Fornøydhets indeks kan ikke brukes til sammenlikning fordi svaret ikke er av typen ja / nei.

Det er fire seniorsentre som ikke har svart på spørsmålet om areal. Korrelasjonsberegningen påvirkes ikke av at disse cellene er tomme. Det viser seg at svaret blir det samme som å ta de fire kolonnene ut av beregningen.

Plen

Det er 10 av 29 seniorsentrene som har plen, og da gir innsatsfaktoren ”plen” positiv korrelasjonen på 0,22. Fornøydhets indeks er 93 mot gjennomsnittlig 87.

Resultatet virker troverdig fordi:

Positiv korrelasjon og fornøydhetsindeks over gjennomsnittet viser samme trend.

Plen gir muligheter til å oppholde seg ute og den muligheten oppfattes som et gode.

Kanskje det viktigste med plen er å se på den for dermed å føle nærhet til naturen.

Bygget til formålet

Innsatsfaktoren ”bygget til formålet” gir den positiv korrelasjonen 0,20. Fornøydhets indeks er 93 mot gjennomsnittlig 87.

Resultatet virker troverdig fordi:

Positiv korrelasjon og fornøydhetsindeks over gjennomsnittet viser samme trend. Et bygg som er bygget med formål om å være seniorsenter bør oppfattes positivt hvis arkitekten har lyktes. Kanskje overraskende at dette ikke gir sterkere utslag.

Antall frivillige

Innsatsfaktoren ”antall frivillige” gir den svake positiv korrelasjonen 0,13 med fornøydhetsindeksen. Man kan forvente at det er lettere å rekruttere frivillige når det er stor grad av fornøydhet. Kanskje overraskende at dette ikke gir sterkere utslag jamfør: Make your ship attractive and good men will join you. Samtidig er det kanskje en utfordring for lederen, som har besvart spørsmålene, å ha mange frivillige i arbeid?

Butikk, servicetilbud

Innsatsfaktoren ”butikk, servicetilbud” gir den svake positiv korrelasjonen 0,09.

Fornøydhets indeks er 91 mot gjennomsnittlig 87.

Korrelasjonen er svak og fornøydhetsindeksen bare 4 over gjennomsnittet.

Positiv korrelasjon og fornøydhetsindeks over gjennomsnittet viser samme trend og vi ser en svak tendens til positiv effekt av å være i et miljø med butikk og servicetilbud.

Veranda

Det er 9 av de 29 sentre som har veranda. Innsatsfaktoren ”veranda” gir en neste nøytral korrelasjonen 0,01. Fornøydhets indeks er 87 som er det samme som gjennomsnittet.

Nøytral korrelasjon og fornøydhetsindeks på gjennomsnitt viser ingen tendens til at veranda har betydning for fornøydhet.

Signalbygg

Det statistiske grunnlaget er svakt fordi bare tre svar kommer fra signalbygg.

Innsatsfaktoren ”signalbygg” gir den svake negative korrelasjonen -0,09. Fornøydhets indeks er 82 mot gjennomsnittlig 87. Negativ korrelasjon og fornøydhetsindeks under gjennomsnittet viser samme trend og vi kan muligens se en svak negativ effekt av å være plassert i et signalbygg. Kanskje de positive effektene av et signalbygg er svake og ulempene er tydeligere.

Parkeringsplasser

Det er 18 som har parkeringsplasser tilknyttet sentret sitt. Innsatsfaktoren ”parkeringsplasser” gir den svake negative korrelasjonen $-0,10$. Fornøydhets indeks er 86 mot gjennomsnittlig 87. Svak korrelasjon og fornøydhetsindeks nær gjennomsnittet viser en svak tendens til at parkeringsplasser ikke er av særlig betydning. Kanskje fordi mange av de eldre ikke kjører bil og fordi det finnes offentlig kommunikasjon i nærheten.

Boligblokk

Plassering i boligblokk gir den svake negative korrelasjonen $-0,10$. Fornøydhets indeks er 84 mot gjennomsnittlig 87. Korrelasjonen er svak og fornøydhetsindeksen er bare 3 under gjennomsnittet. Negativ korrelasjon og fornøydhetsindeks under gjennomsnittet viser samme trend og vi kan muligens se med en svak tendens til negativ effekt av å plassere et seniorsenter i en boligblokk.

Ingen utemulighet

Det er kun 3 av de 29 sentrene som ikke har utemuligheter. Mangel på mulighet til å oppholde seg ute gir den negative korrelasjonen $-0,18$. Fornøydhets indeks er 77 mot gjennomsnittlig 87. Det statistiske grunnlaget er svakt fordi bare tre respondenter mangler utemulighet. Negativ korrelasjon og fornøydhetsindeks under gjennomsnittet viser samme trend og vi kan se en svak tendens til negativ effekt av å ikke ha mulighet til å være ute.

Kontorbygg

Det er kun 3 av de 29 sentrene som er plassert i kontorbygg. Plassering i kontorbygg gir den negative korrelasjonen $-0,21$. Fornøydhets indeks er 75 mot gjennomsnittlig 87.

Det statistiske grunnlaget er svakt fordi bare tre respondenter befinner seg i kontorbygg. Negativ korrelasjon og fornøydhetsindeks under gjennomsnittet viser samme trend og vi kan se en tendens til negativ effekt av å plassere et seniorsenter i et kontorbygg.

Innsatsfaktorer som ikke er tatt med

Spørreundersøkelsen kartlegger 20 forskjellige innsatsfaktorer, men bare 13 av dem er med i kalkulasjonene.

De 7 innsatsfaktorene som ikke er tatt med er:

Innsatsfaktor	Ikke tatt med fordi:
Antall årsverk	Ti av svarene manglet antall årsverk
Antall i Messias	Stort sprik i tallene. Trolig brukes Messias programmet svært forskjellig.
Fotpleier	Ingen signifikans, alle har denne tjenesten
Hudpleier	Ingen signifikans, alle har denne tjenesten
Frisør	Ingen signifikans, alle har denne tjenesten
Vaskeri	Nesten ingen har vaskeri
Annet	Dette spørsmålet er nesten ikke besvart

Tabell 4.4: Utelatte innsatsfaktorer, vedlegg 5.

4.3 Befaring

Jeg har vært på befaring på Myrer omsorg+ og Sagene Torshov seniorsenter som ligger i to forskjellige bydeler i Oslo. De to bydelene er henholdsvis Nordre Aker og Sagene. Levekårene i Oslo kommunenes 15 bydeler er ulike og får fordelt ressursene etter et kriteriesystem som er basert på statistiske datagrunnlag knyttet til demografiske og sosioøkonomiske forhold.

Systemet skal fange opp variasjoner i for eksempel befolkningens helsetilstand og sosiale forhold. De store forskjellene i levekår mellom bydelene i Oslo medfører ulike behov for kommunale tjenester. Når det gjelder levekårsindeksen for lav utdanning, lav inntekt og dødelighet viser disse at Nordre Aker er en av bydelene med de beste levekårene i Oslo. Dette gjenspeiler også i budsjettfordelingen mellom bydelene. Bydeler med gode levekår får færre midler pr innbygger til ulike tjenestetilbud.

Bydel Nordre Aker

Bydel Nordre Aker deler også Oslo kommunes verdigrunnlag:

Brukerorientering – Redelighet – Engasjement – Respekt.

De har også utarbeidet en visjon og et motto for sin egen bydel som er:

Visjon: Bydel Nordre Aker skal være en trygg, spennende og miljøvennlig bydel ” et godt sted å leve”

Motto: ”Bydel Nordre Aker – på toppen av Oslo” - skal samlet være ledende for bydelens arbeid.

Bydel 8 Nordre Aker – befolkningsprognose for 2009 – 2013, slik den er fremstilt i Strategisk plan Bydel Nordre Aker (2010)

År	0 - 5 år	6 - 19 år	20 - 66 år	67 - 79 år	80 år +	Totalt
2008	3852	7376	28081	3094	2281	44684
2009	3924	7527	29201	3042	2179	45873
2010	4132	7700	29886	3143	2225	47086
2011	4259	7877	30586	3223	2206	48151
2012	4335	8066	30892	3382	2171	48846
2013	4408	8244	31110	3523	2138	49423
2014	4452	8394	31258	3803	2078	49985

Tabell 4.5 Befolkningsprognose Nordre Aker, Bydel Nordre Aker (2010)

Utfordringer, mål og strategier for pleie og omsorg 2010 – 2013

Den demografiske utviklingen fram mot 2014 viser en nedgang i befolkningen i alderen 80 – 89 år. Antallet eldre over 90 år øker svakt totalt sett for perioden, men med variasjoner underveis. Personer over 90 år er generelt i behov av omfattende pleie – og omsorgstjenester. Gruppen 67 – 79 år anslås å omfatte i overkant av 700 flere personer i 2014 enn i dag, men vil sannsynligvis første utgjøre utfordringer for pleie – og omsorgstjenesten fram mot 2020. Forekomsten av demenslidelser øker med stigende alder. Dette er en sårbar gruppe som krever særskilt tilrettelegging. Antall brukere som skrives ut fra sykehus med store og sammensatte oppfølgingsbehov fra bydelen, er økende. Dette er brukerbehov som krever høy fagkompetanse. Bydelen erfarer stadig flere yngre brukere i kategorien rus/psykiatri med store somatiske omsorgsbehov. Bydelen har på denne bakgrunn en stor gruppe brukere med omfattende pleie – og omsorgsbehov, enten i eget hjem, i omsorgsboliger eller på sykehjem. En større differensiering av ”omsorgstrappa” er nødvendig for å kunne møte befolkningens økende behov av tjenester samtidig som flest mulig skal kunne bo i eget hjem lengst mulig. Det er behov for å øke volumet av ulike bo – og tjenestetilbud på mellomnivå mellom

sykehjem og opprinnelig bolig. Medbestemmelse og valgfrihet skal stå i sentrum ved videreutvikling av tjenestetilbudet.

Bydel Sagene

Bydelens historie og visjon

Sagene området har en sentral plass i Oslos historie, først som åsted for Norges første industriutvikling og deretter som sted for Kristiania kommunes første store boligbygging. I dag er Sagene en endringsbydel med både boligbygging på gamle industriområder og miljøpark langs Akerselva.

Denne utviklingen har gjort Sagene til en mangfoldig bydel med Oslos høyeste befolkningstetthet, stor inn – og utflytting, store variasjoner i boligstandard og sosial spennvidde i befolkningen. Alt dette danner bakgrunn for Bydel Sagene sin visjon:

En mangfoldig bydel med omtanke for alle.

Ønsket er å ta vare på bydelens særpreg, og samtidig utvikle en bydel som gir plass til alle, har respekt for alle, yter omsorg der det trengs og har tilbud av tjenester som henvender seg til alle beboere.

Antall innbyggere pr. aldersgruppe i Bydel Sagene, beregnet pr. 1. januar hvert år, slik den er fremstilt i Strategisk plan for Bydel Sagene (2008)

År	0 - 5 år	6 - 19 år	20 - 66 år	67 - 79 år	80 år +	Totalt
2007	2352	1988	24537	1365	1255	31497
2008	2482	2001	25487	1335	1133	32438
2009	2569	1988	26298	1333	1057	33245
2010	2650	1918	26787	1404	996	33755
2011	2704	1925	27205	1433	946	34213
2012	2707	1982	27546	1530	892	34657

Tabell 4.6 Innbyggere Bydel Sagene, Bydel Sagene (2008)

4.3.1 Myrer Omsorg+

Dette var tidligere trygdeboliger som nå er bygget om til Myrer omsorg+. Det ligger i Hareveien 10 på Kjelsås, og det er eiet og drevet av Bydel Nordre Aker.

Myrer omsorg+ er et konsept for eldre som trenger et botilbud mellom det å klare seg selv og det å bo på sykehjem. Det er betjent hele døgnet og tilbyr matservering i felles kjøkken. Det skal gi trygghet og fellesskap.

Fakta om Myrer Omsorg+

- Offisielt åpnet som trygdeboliger i 1997. Ombygd til å oppfylle kravet til konseptet Omsorg+ i 2009.
- 12 omsorgsleiligheter av gammel standard
- 6 to – roms særskilt tilrettelagt for rullestolbrukere
- 34 to – roms omsorgsleiligheter
- 16 omsorgsboliger med alle måltider i bo fellesskap og ringesnor i vegg
- 16 omsorgsboliger med tilbud om middagsservering i bofellesskap
- 3 dagsenter
- Frisør og fotpleier
- Kantine og samlingsplass
- Base for fysio – og ergoterapi tjeneste
- Base for hjemmetjenesten seksjon Myrer og Grefsen

Mål for Myrer Omsorg+

” Myrer Omsorg+ er et trivselssenter hvor beboerne gis mulighet til å fungere optimalt ut fra egne ressurser. Beboerne skal føle trygghet og oppleve størst mulig grad av selvstendighet og livskvalitet slik at beboerne skal kunne fungere i eget hjem, også med et stort omsorgsbehov.”

Aktiviteter på huset

Tre dagsenter

- Forebygger behov for institusjon
- Stimulerer og opprettholder egne ressurser
- Opprettholde og forbedre funksjonsnivå

Kantine

- Hyggelig samlingssted for beboere og ansatte
- Kafé drift og servering av middag i fellesskap
- Åpent fra 10:30 – 13:30
- Kan også brukes til felles arrangementer og utleie

Andre tilbud

- Frisør og forpleier i andre etasje med mange kunder
- Røde Kors, Civitane og Lions med arrangementer til faste tider
- Sognepresten og Frelsesarmeen med ulike tilbud
- Salg av klær og sko
- Besøk av barnehager

Hjemmesykepleie og praktisk bistand

- Seksjon Myrer gir tjeneste til alle som trenger hjelp. Tjenesten koordineres ved avdelingssykepleier
- Boligen er døgnbemannet og personalet kan nåes via vakttelefon
- Alle beboerne med tjenester får fast primærkontakt
- Egen aktivitør tilknyttet for felles aktiviteter.

Innsatsteamet

- Skal sikre og trygge brukere i eget hjem for mulig å forhindre bruk av institusjonsplasser og forebygge re – innleggelser
- Livskvaliteten ivaretaes og om mulig høynes

4.3.2 Sagene Torshov seniorsenter

Seniorsenteret holder til i trivelige lokaler i Sandakerveien 61 med inngang i høyblokk på baksiden. Senteret er et forebyggende helsetilbud til alle beboere i Bydel Sagene fra fylte 60 år, i tillegg til uføretrygdede over 50 år.

Det er drevet av Nasjonalforeningen for folkehelse med kommunal driftsstøtte. De har 11 ansatte. Til sammen har senteret cirka 130 frivillige, hvorav 4 – 6 hjelpere på kjøkkenet daglig. Sagene Torshov seniorsenter har til sammen 3000 registrerte brukere, og daglig besøker 80 – 130 dem senteret sine forskjellige aktiviteter.

Seniorsenteret er avhengig av frivillighet. Det er takket være frivilliges bruk av krefter, tid og evner at de kan drive senteret. Frivillige oppgaver ved senteret er blant annet:

Matbringere

Frivillige som kan bære ut varmmat til eldre i området som ikke kommer seg til senteret på egen hånd. Tjenesten tilpasses etter ønske fra frivillige.

Matvenner

Frivillige matvenner som kan reise hjem til aleneboende eldre som har lite selskap en eller flere ganger i uken for tilberede mat og spise den sammen med dem. Godt selskap under måltidet kan bedre appetitten og kostholdet hos den eldre.

Besøks- og følgetjeneste

Verter til åpen kafè

Sagene Torshov seniorsenter og Bydel Sagene hjemmetjenesten

Det er nå startet et samarbeid mellom Sagene Torshov seniorsenter og hjemmetjenesten i Bydel Sagene for beboerne i den røde blokka bak Sandaker senter. Målet med samarbeidet er en tryggere tilværelse, faste måltider, sunnere mat og et rikere sosialt liv.

Sandakerveien 61 er en stor tidligere trygdeblokk med 150 leiligheter. Mange som bor der har bruk for hjemmehjelpstjenester. Ved å organisere et samarbeid mellom den kommunale hjemmetjenesten og den privatdrevne Sagene Torshov seniorsenter tester man nå ut om en samdrift kan gjøre omsorgsarbeidet enda bedre.

Hjemmetjenesten

Hjemmetjenesten er blitt enda bedre og vi har fått i stand mye spennende sier Bente Vindenes som er hjemmetjenesten bindeledd til seniorsenteret i blokka. Hun har eget kontor på senteret og en åpen og god kontakt med alle. Derfra koordinerer hun slik at seniorsenteret skal kunne avlaste hjemmetjenesten med oppgaver. Etter å ha fått opplæring gjør nå seniorsenterets folk en del hjemmetjeneste oppgaver. De bringer selvsagt ikke medisiner rundt, men de serverer blant annet mat til dem som skal ha. Det har lettet hjemmetjenestens arbeid samtidig som det har sikret at beboerne får god og næringsrik mat. En annen positiv ting er at det er lettere for beboerne å si ifra hvis noe mangler. Seniorsenterets folk kjenner dem for det er de som kommer fast. Derved er det enklere for meg i hjemmetjenesten å kunne utføre tjenester som ikke er så lett for den vanlige hjemmesykepleien å ha tid til.

Seniorsenteret

Pieter Don er leder av det private seniorsenteret, han er også storfornøyd med dette samarbeidet. Han mener at dette samarbeidet har gitt bedre trivsel og derfor en tryggere tilværelse for seniorsenterets brukere og alle beboerne i blokka. De startet opp i mai 2009 og etter kort tid så de hvordan folk her i blokka blomstret opp. En annen ting er at de har fått i gang noe som de kaller ”kosekroken”, et sosialt møtested i første etasje der det er lov å bare komme og slå seg ned, treffe andre, prate litt og ta en kopp kaffe eller to. Dette har blitt veldig populært og han tror det er fordi folk har fått tryggheten tilbake. Folk kjenner hverandre og trives. Og siden kveldsarrangementet ”kosekroken” startet har seniorsenteret forlenget åpningstiden til kl. 20:00 for dem som bor i blokka. Det synes mange er veldig bra tiltak.

De har så langt gjort seg gode erfaringer med samarbeidet. I tillegg til å ha et motivasjons – og opplæringsprogram for kjøkkenansatte, har Bente Vindenes også gjennomført et opplæringsprogram for fem av seniorsenterets ansatte. Derved kan de ta oppdrag for hjemmetjenesten en time på kvelden. I tillegg til gjennomføringen av rene hjemmetjenesteoppgaver har dette forsøket gjort mange andre gode erfaringer som:

- Beskjeder går raskere nå raskere mellom kjøkken og hjemmetjenesten
- Det er merkelig hyggeligere stemning i og rundt inngangen etter forlenget åpningstid og oppstart av kveldsarrangement.
- Det er nå stort besøk til hjemmetjenestekontoret. Folk som har vegret seg for å ta imot hjelp fra hjemmetjenesten åpner nå opp for den faste på kontoret.

4.4 Intervju

Jeg har hatt intervju med forskjellige grupper på Rødtvet Seniorsenter. Det er gjort for å supplere mine tidligere funn slik at jeg kan drøfte problemstillingen og få et breiere grunnlag. Men først beskriver jeg Rødtvet Seniorsenter for det er annerledes en de jeg var på befaring hos. Dette ligger i underetasjen i Rødtvet Kirke og har ingen boliger tilknyttet senteret.

Rødtvet Seniorsenter

Rødtvet seniorsenter sitt formål er å være et møtested for alle over 62 år i Bydel Grorud. Her skal hver enkelt bruker finne trygghet, samhold og vennskap. Senteret skal ha et service – og aktivitetstilbud som bidrar til å opprettholde den enkeltes fysiske og psykiske helse.

”Visjonen og mottoet for senteret er

”Rødtvet seniorsenter – ditt annet hjem”.

Vi ønsker å skape trygghet, samhold og vennskap for alle våre brukere. Det vil få brukerne våre til å tenke på senteret som sitt annet hjem. Brukernes ønsker og behov er grunnlaget for det arbeidet som senterets ansatte og styre gjør. Rødtvet seniorsenter skal gi et allsidig tilbud, slik at flest mulig kan finne sine aktiviteter. Senterets aktiviteter skal være av høy kvalitet og tilpasset brukernes behov. Ved vår allsidighet og serviceinnstilling, håper vi å treffe interessefeltet til flest mulig av våre nåværende brukere, samtidig som vi aktivt arbeider for å rekruttere nye”. Rødtvet Seniorsenter(2007)

Rødtvet seniorsenter var 30 år i april 2009, og det ble markert både for brukerne og frivillige. Senteret drives i lokaler i kjelleren til Rødtvet kirke, som eies av Rødtvet menighet. Det er en leiekontrakt mellom Rødtvet menighet som utleier og Rødtvet senior – og aktivitetssenter som bruker. Det finnes også avtale om drift av Rødtvet seniorsenter mellom Oslo kommune ved

Bydel Grorud og Rødtvet menighet. Formålet med denne avtalen er å regulere partenes rettigheter og plikter, herunder å søke å skape et forpliktende og gjensidig samarbeid som gir forutsigbarhet i forbindelse med driften av senteret.

Leiekontraktens omfang i kvadratmeter er:

A) eksklusiv bruk, låst med egen nøkkel, ikke tilgjengelig for andre.

Kontor, ekspedisjon	26 m ²
Frisør	25 m ²
Fotpleie	13 m ²
Hudpleie	12 m ²
Hobbyrom	62 m ²
Trimrom, garderobe, dusj, badstue	61 m ²
Lagerrom, vaskeri	19 m ²
Garasje	25 m ²
Ramme og snekkerverksted	46 m ²
Sum	289 m ²

Tabell 4.7 Arealer Rødtvet Seniorsenter, Aannestad (2009).

B) til disposisjon i senterets ordinære åpningstid.

Kafeteria, møterom	189 m ²
Kjøkken	30 m ²
Gang, toaletter, garderobe	59 m ²
Gang, toaletter	36 m ²
Sum	314 m ²

C) Senteret leier ungdomssalen, som ligger i tilstøtende lokaler ca. 4 timer pr. uke.

Ungdomssal	151 m ²
------------	--------------------

Tabell 4.7: Arealer Rødtvet Seniorsenter, Aannestad (2009).

Det er ansatt en senterleder i halv stilling og en kjøkkensjef i full stilling. Det er registrert 55 frivillige som er med på å holde driften ved senteret i gang. Videre er det 3 selvstendig næringsdrivende knyttet til senteret. Det er frisør, fotpleier og hudpleier som leier lokaler på senteret, og tilbyr sine tjenester for brukere av senteret. Det er ca 500 brukere og et brukergrunnlag på ca 1500 personer. Så det er et stort potensialet til å øke antall brukere av senteret.

Aktiviteter på Rødtvet Seniorsenter

Det tilbyes forskjellige tjenester til brukerne av senteret. De selvstendige næringsdrivende gir tilbud om frisør, fotpleie, hudpleie, soneterapi, aromaterapi. To ganger i året er det også tilbud om syntesting med trykkmåling av øynene. Da kommer det en optikker til senteret. Hver

mandag er en frivillig spesialsykepleier i audiometri der og foretar hørselstesting med audiometer. Hun orienterer også om hørselsutstyr og gir hjelp og veiledning i bruk av dette.

Frivillig innsats er kanskje den mest verdifulle aktiviteten som er på senteret. Driften er helt avhengig av de frivillige for å opprettholde et variert tilbud. Det er også et tilbud om transport til senteret. Det er seks sjåfører som bytter på og bringer brukere trygt og sikkert til senteret i senterets egen minibuss. Det er også frivillige som har telefonvakt på sentralbordet. De tar også mot bestilling av transport, time hos frisør, fotpleier og hudpleier. Opplyser om dagens middag med mer.

Kafeen og dagligstuen er det sentrale samlingsstedet på Rødtvet Seniorsenter. Dagligstuen er lys og trivelig med gode stoler og sofaer. Det er bibliotek, piano, TV med DVD og Internett tilgjengelig på to datamaskiner. Kafeen er åpen fra kl. 09:00 til 15:00. I tillegg til en velsmakende middag, tilbyes det smørbrød, rundstykker, kaker, vafler og kaffe.

Kafeen på Rødtvet Seniorsenter

På hobbyrommet samles det en gjeng hver tirsdag og torsdag for å produsere ting til julemesse og påskemarked. Det er håndarbeider av forskjellige slag. Det benyttes både veving, søm, broderier, strikking og hekling. Inntektene fra disse arbeidene går inn i driften av senteret. Det er også mange som sitter og strikker hjemme og som leverer ting til arbeidsstuen.

Senteret har et godt rammeverksted med en frivillig som foretar førsteklasses innramming for en stor kundekrets. Dette har vært en helt avgjørende inntektskilde for senteret. I tillegg er det en snekkerbod som er disponibel for frivillige som vil dyrke sin hobby. Det er også utstyr for tredreining der.

Ungdomssalen er lokaler som ligger i tilknytning til senteret og blir brukt både til seniordans og trim. Hver mandag kl. 11:00 møtes seniordanserne til dans og hygge. De danser internasjonale folkedanser, og det svinger i alle mulige melodier – fra tango og swing til reinlender, polka eller vals. Trimgruppa møtes hver torsdag kl. 11:00 og trimmer etter musikk. Inne på senteret er det badstue, dusj og trimrom. Trimrommet er bra utstyrt med blant annet tredemølle, trimsykkel, ro - apparat, vekter og ribbevegg. På det tidligere røykerommet blir det spilt bridge hver tirsdag og torsdag. På mandager blir det brukt til engelsk samtalegruppe. Brukerrådet har også sine møter her. Påtross av at det har vært røyking her tidligere er det veldig dårlig med ventilasjon

4.4.1 Intervju på Rødtvet Seniorsenter

Intervju med fire grupper; ansatte, frivillige, selvstendig næringsdrivende og brukerne.

Jeg har utarbeidet en intervjuguide som jeg brukte innledningsvis, se vedlegget.

Hovedspørsmålene som ble stilt ble delt inn i fire hovedgrupper, med tanke på SWOT – analysen.

- Styrker ved dagens senter.
- Hvordan kan vi bruke våre sterke sider?

- Svakheter ved dagens senter.
- Hvordan kan vi forbedre svakhetene våre?

- Hvilke muligheter er det for senteret.
- Hvordan kan vi utnytte hver mulighet?

- Hvilke trusler ser dere for senteret.
- Hvordan kan vi best møte de ulike utfordringene/ ”truslene”?

Svarene til alle gruppene er bearbeidet og satt inn i SWOT – analysen og ligger som vedlegg 4. Noe av det som kom fram i samtale/ intervjuene har jeg sitert i egne avsnitt under. Det er fordi behovene og ønskene er forskjellig fra hvilke ståsted de har, og at det ikke er like enkelt å lage stikkord som illustrere svarene.

Resultatene til de ansatte.

Det som kom fram i intervjuet/samtalen var:

De var fornøyd med arbeidsplassen sin, men oppgradering av arealene mener de er vesentlig i forhold til videre drift. De ønsket en oppgradering av kjøkkenet. Særlig på den delen som varmmaten blir laget. Mye med tanke på myndighetenes krav, som foreksempel vask med berøringsfrie kraner. Det at senterets lokaler blir brukt av andre etter stengetid kan by på problemer. Da er det menighetsforvalteren som er ansvarlig for utleiebiten, men overskuddet blir fordelt etter en fordelingsnøkkel godkjent av begge parter.

Resultatene til de frivillige.

Det som kom fram i intervjuet/samtalen var:

De var fornøyd med senteret sitt og synes at mottoet Rødtvet seniorsenter – ditt annet hjem passer godt. De kunne fortelle at tilbakemeldingen fra både nye og gamle brukere var at det var så hyggelig og hjemmekoselig her og at maten er særdeles god. Det at lokalene til senteret er plassert i en kirke synes de fleste at bare var en fordel. Mange har en tilknytning til menigheten og kirken så da er plasseringen helt greit.

Ut fra sine behov ønsket de seg egne garderober med skap til å låse inn verdisaker.

De ønsket også et nytt og større kjøkken så arbeidsforholdene ble bedre med tanke på matlaging.

Resultatene til de selvstendig næringsdrivende:

Ingen av de selvstendig næringsdrivende hadde noe å si til at senteret ligger i en kirke, hverken positivt eller negativt. Noen av kundene deres kommer kun for å få behandling og stell og er ikke ellers brukere av senterets tilbud. Mens andre bruker senteret flittig både til sosialt samvær og matservering.

Både fotpleier og hudpleier har akkurat fornyet inventaret i lokalene sine med støtte fra senteret. Frisøren var fornøyd med sitt lokalet. Men alle tre vil oppgradere venterommet slik at det blir mer moderne og funksjonelle møbler. Frisørsalongen har stort arealer og blir brukt av senteret både til hørsel og synstester. Det kan by på noen problemer. Her må det settes opp noen retningslinjer for bruken av salongen.

Resultatene til brukerne:

De var stort sett fornøyde. Noen av brukerne var veldig fornøyd med at bussen både henter og bringer, for ellers hadde de ikke kunnet bruke senteret.

Enkelte påpekte dårlig inn klima. Spesielt ved tilstelninger som brukertreff med mange mennesker på en gang. Det gjaldt også grupperommet, tidligere røykerom, badstua, trimrommet og dusjen. De fleste hadde ingen formening om nye aktiviteter som kunne lokke nye brukere til senteret.

Generelt:

De fleste hadde ingen formening om nye aktiviteter som kunne lokke flere nye brukere til senteret. Brukernes behov vil endre seg over tid. Nye pensjonister som 68 generasjonen vil ha helt andre krav til innhold på senteret, enn de som i dag er 80- 90 år. Beliggenheten til senteret kan ha negative og positive sider. Det at det ligger i et signalbygg som en kirke kan for mange ha en fordel. Men for andre nordmenn spesielt med ikke vestlig bakgrunn kan det være en trussel til deres egen identitet og tro. Historisk har kirken vært en fordel, men i fremtiden kan det like gjerne bli en ulempe. Det kan for eksempel bidra til religionssegregering ved at brukerne fra den kristne tradisjon velger kirkebygget, mens brukere fra andre religiøse retninger velger noe annet. Beliggenheten i første etasje med utgang rett på bakkeplanet gjør at det er lett tilgjengelig for alle med bevegelseshemming. Det er bord og benker ute så mange kan nyte frisk luft på deilige vår og sommerdager. Frivillige har stor glede av utarbeid som gressklipping, raking av løv og snømåking.

Vedlikehold er helt avgjørende for at senteret skal oppfylle myndighetskrav til hygiene ved matservering. Det må også være vedlikeholdt på en slik måte at det gjenspeiler visjonen til senteret som er Rødtvet Seniorsenter – ditt annet hjem.

I det store og hele er dagens arealer helt perfekt tilpasset senterets drift.

Vedlikehold bør intensiveres slik at arealene understøtter senteret kjernevirksomhet.

Samfunnsøkonomisk kan vi sammenlikne kostnadene ved drift av seniorsentre med kostnadene ved drift av sykehjem. For eksempel Rødtvet seniorsenter mottar ca kr. 800 000 i offentlig støtte pr år for ca 200 personer. Dette tilsvarer ca kr. 4 000 pr år som er mindre enn et kostnadene ved et døgn på sykehjem. Påstanden til Daatland med flere (2001) er at hvis seniorsentrene kan bidra til å holde de eldre i gang med sitt vanlige liv i sitt eget hjem i bare noen dager så gir det en klar samfunnsøkonomisk gevinst.

5. Diskusjon

For å søke svar på problemstillingen har jeg hatt litteraturstudie, spørreundersøkelse, befaring og intervju. De fire metodene brukes til å gi svar på spørsmålene i problemstillingen. Det er ingen vesentlig motsetninger i funnene fra de ulike metodene og de forskjellige metodene bekrefter hverandres funn. For eksempel Omsorg+ har seniorsenter liggende i samme bygg som der brukerne bor. Nyten av dette er påpekt i litteraturstudiet og min befaring bekrefter at nærheten er viktig for de svakeste brukerne.

1. Hvilken betydning har bygningen, lokalet og plasseringen er for et seniorsenter?

Denne oppgaven viser at bygningen, arealet og plasseringen til et seniorsenter er svært viktig. I litteraturstudiet finner jeg at Birgit Cold (2010) sier at det er blandingen av estetikk og personlige relasjoner til omgivelsene som gjør at vi føler oss godt til mote. I media blir det ofte fokusert på at det offentlige har et stort etterslep på vedlikehold av bygninger, hva gjør det for tilhørigheten til de som bruker disse bygningene?

I intervjuet med brukere og frivillige mente noen av de spurte at plasseringen til seniorsenteret i Rødtvet Kirke hadde betydning for dem. De hadde relasjoner til både kirkebygget og til menigheten.

Litteraturstudiet påpeker også en utviklingstrend hvor plasseringen av seniorsentrene er i bevegelse mot boligområder som er spesielt tilrettelagt for eldre. Samspillet mellom seniorsentre og bolig i kjent nærmiljø er særlig verdifullt for de svakeste brukerne. Det gjør at de kan bo hjemme lengre i følge Frøyland og Wågsø (2009). De frivillige hjelperne, som også representerer de sprekeste brukerne, har mer behov for en ungdomsklubb for eldre. Da kan senteret gjerne være plassert i områder med mer blandet publikum og flere former for tjenester, Sommerfeldt (1993). Flere former for tjenester kan være offentlige kontorer, varehandel og offentlig kommunikasjon.

Spørreundersøkelsen og intervjuet legger vekt på at arealene må legge til rette for aktiviteter av forskjellig slag. Litteraturstudiet kommer frem til at universell utforming på arealene samt fellesrom og fellesaktiviteter ute som inne er verdifullt (Sommerfeldt, 1993).

Minimumskrav til arealer for et seniorsenter kan oppsummeres slik i følge Sommerfeldt (1993):

- Resepsjon med garderobe og toaletter,
- Kjøkken,
- Oppholdsrom som kan nyttes som kafeteria og møteplass,
- Kontorer for både leder, kontorpersonell, frivillige og sosialkurator,
- Rom til hobby – og interessegrupper,
- Arbeidsrom for grovaktiviteter,
- Egne rom til fotterapi og hårpleie,
- Spiserom, garderobe og toaletter til personalet.

Spørreundersøkelsen indikerer at lederne mener at brukerne blir mer fornøyd hvis arealene er romslige til aktiviteter og med mulighet til å være ute. Intervjuet viser at aktivitetene som seniorsentrene kan tilby er gitt av hva lags arealer som er til disposisjon. For eksempel en arbeidsstue er nødvendig for å utføre husflidsarbeid.

Spørreundersøkelsen viser en svak tendens at seniorsentre som er bygget til formålet gir mest fornøydhet. Befaringen bekrefter at plassering av seniorsentrene i boliger som er spesielt tilrettelagt for eldre er særlig verdifullt for de svakeste brukerne. For både Bydel Sagene – Torshov og Bydel Nordre Aker har lagt seniorsentrene i forbindelse med boliger for eldre.

2. Hvilke faktorer vurderes som viktige med tanke på tilbud og brukertilfredshet?

Det å utnytte arealene kreativt og kunne endre dem etter som behovet i brukergruppen forandres betyr mye for verdiskapning, effektivitet, innovasjon og attraktivitet (Hansen 2009). Brukerne av seniorsentrene er ingen homogen gruppe og de forandrer seg ettersom tiden går. Nye generasjoner av eldre kan ha helt andre krav og ønsker enn de som til nå har vært brukere av seniorsentrene.

Spørreundersøkelsen tyder på at seniorsentre som er bygget til formålet gir mer fornøydde brukere enn seniorsentre som ligger i bygg med kjøpesenter, signalbygg, boligblokk eller kontorbygg. Fornøydhet blir her målet som eldresentrene bør strebe mot. Fornøydhet er i denne oppgaven satt sammen av de faktorene som er funnet vesentlig for et seniorsenter. De som besvarte spørreundersøkelsen mener å se en tendens til at brukerne blir mer fornøyd hvis

seniorsentrene kan tilby arealer som er romslige til alle aktivitetene og med mulighet for å være ute.

Litteraturstudiet kommer frem til at universell utforming av arealene, som for eksempel med trappefri adkomst for rullator, spiller en positiv rolle sammen med fellesrom og fellesaktiviteter ute som inne.

Befaringen viser at samarbeidet mellom seniorsenteret og hjemmebaserte tjenester på Myrer Omsorg+ og Sagene Torshov Seniorsenter gir en tryggere tilværelse, faste måltider, sunnere mat og et rikere sosialt liv for både brukere og faste beboere.

Intervjuet viser til aktiviteter hvor det er avgjørende hvilke arealer som er til disposisjon. Dette må til en hver tid balansere mot økonomiske rammer, aktiviteter og antall brukere. For eksempel et rammeverksted må ha verkstedslokaler hvor arbeidet kan utføres og som er lett tilgjengelig for kundene. Uteområder er viktig for brukere som bor i blokk. Kjøkken er helt avgjørende for å drive seniorsenter med matservering. Arbeidsstue, trim og seniordans bidrar til helse og trivsel blant brukerne samtidig som dette setter krav til universell utforming av lokalene.

Kjernevirksomheten til et seniorsenter kan i korte trekk oppsummeres slik, Berg (2008):

Møteplass for:

- Sosialt samvær
- Aktiviteter som bridge, håndarbeid, seniordans, trim.
- Mat – servering
- Personlig stell som fot - og hudpleie samt frisør.

3. Hvordan kan ulike former for tilbud til eldre komplettere hverandre?

Befaringen og delvis litteraturstudiet legger vekt på at de svakeste skal hjelpes til å leve i sine private hjem så lenge som mulig. Befaringen bekrefter at plasseringen av seniorsentrene i boliger som er spesielt tilrettelagt for eldre er særlig verdifullt for de svakeste brukerne. Det gir trygghet å ha hjemmetjenestens base i nærheten av de eldres bolig. Pieter Don, leder av Sagene Torshov seniorsenter, er også storfornøyd med samarbeidet med hjemmetjenesten. Han mener at dette samarbeidet har gitt bedre trivsel og derfor en tryggere tilværelse for

seniorsenterets brukere og alle beboerne i blokka. Etter kort tid så de hvordan folk her i blokka blomstret opp. En annen ting er at de har fått i gang noe som de kaller ”kosekroken”, et sosialt møtested i første etasje der det er lov å bare komme og slå seg ned, treffe andre, prate litt og ta en kopp kaffe eller to. Dette har blitt veldig populært og han tror det er fordi folk har fått tryggheten tilbake. Litteraturstudiet peker på at nærhet mellom seniorsentrene og seniorsentrenes boliger er viktig. Litteraturstudiet og befaringen bekrefter at det er de svakeste brukerne som bor på Omsorg+. Omsorg+ bidrar tydelig til at seniorene kan fortsette å bo i sine private hjem og dermed utsettes behovet for sykehjem.

Oppsummeringen på befaringsene er at: De seniorsentrene som ligger i tilknytning til boliger har mange flere svake brukere enn de andre. De har også flere ansatte. De ser ut til å fungere mer som sykehjem. Befaringen viser at hjemmebaserte tjenester plassert i nærheten av seniorsentrenes lokaler er viktig for de svakeste brukerne.

Litteraturstudiet peker på at Omsorg+ skal være et tilbud for eldre mennesker som ikke trenger en ordinær sykehjems plass, men som ikke føler seg trygge nok til å bo hjemme. Ideen bak tilbudet er at det skal være et alternativ til sykehjem og private hjem, med døgnbemanning, aktiviteter og middagsservering hele uken. I følge Sylvi Listhaug, FrP, byråd for eldre og sosiale tjenester i Oslo kommune, vil dette gjøre at eldre mennesker vil ha muligheten til et sosialt liv. Derfor passer konklusjonen til Ole Bruum veldig bra her: ”Ja takk begge deler”. Vi trenger en type seniorsenter for de sprekeste og en annen type, for eksempel Omsorg+, for de svakeste seniorene.

Samfunnsøkonomiske betraktninger

Som det fremgår av Daatland med flere (2001) i kapittel 2.3 så er det påvist at eldresentrene faktisk utsetter behovet for sykehjem. Et samfunnsøkonomisk spørsmål blir dermed hvor store ressurser det er lønner seg å satse på eldresentre for å redusere behov for sykehjem. Er det for eksempel slik at ved å doble den økonomiske innsatsen til eldresentre så får man også en dobling av besparelsene til sykehjem? Offentlige utgifter til en sykehjems plass er for eksempel kr 830 532 pr år, Statistisk Sentralbyrå (2011), som tilsvarer mer enn kr 2 000 pr dag. Offentlig bidrag til eldresentre er for eksempel ca. kr 800 000 pr år, Rødtvet Seniorsenter (2007), for et eldresenter med ca. 200 aktive brukere. Det vil si ca kr 4 000 pr år for hver

bruker. Hvis eldresentrene kan utsette behovet for sykehjem i bare to dager, så er det offentlige bidraget dekket inn for et helt år. Nå ser det ikke ut til at offentlige bidrag til eldresentrene er i vekst. Tvert i mot ser vi eksempler på at når økonomien i en kommune eller en bydel er presset, så blir eldresentrene en salderingspost. En grunn til dette kan være at bevilgende myndigheter ikke er bevist på gevinsten ved å satse på eldresentre. En annen grunn kan være at eldresentre og sykehjem ikke er del av samme budsjett og dermed vurderes uavhengig av hverandre. Tatt i betraktning at det blir flere eldre kan økt satsing på seniorsentre bli løsningen på begrenset sykehjemskapasitet. Eksempler på økningen av antall eldre i Oslo er tatt med i tabell 4.5 og 4.6. Innsatsfaktorene (tabell 4.3) som denne oppgaven bruker i spørreundersøkelsen er forbundet med kostnader. Lokalenes kvaliteter som beliggenhet, uteareal, veranda, ansatte, etc. medfører kostnader som må forsvares med gevinsten disse gir.

6. Konklusjon

Et lavterskeltilbud til eldre må inneholde flere kvaliteter og egenskaper slik at de eldre kan få en sosial og meningsfylt hverdag. Det betyr også at de fysiske omgivelsene må ha universell utforming slik at arealene også er tilgjengelige for eldre med nedsatte funksjoner. Kvaliteter som ga høyest fornøydhetsindeks var utemuligheter og plen, og seniorsenter som var bygget til formålet.

Seniorsentrene må fylle flere roller og funksjoner – som et sted å være, som et aktivitetstilbud, en kilde til service og tjenester og en arena for sosial kontakt og deltagelse. Senteret skal også fungere som et forebyggende tiltak, både ved å forhindre eller avhjelpe psykososiale problemer så som sosial isolasjon og ensomhet, og ved å være et helsefremmende tiltak via aktivisering og oppsøkende virksomhet.

Denne oppgaven indikerer at bygningen, arealet og plasseringen til et seniorsenter er svært viktig. Både litteraturen og intervjuene med brukere har vist at plasseringen av et seniorsenter bør ligge i nærheten til offentlig kommunikasjon og boliger for eldre. Arealene må kunne dekke de behovene som seniorsentrene har til aktiviteter. Det kan være formålstjenlig ha muligheter for små grupperom og større lokaler til foredrag og samlinger og ellers de aktivitetene som etterspørres av brukerne. For arealene til et seniorsenter kan være med å støtte opp om kjernevirksomheten og gi verdiskapning og attraktivitet for alle involverte.

Ut fra mine befaringer synes jeg å kunne trekke den slutningen at de sprekeste brukerne har behov som er forskjellig fra de svakeste brukerne. Min mening blir derfor at det er viktig å kunne tilby ulike former for tilbud som kompletterer hverandre og gir de eldre en god og verdig alderdom. Omsorg+ er derfor klart et supplement til de tradisjonelle seniorsentrene og gjør at tilbudet til de eldre blir større.

Funnene i litteraturen viser at det er forbindelsen mellom estetikk og personlige relasjoner til omgivelsene og objektene som bidrar til at vi kjenner oss vel (godt til mote). Å kjenne seg igjen og å føle seg hjemme i omgivelsene er en blanding av estetikk og historisk kvalitet for en personen og bidrar til velvære og god helse, (Cold 2010). Dette kan være spesielt viktig for eldre og demente personer. Det har vist seg at hjemmelige og gjenkjennelige omgivelser

på en institusjon forbedrer deres helsetilstand. Derfor blir det på mange institusjoner for eldre nå laget i stand både sanserom og sansehager for å bedre livskvaliteten til beboerne.

Videre er noen av funnene i oppgaven at seniorsentrene gir en god samfunnsøkonomi fordi de offentlige kostnadene til seniorsentrene er ubetydelige i forhold til den verdiskapning som sentrene gir, Dalland med flere (2001). Gevinsten ved at eldre kan fortsette å leve i sine private hjem er så stor at det kan forsvares å bruke mer midler på seniorsentre.

Referanser

- Andenæs, U. (2011) *Hva bygninger gjør med våre sinn*. Artikkel i Aftenposten. Lørdag 18. juni 2011
- Arge, K. (2006) *Open and flexible work environments; Do they enhance productivity?* Paper at CIB W 70 2006 Chancing User Demands on Buildings. Trondheim. Norway
- Blakstad, S. H. (2009) *The New Workplace, trender og implementeringsstrategier*. Forelesningsnotater. NTNU
- Blakstad, S., Hansen, G., Knudsen, W. (2009) *Use toolbox, Evaluering av brukskvalitet, Usability*. Metodehåndbok. SINTEF / NTNU
- Blyth, A. and Worthington, J.(2001) *Managing the Brief for Better Design*. Spon Press E-book
- Berg, G. (2009) *Eldresentrenes møte med nye brukere og nye behov*. Rapport 20081, Helse – og velferdsetaten. Oslo kommune
- Beverfelt, E.(2002) *Eldresenter i Norge eller golf i Spania?* Gerontologiske skrifter nr. 11 Norsk selskap for aldersforskning, Oslo
- Brevik, I. (2007) *Mot universell tilgjengelighet og boligfelleskap? Senioresnes boligpreferanse som samfunnsutfordring*. Tidsskriftsartikkel i Plan 1. ISSN 0805 – 083X. Oslo
- Bråthen, Djuve, Dølvik, Hagen, Hernes, Nielsen (2007) *Levekår på vandring*. Fafo- rapport. ISBN 82 – 7422 – 570 – 8. Oslo
- Bydel Nordre Aker (2010) *Strategisk plan 2010-2013*. Oslo kommune. Oslo
- Bydel Sagene (2008) *Strategisk plan 2008 – 2011*. Oslo kommune. Oslo
- Bøen, H. (2008) Stipendiat Folkehelseinstituttet, divisjon for psykisk helse. *Hvem er brukere av eldresentrene?* Foredrag eldresenterforum 20 november 2008. Oslo
- Bøen, H. (2008) *Hvem er brukere av eldresentrene? En sammenligning av hjemmeboende over 65 år som er brukere av eldresentrene med dem som ikke er brukere i to bydeler*. Rapport 2008:6 Nasjonalt folkehelseinstitutt. Oslo
- Christiansen, M. (2010) *Gøy som gammel!* Avisartikkel. Aftenposten Aften onsdag 12.05.10. Oslo
- Cold, B (2010) *Her er det godt å være, om estetikk i omgivelsene*. Temahefte 3 Eiendomsutvikling og forvaltning, NTNU. ISBN 978-82-519-2600-3 Trondheim
- Daatland, S.O., Guntvet, O.H., Slagsvold, B. (2001) *Eldresenteret nå og framover*. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. NOVA Rapport 17/00
- Dallasso, B. (2010) Leder for Myrer Omsorg+. Samtale med Fride Aannestad 10. mars 2010. Oslo

-
- Don, P. (2009) Daglig leder Sagene Torshov seniorsenter. *Omsorg+ sett fra et eldresenters synsvinkel – erfaringer og tanker*. Foredrag eldresenterforum 11. mai 2009. Oslo
- Don, P. (2010) Daglig leder Sagene Torshov seniorsenter. Samtale med Fride Aannestad 9. mars 2010. Oslo
- Gjengedal, E., Schiøtz, A., Blystad, A. (2008) *Helse i tid og rom*. Cappelen Akademiske Forlag. ISBN 978-82-02-26004-0. Bergen
- Grann, O. (2010) *Taust om lønnsomhet*. Avisartikkel. Aftenposten tirsdag 1.06.10. Oslo
- Hansen, G.K., Knudsen, W (2003). *Usability – A matter of perspective*. Paper. Changing user demands on buildings. ISBN 82-7551-031-7. Trondheim
- Hansen, G., Haugen, T. (2005) *Usability of workplaces, Nord Trøndelag University College Nylåna, Røstad*. ISBN 82-14-03428-0. SINTEF, T&S NTNU. Trondheim
- Hansen, G K, Blakstad S H og Knudsen K (2009). USEtool. SINTEF Byggforsk, Oslo
- Heir, O., Erstad, G., Borgan, Ø., Engeseth, J., Skrede, P.A. (2009) *Matematikk 2P*. H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard) 2007. 1. utgave / 3. opplag
- Hellesøy, C. (2009). *Når alt skal tilpasses alle*. Avisartikkel. Aftenposten søndag 6.09.09. Oslo
- Hurtig, E (2009) arkitekt og prosjektleder. *Konseptet Omsorg+*. Foredrag på eldresenterforum 11 mai 2009. Oslo
- Høyland, K. (1999). *Omsorgsboligen – et ledd i en ny omsorgspolitik for eldre?* SINTEF Arkitektur og Byggeteknikk. Stavanger
- Høyland, K, Wågø, S. (2009) *Boligkvalitet for eldre – 10 år etter*. Kompetansetilskuddsrapport, SINTEF. Byggforsk
- Jerkø, S. (2009). Programmering av skoler. *Arealbruk, arealeffektivisering m.m.* Forelesningsnotater. NTNU. Trondheim
- Krout, J.A. (1989) *Senior Centers in America*. Connecticut:Greenwood Press.
- Larsen, A.K. (2007) *En enklere metode. Veiledning i samfunnsvitenskaplig forskningsmetode*. Fagbokforlaget. ISBN 978-82-450-0366-6. Bergen
- Lybeck, T.D. (2008). *Individuell prosjektoppgave*. NTNU. Trondheim
- Meel, van, J. (2009) *The new office, an international perspective on workplace design*. Forelesningsnotater. NTNU. Trondheim
- Norberg-Schulz, C. (1963) *Intensjoner i arkitekturen*. Universitetsforlaget. Oslo

- Olsson, N. (2009) *Praktisk rapportskrivning*. Foreløpig versjon 23.3.2009 Institutt for byggekunst, prosjektering og forvaltning. NTNU Trondheim.
- Pederstad, J.H. (2009) Medisinsk rådgiver. *Konseptet Omsorg+*. Foredrag på eldresenterforum 11 mai 2009. Oslo
- Rundskriv nr. H – 7/97 (1997) *Om endringer av estetikkbestemmelser i plan – og bygningsloven*. Utgitt av Kommunal- og arbeidsdepartementet og Miljøverndepartementet. Oslo
- Rundskriv nr. I – 29/97 (1997) *Omsorgsbolig*. Sosial- og helsedepartementet, Kommunal – og arbeidsdepartementet. Oslo
- Rødtvet Seniorsenter. (2007). *Årsmelding2007*.Dokument. Oslo
- Sommerfeldt, E. (1993) *Eldresentre i utvikling*. En veileder om planlegging, drift og videreutvikling av eldresentre. Norsk gerontologisk institutt.
- Steinbo. T (2007). *Fargene forteller. Om fargenes betydning – symbolsk, psykologisk og estetisk*. © 2006 N.W. DAMM & SØN AS. ISBN 978-82-04-11580-5
- Stoltenberg, J. (2010) *Store mål for eldreomsorgen*. Kronikk i Dagens Næringsliv 6.11.2010
- Vangerud, L. (2009) *Første Omsorg+ boliger åpnet*. Avisartikkel. Aftenposten Aften tirsdag 15.12.09. Oslo
- Vibe, E.D. (1997) *Estetikk i plan – og byggesaker*. Veileder. Utgitt av Miljøverndepartementet, Kommunal – og regionaldepartementet.
- Wågø, S og Høyland,K (2009) *Bokvalitet og hverdagsliv for eldre. En evaluering av ulike boligkonsepter*. Prosjektrapport 36. SINTEF Byggforsk 2009
- Yin, Robert K. (1994) *Case study research. Design and Methods*. Second Edition Applied Social Researd Methods Series. Volum 5 California: Sage Publications
- Aannestad, F. (2009) *Prosjektoppgave del 2, Rødtvet Seniorsenter*. NTNU. Trondheim

Internettadresser, hjemmesider

www.caplex.no.

Å være pensjonist i Oslo.(2007) Byrådsavdelingen for velferd og sosiale tjenester. Oslo kommune. www.hev.oslo.kommune.no

<http://www.nasjonalforeningen.no/>

<http://www.snl.no/estetikk>

<http://www.lovdata.no/all/hl-20050617-062.html>

LOV 2005-06-17 nr 62: Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven).

<http://www.lovdata.no/all/nl-20080627-071.html>

Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)

Husbanken og Statens bygningstekniske etat (2010) *Universell utforming*. Bolig og bygg

<http://www.be.no/universell/uu/index.html>

<http://statbank.ssb.no/statestikkbanken/>

Statistisk Sentralbyrå (2011). KOSTRA (F1. Konsern – Pleie og omsorg – nivå 2 (K) etter region. AK Gjennomsnitt alle kommuner, korrigert brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass, konsern for året 2010)

Vedlegg

Vedlegg 1

Oslo 14.03.10

Til Leder av Seniorsenteret

Mitt navn er Fride Aannestad, og jeg skriver på med en mastergrad i eiendomsutvikling og forvaltning på NTNU i Trondheim. Tema er seniorsentrenes utforming og bruk av arealer.

I den forbindelse hadde det vært flott for meg om du tok deg tid til å svare på en enkel spørreundersøkelse. Den inneholder 2 sider og ligger med, vær vennlig å fyll ut og returner den til meg.

Tusen takk for hjelpen!

Med hilsen

Fride Aannestad
Økernveien 207 B
0584 Oslo
Mob. 95 11 22 86

Vedlegg 2

Spørreundersøkelse rettet mot seniorsenterets leder**Fakta:**

Hvor mange ansatte er det på seniorsenteret? _____

Hvor mange frivillige har dere? _____

Hvor mange registrerte brukere i Messias har dere? _____

Hvor store lokaler har dere? _____ m²

Hvor mange samarbeidspartnere er det tilknyttet senteret? (sett kryss)

Fotpleier	Hudpleier	Frisør	Vaskeri	Andre

Hvor er lokalene deres plassert? (sett kryss)

Lokalene ligger i et bygg som kun er til dette formålet	Lokalene ligger i et bygg med kontorer	Lokalene ligger i tilknytning til leiligheter	Lokalene ligger i et bygg med kjøpesenter og andre servicetilbud	Lokalene ligger i et signalbygg (f.eks kirke)

Har lokalene tilknytning til uteområder? (sett kryss)

Ingen mulighet til å være ute	Parkeringsplasser	Veranda/terrasse med sittegruppe	Uteplass på bakkeplan med sittegrupper	Plen/utearealer som kan brukes til utendørs aktiviteter

EVALUERING AV BRUKSKVALITET PÅ SENIORSENTERET

Hvor enig er du i følgende utsagn:

(på en skala fra 1 til 6, hvor 1 = i liten grad og 6 = i stor grad)

Støtte til driften av senteret (arbeidsprosesser):

1. Våre lokaler passer / støtter opp under våre aktiviteter?

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

2. Våre lokaler bidrar til at vi har et godt arbeidsmiljø for de ansatte?

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

3. Våre lokaler legger til rette for samarbeid intern på senteret?

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

4. Våre lokaler legger til rette for samspill med samarbeidspartnere?

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

5. Våre lokaler bidrar til at frivillige og brukere trives og at det er et godt miljø?

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Panløsning / utforming:

6. Rommene vi trenger finnes, og er lette å ta i bruk

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

7. Rommene er hensiktsmessig utformet?

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

8. Våre aktiviteter er bra lokalisert i forhold til hverandre?

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

9. Bygget er oversiktlig og lett å orientere seg i?

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

10. Vi kan lett tilpasse rommene ettersom behovene våre endres?

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

11. Våre lokaler er tilgjengelige og enkle å bruke for alle brukeregrupper?(f.eks rullestol)

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Innemiljø:

12. Vi har et godt inneklima? (lys, lyd, luft, temperatur)

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

13. Det er lett å holde orden i våre lokaler?

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

14. I våre lokaler er det godt renhold?

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Image / uttrykk:

15. Bygget profilerer vår virksomhet på en god måte?

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

16. Våre lokaler er tiltalende utformet?

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

17. Våre lokaler gir en følelse av tilhørighet?

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Utstyr:

18. Vi har lett tilgang på det utstyret vi trenger?

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

19. Møbler og inventar fungerer bra?

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

20. Vi har tilstrekkelig muligheter for lagring og oppbevaring?

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Vedlegg 3

Intervjuguide:

Bakgrunn for intervjuet.

Dette er intervju i forbindelse med masteroppgave på NTNU i Trondheim.

Tittel på denne oppgaven er: Hvordan kan bygningsutformingen understøtte kjernevirksomheten til seniorsentrene/ omsorgsboliger?

Formålet med oppgaven er å beskrive hvor viktig bygningen, arealet og plasseringen er for et seniorsenter.

Har det vært gjennomført brukerundersøkelser på senteret?

Hva er kjernevirksomheten til seniorsenteret?

Spiller bygningen / arealene en rolle for brukerne av senteret?

Hvor bør seniorsentrene plasseres?

Hvilke kriterier bør vektlegges når det skal utvikles nye seniorsenter?

Er det nødvendig å ha et minimumskrav for myndighetene?

Har størrelsen på boligene knyttet til et seniorsenter stor betydning?

Når vil neste generasjon ta i bruk et slikt tilbud?

Hovedtemaene i intervjuene, med tanke på SWOT – analysen.

- Styrker ved dagens senter.
- Hvordan kan vi bruke våre sterke sider?

- Svakheter ved dagens senter.
- Hvordan kan vi forbedre svakhetene våre?

- Hvilke muligheter er det for senteret.
- Hvordan kan vi utnytte hver mulighet?

- Hvilke trusler ser dere for senteret.
- Hvordan kan vi best møte de ulike utfordringene/ ”truslene”?

Vedlegg 4

SWOT analyse

	Styrker	Svakheter
Interne	<ul style="list-style-type: none"> - Har fleksible lokaler som passer til driften. - Har gode samarbeidspartnere og bredt nettverk - Krever få ansatte - Lave faste kostnader 	<ul style="list-style-type: none"> - Dårlig vedlikehold av lokalene - Kostnadene må ikke bli for høye - Kundegruppen er differensiert
	Muligheter	Trusler
Eksterne	<ul style="list-style-type: none"> - Beliggenheten til arealene. - Kan bli en merkevare - Finnes et stort kundegrunnlag - Etterspørsel etter tilbudet 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedgang i tilskudd fra bydelen - Markedsføringen når ikke fram til bruker - Tilknytning til kirken. - Betalingsvilje

Tabell 4.8 SWOT – analyse av Rødtvet Seniorsenter.

Fornøydhetsindeks

Seniorsentrene, 29 har svart og fått hver sin bokstav	B	T	O	M	Æ	R	Q	V	F	W	A	N	D	Y	I	L	E	P	K	G	AA	U	J	S	Z	X	C	H	Ø						
Støtte til driften av senteret (arbeidsprosesser)																																			
1. Våre lokaler passer / støtter opp under våre aktiviteter?	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	6	5	6	5	5	6	5	5	6	5	2	4	4	3	4	3	3	4	2	2					
2. Våre lokaler bidrar til at vi har et godt arbeidsmiljø for de ansatte?	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	5	5	4	6	5	5	5	5	5	3	5	4	1	4	3	2	2	3	2					
3. Våre lokaler legger til rette for samarbeid internt på senteret?	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	5	5	5	6	5	4	4	5	4	5	4	5	2	4	3	3	5	2	2					
4. Våre lokaler legger til rette for samarbeidspartnere?	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	5	5	4	5	6	4	5	3	5	5	3	4	3	4	3	5	1	3	2	4	2				
5. Våre lokaler bidrar til at frivillige og brukere trives i et godt miljø?	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	6	6	5	6	6	5	6	6	5	5	5	5	4	5	4	5	3	1	3	5	5				
Planløsning / utforming:																																			
6. Rommene vi trenger finnes, og er lette å ta i bruk	5	6	6	5	6	5	5	5	5	4	6	5	6	3	2	4	6	3	4	5	3	4	1	2	3	3	3	3	2	1					
7. Rommene er hensiktsmessig utformet?	5	6	6	6	6	5	5	5	4	5	4	4	6	4	2	5	4	3	3	2	3	4	2	3	3	2	3	2	3	2					
8. Våre aktiviteter er bra lokalisert i forhold til hverandre?	6	6	6	6	6	5	5	5	5	4	4	5	6	5	3	5	5	2	3	4	4	4	4	4	4	2	3	2	3	2					
9. Bygget er oversiktlig og lett å orientere seg i?	6	6	6	6	6	6	6	5	5	5	4	4	4	6	5	4	5	5	4	5	5	4	6	4	6	4	2	3	2	1	3				
10. Vi kan lett tilpasse rommene ettersom behovene våre endres?	6	6	6	5	6	5	6	5	5	5	5	5	6	6	3	5	3	2	2	2	2	3	3	3	2	3	5	2	1						
11. Våre lokaler er enkle å bruke for alle brukegrupper?(rullestol)	6	6	1	5	6	6	6	5	4	6	6	4	4	6	3	5	6	4	5	6	4	5	6	5	2	3	1	5	3						
Innemiljø:																																			
12. Vi har et godt innemiljø? (lys, lyd, luft, temperatur)	6	6	6	4	6	3	1	5	5	5	6	4	5	1	4	4	4	4	4	5	4	5	2	1	2	4	2	2	2	3					
13. Det er lett å holde orden i våre lokaler?	6	6	6	5	6	6	6	5	5	5	4	4	5	6	4	4	4	4	5	4	5	5	4	6	4	2	3	3	2	2					
14. I våre lokaler er det godt renhold?	6	6	6	5	6	4	4	5	4	4	2	3	5	6	5	5	4	2	4	6	5	3	4	4	4	5	2	3	3	1					
Image / uttrykk:																																			
15. Bygget profilerer vår virksomhet på en god måte?	4	4	6	6	2	6	4	5	6	6	6	6	4	4	6	4	3	6	4	3	4	4	3	2	3	2	3	2	4	2	3				
16. Våre lokaler er tiltalende utformet?	6	6	6	6	6	6	6	5	5	6	6	6	5	5	6	4	4	6	5	3	4	4	4	5	1	5	3	2	1	3					
17. Våre lokaler gir en følelse av tilhørighet?	6	5	6	6	6	5	6	5	6	5	6	6	5	5	6	5	4	6	5	4	5	4	5	5	2	5	4	3	3	3					
Utstyr:																																			
18. Vi har lett tilgang på det utstyret vi trenger?	6	6	6	5	1	4	6	5	5	5	4	5	3	4	5	5	4	5	5	4	5	4	3	5	3	3	3	2	1	2					
19. Møbler og inventar fungerer bra?	6	6	6	5	3	6	6	5	5	5	4	4	3	4	5	4	5	4	5	4	5	4	3	5	2	4	3	2	1	3					
20. Vi har tilstrekkelig muligheter for lagring og oppbevaring?	5	4	3	2	3	6	3	5	4	2	4	3	3	3	3	2	4	4	5	2	3	4	4	1	2	2	3	4	5	1					
Sammenlagte tall, Gjennomsnittlig Fornøydhetsindeks er 87	115	115	112	107	105	104	103	103	103	98	98	97	95	94	93	91	90	86	85	83	81	78	70	65	62	56	54	50	46						

Skala fra 1 liten grad ,6 stor grad
 Ubesvarte spørsmål er gitt 3

Gjennomsnittlig fornøydhetsindeks er 87

Ubesvarte spørsmål er gitt 3

Støtte til driften av senteret (arbeidsprosesser)skala fra 1 liten grad ,6 stor grad	B	T	O	M	Æ	R	Q	V	F	W	A	N	D	Y	I	L	E	P	K	G	AA	U	J	S	Z	X	C	H	Ø					
1. Våre lokaler passer / støtter opp under våre aktiviteter?	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	6	5	6	5	5	6	5	5	6	5	2	4	4	3	4	3	3	4	2	2				
2. Våre lokaler bidrar til at vi har et godt arbeidsmiljø for de ansatte?	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	5	5	5	5	4	6	5	5	5	5	3	5	4	1	4	3	2	2	3	2				
3. Våre lokaler legger til rette for samarbeid intern på senteret?	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	5	5	5	5	5	6	5	4	4	5	5	4	5	2	4	3	3	5	2	2				
4. Våre lokaler legger til rette for samspill med samarbeidspartnere?	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	5	5	5	4	5	6	4	5	3	5	5	3	4	3	5	1	3	2	4	2				
5. Våre lokaler bidrar til at frivillige og brukere trives og at det er et godt miljø?	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	5	6	6	5	6	6	5	6	6	5	5	5	4	5	5	3	1	3	5	5				
Panløsning / utforming:																																		
6. Rommene vi trenger finnes, og er lette å ta i bruk	5	6	6	5	6	5	5	5	5	5	4	6	5	6	3	2	4	6	3	4	5	3	4	1	2	3	3	3	2	1				
7. Rommene er hensiktsmessig utformet?	5	6	6	6	5	5	5	4	5	4	4	6	4	6	4	2	5	4	3	2	3	2	3	4	2	3	2	2	3	2				
8. Våre aktiviteter er bra lokalisert i forhold til hverandre?	6	6	6	6	6	5	5	5	5	4	4	5	6	5	3	5	5	2	3	4	4	4	4	4	4	2	3	2	3	2				
9. Bygget er oversiktlig og lett å orientere seg i?	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	4	4	4	6	5	4	5	4	5	4	5	4	6	4	6	4	2	3	2	1	3			
10. Vi kan lett tilpasse rommene ettersom behovene våre endres?	6	6	6	5	6	5	6	5	5	5	5	5	6	6	3	5	3	2	2	2	2	2	3	3	3	2	3	5	2	1				
11. Våre lokaler er tilgjengelige og enkle å bruke for alle brukergreper?(rullestol)	6	6	1	5	6	6	6	5	4	6	6	4	4	6	3	5	6	4	5	6	4	5	6	5	2	3	1	5	3					
Innemiljø:																																		
12. Vi har et godt innneklima? (lys, lyd, luft, temperatur)	6	6	6	4	6	3	1	5	5	5	6	4	5	1	4	4	4	4	4	5	4	5	2	1	2	4	2	2	2	3				
13. Det er lett å holde orden i våre lokaler?	6	6	6	5	6	6	6	5	5	5	4	4	5	6	4	4	4	4	5	4	5	4	6	4	2	3	3	2	2					
14. I våre lokaler er det godt renholdt?	6	6	6	5	6	4	4	5	4	4	2	3	5	6	5	5	4	2	4	6	5	3	4	4	4	5	2	3	3	1				
Image / uttrykk:																																		
15. Bygget profilerer vår virksomhet på en god måte?	4	4	6	6	2	6	4	5	6	6	6	6	4	4	6	4	3	6	4	3	4	4	4	3	2	3	2	4	2	3				
16. Våre lokaler er tiltalende utformet?	6	6	6	6	6	6	6	5	5	6	6	6	5	5	6	4	4	6	5	3	4	4	4	5	1	5	3	2	1	3				
17. Våre lokaler gir en følelse av tilhørighet?	6	5	6	6	6	5	6	5	6	5	6	6	5	5	6	5	4	6	5	5	4	5	4	5	2	5	4	3	3	3				
Utstyr:																																		
18. Vi har lett tilgang på det utstyret vi trenger?	6	6	6	5	1	4	6	5	5	5	4	5	3	4	5	5	4	5	5	4	3	5	4	3	5	3	3	2	1	2				
19. Møbler og inventar fungerer bra?	6	6	6	5	3	6	6	5	5	5	4	4	3	4	5	4	5	4	5	4	5	4	3	5	2	4	3	2	1	3				
20. Vi har tilstrekkelig muligheter for lagring og oppbevaring?	5	4	3	2	3	6	3	5	4	2	4	4	3	3	3	3	2	4	4	5	2	3	4	4	1	2	2	3	4	5	1			

Sammenlagte tall	115	115	112	107	105	104	103	103	98	98	97	95	94	93	91	91	90	86	85	83	81	78	70	65	62	56	54	50	46	87	Gj.sn. Fornøyd
------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----------	----------------

Uttemiljø:	B	T	O	M	Æ	R	Q	V	F	W	A	N	D	Y	I	L	E	P	K	G	AA	U	J	S	Z	X	C	H	Ø							
Seniorsentene				107							97	95				91	90		85	81	78											93	Fornøyd			
Plen	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	1	1	1	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,22	Korrelasjon		
Plen bool																																	93	Fornøyd		
Uteplass med sittep.	115	112	107	105	103	103	103	98	97	98	97	97	94	93	91	91	90	86	85			78	70	65									0,39	Korrelasjon		
Uteplass med sittep. Bool	1	0	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0,39	Korrelasjon		
Veranda				107			104	103	98										85			78											50	46	87	Fornøyd
Veranda bool	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0,01	Korrelasjon			
Parkeringsplasser				112	107	105	104	103	98		97				91				86	85	83	81			65	62	56	54	50				86	Fornøyd		
Parkeringsplasser bool	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0	0	-0,10	Korrelasjon			
Ingen utemulighet																																	77	Fornøyd		
Ingen utemulighet bool	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-0,18	Korrelasjon		

Ubesvarte spørsmål er gitt 3

Stotte til driften av senteret (arbeidsprosesser),skala fra 1 liten grad ,6 stor grad	B	T	O	M	Æ	R	Q	V	F	W	A	N	D	Y	I	L	E	P	K	G	AA	U	J	S	Z	X	C	H	Ø		
1. Våre lokaler passer / støtter opp under våre aktiviteter?	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	6	5	5	6	5	5	6	5	2	4	4	3	4	3	3	4	2		
2. Våre lokaler bidrar til at vi har et godt arbeidsmiljø for de ansatte?	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	5	5	4	6	5	5	5	3	5	4	1	4	3	2	2	3	2		
3. Våre lokaler legger til rette for samarbeid intern på senteret?	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	5	5	6	6	5	4	4	5	5	4	5	2	4	3	3	5	2		
4. Våre lokaler legger til rette for samarbeid med samarbeidspartnere?	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	5	4	6	6	4	5	3	5	3	4	3	5	1	3	2	4	2		
5. Våre lokaler bidrar til at frivillige og brukere trives og at det er et godt miljø?	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	6	6	6	6	5	6	6	5	5	5	4	5	5	3	1	3	5		
Panløsning / utforming:																															
16. Rommene vi trenger finnes, og er lette å ta i bruk	5	6	6	5	6	5	5	5	5	5	4	6	5	6	3	2	4	6	3	4	5	3	4	1	2	3	3	3	2	1	
7. Rommene er hensiktsmessig utformet?	5	6	6	6	6	5	5	5	4	5	4	4	6	4	2	5	4	3	3	2	3	4	2	3	3	2	2	3	2	2	
8. Våre aktiviteter er bra lokalisert i forhold til hverandre?	6	6	6	6	6	6	5	5	5	5	4	4	5	6	5	3	5	5	2	3	4	4	4	4	4	2	3	2	3	2	
9. Bygget er oversikkelig og lett å orientere seg i?	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	4	4	6	5	4	5	5	4	5	4	6	4	2	3	2	2	1	3	
10. Vi kan lett tilpasse rommene ettersom behovene våre endres?	6	6	6	5	6	6	5	6	5	5	5	5	6	6	3	5	3	2	2	2	2	2	3	3	3	2	3	5	2	1	
11. Våre lokaler er tilgjengelige og enkle å bruke for alle brukeregrupper?(nulllestol)	6	6	1	5	6	6	5	4	6	6	4	4	6	3	5	6	4	5	6	4	5	6	4	5	6	5	2	3	1	5	3
Innemiljø:																															
12. Vi har et godt innemiljø (lys, lyd, luft, temperatur)	6	6	6	4	6	3	1	5	5	5	6	4	5	1	4	4	4	4	4	5	4	5	2	1	2	4	2	2	2	3	
13. Det er lett å holde orden i våre lokaler?	6	6	6	5	6	6	5	5	5	4	4	4	5	6	4	4	4	4	5	4	5	4	6	4	2	3	3	2	2	2	
14. I våre lokaler er det godt renholdt?	6	6	6	5	6	4	4	5	4	4	2	3	5	6	5	5	4	2	4	6	5	3	4	4	4	5	2	3	3	1	
Image / uttrykk:																															
15. Bygget profilerer vår virksomhet på en god måte?	4	4	6	6	2	6	4	5	6	6	6	6	4	4	6	4	3	6	4	3	4	4	3	2	3	2	4	2	3	3	
16. Våre lokaler er tiltalende utformet?	6	6	6	6	6	6	5	5	5	6	6	6	5	6	4	6	4	4	6	5	3	4	4	5	1	5	3	2	1	3	
17. Våre lokaler gir en følelse av tilhørighet?	6	5	6	6	6	5	6	5	6	5	6	6	5	5	6	5	4	6	5	4	5	4	5	2	5	4	3	3	3	3	
Utstyr:																															
18. Vi har lett tilgang på det utstyret vi trenger?	6	6	6	5	1	4	6	5	5	5	4	5	3	4	5	5	4	5	5	4	5	4	3	5	3	3	2	1	2	2	
19. Møbler og inventar fungerer bra?	6	6	6	5	3	6	6	5	5	5	4	4	3	4	5	4	5	4	5	4	5	4	3	5	2	4	3	2	1	3	
20. Vi har tilstrekkelig muligheter for lagring og oppbevaring?	5	4	3	2	3	6	3	5	4	2	4	4	3	3	3	2	4	4	5	2	3	4	4	1	2	2	3	4	5	1	
Sammenlagte tall	115	115	112	107	105	104	103	103	98	98	98	97	95	94	93	91	91	90	86	85	83	81	78	70	65	62	56	54	50	46	

87 Gj.sn. Fomøyd

Type Bygg

Seniorsenterne	B	T	O	M	Æ	R	Q	V	F	W	A	N	D	Y	I	L	E	P	K	G	AA	U	J	S	Z	X	C	H	Ø			
1. Bygget til formålet (Fomøydhet)			112	107		104	103	98	98					91				86						65	62				93	Gjennomsnitt		
1. Bygget til formålet	0	0	1	1	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0.20	Korrelasjon	
4. Butikk serviceilbud (Fomøydhet)	115					103						94	93							83						56			91	Gjennomsnitt		
4. Butikk serviceilbud	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0.09	Korrelasjon	
3. Boligblokk (Fomøydhet)	115													91	90			85		81	78						46		84	Gjennomsnitt		
3. Boligblokk	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	-0.10	Korrelasjon
5. Signalbygg (Fomøydhet)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	82	Gjennomsnitt
5. Signalbygg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-0.09	Korrelasjon
2. Kontorbygg (Fomøydhet)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	70				50		75	Gjennomsnitt		
2. Kontorbygg	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	-0.21	Korrelasjon	

Ubesvarte spørsmål er gitt 3

Stotte til driften av senteret (arbeidsprosesser) (skala fra 1 liten grad ,6 stor grad

	B	T	O	M	Æ	R	Q	V	F	W	A	N	D	Y	I	L	E	P	K	G	AA	U	J	S	Z	X	C	H	Ø		
1. Våre lokaler passer / støtter opp under våre aktiviteter?	6	6	6	6	6	6	6	4	6	5	6	5	6	5	5	6	5	5	6	5	2	4	4	3	4	3	3	4	2	2	
2. Våre lokaler bidrar til at vi har et godt arbeidsmiljø for de ansatte?	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	5	5	5	4	6	5	5	5	5	3	5	4	1	4	3	2	2	3	2	
3. Våre lokaler legger til rette for samarbeid intern på senteret?	6	6	6	6	6	6	4	6	6	5	5	5	5	5	5	6	5	4	4	5	4	5	2	4	3	3	5	2	2	2	
4. Våre lokaler legger til rette for samspill med samarbeidspartnere?	6	6	6	6	6	6	4	6	5	5	5	5	4	5	6	4	5	3	5	5	3	4	3	5	1	3	2	4	2	2	
5. Våre lokaler bidrar til at frivillige og brukere trives og at det er et godt miljø?	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	5	6	6	5	6	6	5	6	6	5	5	5	4	5	4	5	3	1	3	5	
Panløsning / utfornning:																															
6. Rommene vi trenger finnes, og er lette å ta i bruk	5	6	6	6	5	6	5	5	5	4	6	5	6	3	2	4	6	3	4	5	3	4	1	2	3	3	3	2	1	1	
7. Rommene er hensiktsmessig utformet?	5	6	6	6	6	5	5	4	5	4	4	6	4	6	4	2	5	4	3	3	2	3	4	2	3	3	2	2	3	2	
8. Våre aktiviteter er bra lokalisert i forhold til hverandre?	6	6	6	6	6	5	5	5	5	4	5	6	5	5	5	5	5	2	3	4	4	4	4	4	4	2	3	2	3	2	
9. Bygget er oversiktlig og lett å orientere seg i?	6	6	6	6	6	6	6	5	5	5	4	4	4	4	6	5	4	5	5	4	5	4	4	6	4	2	3	2	1	3	
10. Vi kan lett tilpasse rommene ettersom behovene våre endres?	6	6	6	5	6	5	6	5	5	5	5	5	6	6	3	5	3	2	2	2	2	2	3	3	3	2	3	5	2	1	
11. Våre lokaler er tilgjengelige og enkle å bruke for alle brukegrupper?(rullestol)	6	6	1	5	6	6	6	5	4	6	6	4	4	6	3	5	6	4	5	6	4	5	6	5	2	3	1	5	3		
Innemiljø:																															
12. Vi har et godt inneklima? (lys, lyd, luft, temperatur)	6	6	6	4	6	3	1	5	5	5	6	4	5	1	4	4	4	4	4	5	4	5	2	1	2	4	2	2	2	3	
13. Det er lett å holde orden i våre lokaler?	6	6	6	5	6	6	6	5	5	5	4	4	5	6	4	4	4	4	5	4	5	4	6	4	6	4	2	3	2	2	
14. I våre lokaler er det godt renhold?	6	6	6	5	6	4	4	5	4	4	2	3	5	6	5	5	4	2	4	6	5	3	4	4	4	5	2	3	3	1	
Image / uttrykk:																															
15. Bygget profilerer vår virksomhet på en god måte?	4	4	6	6	2	6	4	5	6	6	6	6	4	4	6	4	3	6	4	3	4	4	3	2	3	2	4	2	3		
16. Våre lokaler er tiltalende utformet?	6	6	6	6	6	6	6	5	5	6	6	6	5	5	6	4	4	6	5	3	4	4	5	1	5	3	2	1	3		
17. Våre lokaler gir en følelse av tilhørighet?	6	5	6	6	6	5	6	5	6	5	6	6	5	5	6	5	4	6	5	4	5	4	5	2	5	4	3	3	3		
Utstyr:																															
18. Vi har lett tilgang på det utstyret vi trenger?	6	6	6	5	1	4	6	5	5	5	4	5	3	4	5	5	4	5	5	4	5	4	3	5	3	3	2	1	2		
19. Møbler og inventar fungerer bra?	6	6	6	5	3	6	6	5	5	5	4	4	3	4	5	4	5	4	5	4	5	4	3	5	2	4	3	2	1	3	
20. Vi har tilstrekkelig muligheter for lagring og oppbevaring?	5	4	3	2	3	6	3	5	4	2	4	4	3	3	3	2	4	4	5	2	3	4	4	1	2	2	3	4	5	1	

Seniorsentene
Sammenlagte tall

B	T	O	M	Æ	R	Q	V	F	W	A	N	D	Y	I	L	E	P	K	G	AA	U	J	S	Z	X	C	H	Ø	
115	115	112	107	105	104	103	103	98	98	98	97	95	94	93	91	91	90	86	85	83	81	78	70	65	62	56	54	50	46
81	78	24	105	20	40	64	20	130	103	50	90	115	94	20	54	51	50	77	63	30	40	102	63	42	10	50	78	63	

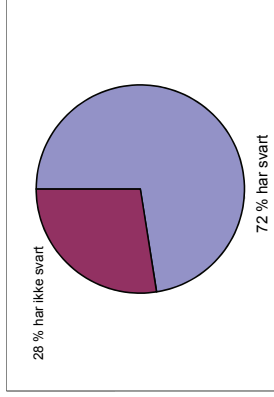
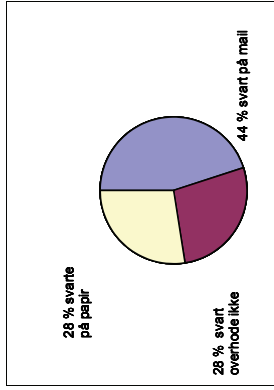
87 Gj.sn. Fornøyd

Korrelasjon
0.13151046

Alle sentrene i Oslo 40
 Svart på mail 18
 Svart på papir 11
 Har ikke svart 11

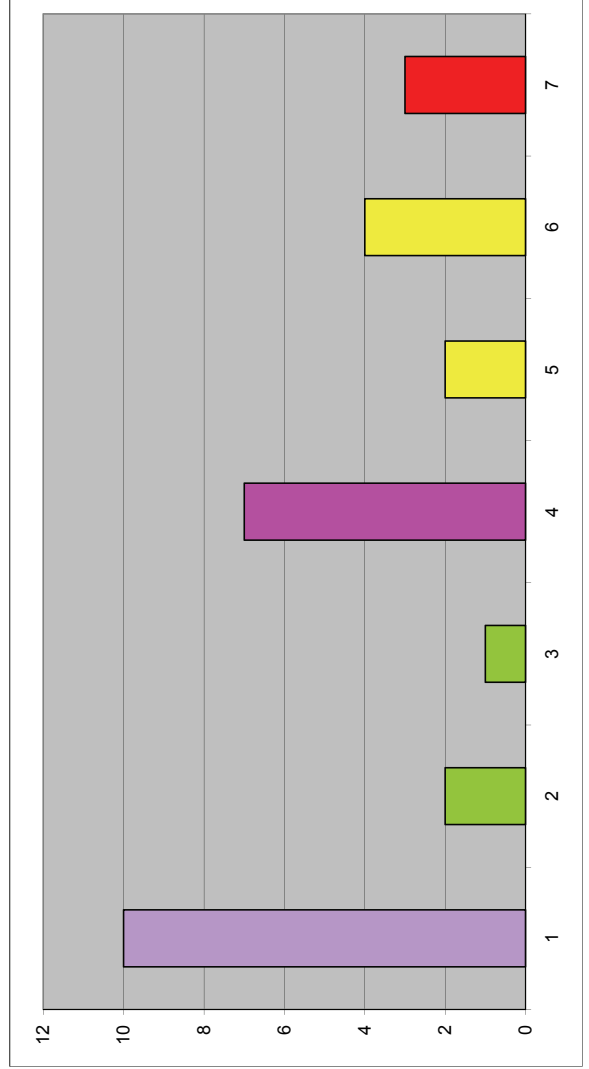
Alle sentrene i Oslo 40
 Seniorsenter som svarte 29
 Har ikke svart 11

Av de 40 seniorsentrene i Oslo har:

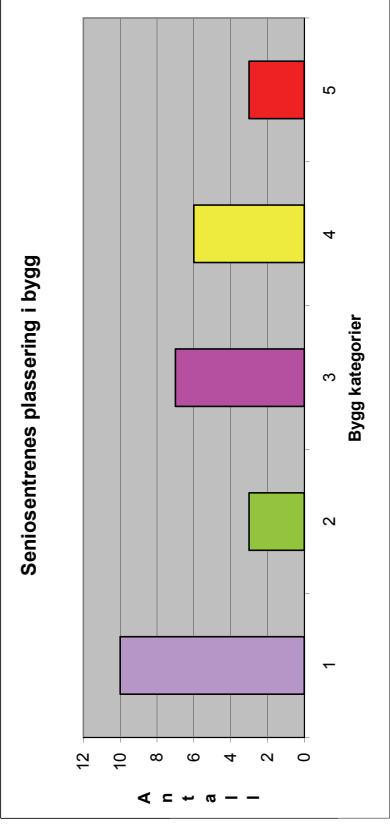
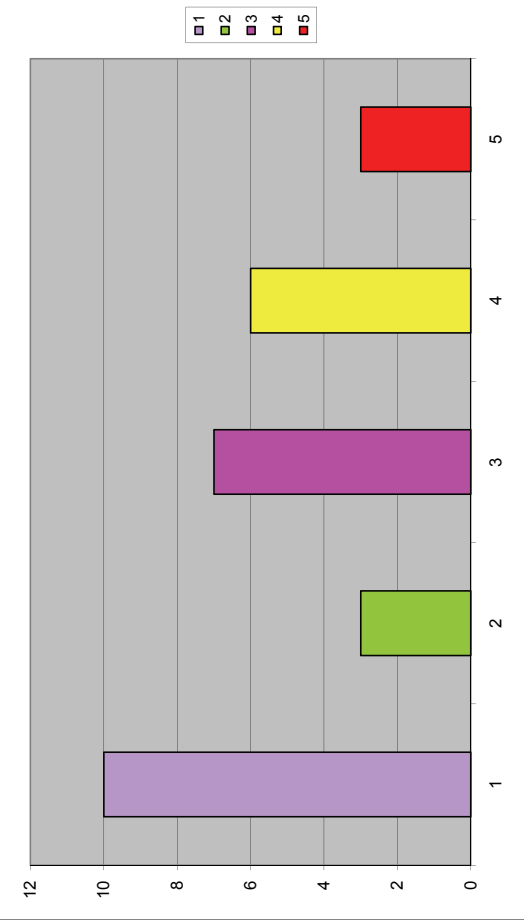

Svarprosent av de 40 seniorsentrene i Oslo

Seniorsentertyp	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	Æ	Ø	AA	Antall
1. Bygget til formålet					x				x			x			x				x			x								10
2. Kontorbygg						x			x													x								2
3. Kontorbygg og leiligheter								x																						1
4. Boligblokk											x	x																		7
5. Butikk, servicetilbud og kontorbygg																														2
6. Butikk, servicetilbud						x											x													4
7. Signalbygg														x																3
																														29

Seniorsenteme	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	Æ	Ø	AA	Antall
1. Bygget til formålet						x		x	x				x		x						x	x	x						10	
2. Kontorbygg							x			x																			3	
3. Boligblokk	x				x						x	x									x								7	
4. Butikk, servicetilbud				x			x																						6	
5. Signalbygg	x													x															3	
																													29	

Seniorsenteme	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	Æ	Ø	AA	Antall
Antall m2	533	470	840	500	480	544	547	600	545	420	410	619	300	250	380	630	600	450	600	500	300	100	515	285	100	11428				

Gjennomsnitt m2 av de 25 svarte 457

Seniorsenteme	C	O	S	T	Z	AA	P	Ø	N	Y	Q	L	K	V	H	B	F	E	X	Æ	A	G	J	I	U	W	M	R	D	Antall m2
Antall m2	0	0	0	0	100	100	250	285	300	300	380	410	420	450	457	470	480	500	500	515	533	544	545	600	600	600	619	630	840	

Vedlegg 6

Eldresentre i Oslo

Basert på opplysninger fra 22.12.2009

Bydel 1: Bydel Gamle Oslo

Grønland flerkulturelt eldresenter

Breigata 9, 0187 OSLO

Telefon: 22 17 97 88 E-post: ingermarie.astad@bgo.oslo.kommune.no

Drives av Bydel Gamle Oslo

Kampen og Vålerenga seniorsenter

Hedmarksgata 23, 0658 OSLO

Telefon: 22 67 51 08 E-post: ingermarie.astad@bgo.oslo.kommune.no

Drives av Bydel Gamle Oslo

Ensjøtunet servicesenter

Malerhaugv. 10 B, 0661 Oslo

Telefon: 22 57 66 30 E-post: heidi.milde@frelsesarmeen.no

Drives av Frelsesarméen

Bydel 2: Bydel Grünerløkka

Engelsborg eldresenter

Sofienbergsenteret

Helgesens Gate 62, 0559 OSLO

Telefon: 23 42 24 10 E-post: firmapost.engelsborg@skbo.no

Drives av Stiftelsen Kirkens Bymisjon i Oslo

Grünerløkka eldresenter

Thorvald Meyers gate 38, 0555 OSLO

Telefon: 23 12 17 30 E-post: ges5@c2i.net

Drives av Nasjonalforeningen for folkehelsen

Sinsen eldresenter

Trondheimsveien 163, 0570 Oslo

Telefon: 22 15 41 89 E-post: sinsen@oslo.folkehjelp.no

Drives av Norsk folkehjelp

Bydel 3: Bydel Sagene

Sagene Torshov eldresenter

Sandakerveien 61, 0477 OSLO

Telefon: 22 22 80 07 E-post: tor.sen@ventelo.net

Drives av Nasjonalforeningen for folkehelsen

Bydel 4: Bydel St. Hanshaugen**St. Hanshaugen eldrecenter**

Lovisenberggata 4 E, 0456 OSLO

Telefon: 22 38 70 60 E-post: inger.grodum@skbo.no

Drives av Stiftelsen Kirkens Bymisjon i Oslo

Vestre Aker eldrecenter

Kirkeveien 169, 0450 OSLO

Telefon: 22 96 09 30 E-post: vestre.aker@nsn.no

Drives av Vestre Aker menighet

Bydel 5: Bydel Frogner**Bygdøy seniorsenter**

Huk Aveny 45, 0287 OSLO

Telefon: 22 54 19 90 E-post: bygel@online.no

Drives av Nasjonalforeningen for folkehelsen, Bygdøy menighet, Røde Kors, Lions

Frogner/Skillebekk seniorsenter

Zahlkasserer Schaftspla, 0267 OSLO

Telefon: 22 43 01 29 E-post: froeldre@online.no

Drives av Nasjonalforeningen for folkehelsen

Seniorsenteret i Oscars gate

Oscars Gate 36 B, 0258 OSLO

Telefon: 22 12 80 70 E-post: post@oscarsgate.no

Drives av Nasjonalforeningen for folkehelsen

Majorstuen seniorsenter

Slemdalsveien 3 A, 0369 OSLO

Telefon: 23 20 11 70 E-post: mss3@c2i.net

Drives av Norske kvinners sanitetsforening og Majorstuen menighet

Bydel 6: Bydel Ullern**Skøyen/Smestad seniorsenter**

Skøyen terrasse 1, 0276 OSLO

Telefon: 22 51 56 30 E-post: senior@senteret.com

Drives av Nasjonalforeningen for folkehelsen

Smestadsenteret

Priorveien 19, 0377 OSLO

Telefon: 22 52 06 14 E-post: thorild.garder@nasjonalforeningen.no

Drives av Nasjonalforeningen for folkehelsen

Ullern eldrecenter

Ullernchausseen 111 B, 0284 OSLO

Telefon: 22 51 06 40 E-post: torill.b.ullern@ventelo.net

Drives av Nasjonalforeningen for folkehelsen

Bydel 7: Bydel Vestre Aker**Røa eldrecenter**

Vækerøveien 207, 0751 OSLO

Telefon: 23 47 61 35 E-post: roa.eldresenter@bva.oslo.kommune.no

Drives av Bydel Vestre Aker

Vinderen eldrecenter

Slemdalsveien 72, 0373 Oslo

Telefon: 22 13 96 00 E-post: aktivitor@live.no

Drives av Nasjonalforeningen for folkehelsen

Bydel 8: Bydel Nordre Aker**Marka mobile eldrecenter**

Postboks 4433 Nydalen, 0403 OSLO

Telefon: 90 76 55 74 E-post: marka.eldresenter@bna.oslo.kommune.no

Drives av Bydel Nordre Aker

Grefsen-Kjelsås eldrecenter

Kjelsåsveien 114, 0491 OSLO

Telefon: 22 09 85 10 E-post: post@gkesenter.no

Drives av Norske kvinners sanitetsforening

Tåsen seniorsenter

Tåsenveien 66, 0873 OSLO

Telefon: 22 70 19 90 E-post: gro.strand@tasenseniør.no

Drives av Norske kvinners sanitetsforening

Ullevål Hageby seniorsenter

Damplass 20, 0852 OSLO

Telefon: 22 59 19 30 E-post: ullevål.seniorsenter@getmail.no

Drevet av Nasjonalforeningen for folkehelsen

Bydel 9: Bydel Bjerke**Brobekk eldrecenter**

Brobekkveien 53, 0598 OSLO

Telefon: 22 64 75 80 E-post: birthe.abildgaard@bbj.oslo.kommune.no

Drives av Bydel Bjerke

Veitvet Linderud eldrecenter

Veitvetveien 8, 0518 OSLO

Telefon: 22 82 05 60 E-post: beritmarie@getmail.no

Drives av Oslo fylkesforening av Norsk pensjonistforbund

Årvoll eldrecenter AS

Årvollveien 25, 0590 OSLO

Telefon: 23 06 73 90 E-post: post@arvolleldresenter.no

Drives av Oslo fylkesforening av Norsk pensjonistforbund

Bydel 10: Bydel Grorud

Kalbakken eldresenter

Trondheimsveien 387 A, 0953 OSLO

Telefon: 23 42 17 60 E-post: esther.ullersmo@bgr.oslo.kommune.no

Drives av Bydel Grorud

Romsås flerbruksenter

Romsås senter 2, 0970 OSLO

Telefon: 23 42 11 50 E-post: wigo.aamodt@bgr.oslo.kommune.no

Drives av Bydel Grorud

Rødtvet senior- og aktivitetssenter

Martin Strandlis vei 9, 0956 OSLO

Telefon: 22 80 41 50 E-post: rsa.post@nsn.no

Drives av Rødtvedt menighet

Bydel 11: Bydel Stovner

Stovner eldresenter

Stovner Senter 3, 0985 OSLO

Telefon: 22 79 01 00 E-post: postmaster@stovnereldresenter.no

Drives av Stovner eldresenters andelslag

Bydel 12: Bydel Alna

Furuset seniorsenter

Trygve Lies plass 1, 1051 OSLO

Telefon: 23 47 92 10 E-post: furuset.seniorsenter@bal.oslo.kommune.no

Drives av Bydel Alna

Haugerud seniorsenter

Hagapynten 38C, 0673 OSLO

Telefon: 22 32 04 20 E-post: inger-synnøve.bakke@bal.oslo.kommune.no

Drives av Bydel Alna

Bydel 13: Bydel Østensjø

Manglerud gård treffsenter

Byggveien 15, 0680 OSLO

Telefon: 23 43 89 20 E-post: heidi.karsrud@bos.oslo.kommune.no

Drives av Bydel Østensjø

Oppsal treffsenter

Vetlandsveien 99-101, 0685 OSLO

Oppsal samfunnshus, 2. etg.

Telefon: 23 43 81 34 E-post: tove.knutsen@bos.oslo.kommune.no

Drives av Bydel Østensjø

Rustad eldrecenter

Rustadgrenda 1, 0693 OSLO

Telefon: 23 47 83 15 E-post: randi.amundsen@bos.oslo.kommune.no

Drives av Bydel Østensjø

Bøler seniorsenter

Utmarkveien 2, 0689 OSLO

Telefon: 22 26 26 43 E-post: post@bolsen.no

Drives av Nasjonalforeningen for folkehelsen

Bydel 14: Bydel Nordstrand**Bekkelaget seniorsenter**

Holtveien 6 A, 1177 OSLO

Telefon: 23 03 11 30 E-post: torgeir@bekkelagetseniorsenter.no

Drives av Foreningen Bekkelaget seniorsenter

Krystallen seniorsenter

Feltspatveien 29, 1155 OSLO

Telefon: 22 28 75 90 E-post: kristin.knudsen@bns.oslo.kommune.no

Drives av Bydel Nordstrand

Nordstrand eldrecenter

Poppelstien 6, 1166 OSLO

Telefon: 22 28 02 75 E-post: nordeld@online.no

Drives av Nordstrand helselag, Nordstrand kontakt- og hjelpetjeneste og Nordstrand sogn helselag

Simensbråten – Ekeberg seniorsenter

Brannfjellveien 52, 1181 Oslo

Telefon: 23 24 49 90 E-post: post.simensbraten@seniorsenter.no

Drives av Bekkelaget menighet

Bydel 15 Bydel Søndre Nordstrand**Prinsdal eldrecenter**

Nedre Prinsdals vei 59 A, 1263 OSLO

Telefon: 22 62 91 60 E-post: aud@prinsdaleldresenter.no

Drives av pensjonistforeninger diakonforening kvinne- og familielag

Byomfattende**[Eldrecenteret for døve og døvblinde](#)**

Lovisenberggata 4 E, 0456 Oslo

Strategisk arealforvaltning

Hvordan kan bygningsutformingen understøtte kjernevirksomheten til seniorsentrene/omsorgsboliger?

Framtidens eldrebolig ?

Definisjon på kjernevirksomhet

- ◆ Hva er kjernevirksomheten til et seniorsenter?
 - Møteplass for
 - Sosialt samvær
 - Aktiviteter
 - Mat - servering
 - Fot/hudpleie
 - Frisør

Sosialt samvær

Kortspill brigde

Aktivitet på arbeidstua

Seniordans

Mat - servering

Frivillige på kjøkkenet

Fotpleie

Frisør

Formålet med oppgaven er å beskrive:

- ◆ Hvor viktig bygningen, lokalet og plasseringen er for et seniorsenter/ omsorgsboliger.
- ◆ Belyse hvilke krav framtidens eldre vil kunne stille til et seniorsenter.

Turtilbud, vinter og sommer

Fysisk aktiviteter som hagestell og snekking

Mange liker å seile -

Jeg liker å pusse båt og kjøre med båt

Noen liker sykkelturer -

andre liker hang-gliding

Noen liker kryssord og andre liker dyr

Noen er hobby astrologer --- her studeres solformørkelsen

Rolige samvær ute i det fri -

andre holder seg i form ute

Jeg liker å drikke vin ute

Noen liker ensomheten

Følgende hovedpunkter skal behandles:

- ◆ Beskrive hvor viktig bygningen, lokalet og plasseringen er for et seniorsenter.
- ◆ Undersøke hvordan en brukerorganisasjon skaffer seg oversikt over, utnytter og videreutvikler arealene for å gi best støtte for kjernevirksomheten
- ◆ Studere to case for å få kunnskap om brukernes behov.

Fremdriftsplan 2009 - 2010

	Sep	Okt	Nov	Des	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun
Start	X									
Forberedelser	X	X	X							
Feltarbeid			X	X	X					
Databearbeiding				X	X	X				
Oppgaveskriving						X	X	X		
Redigering								X	X	
Trykking									X	
Innlevering										X

Disposisjon masteroppgaven

- ◆ Forord
- ◆ Innholdsfortegnelse
- ◆ Sammendrag og konklusjon
- ◆ Innledning
 - Bakgrunn og hensikt
 - Problemstilling
 - Muligheter og avgrensinger
- ◆ Metoder
 - Usability
 - Innsamling av data
- ◆ Teori
 - Usability
 - Verdiskapning
 - Swotanalyse
 - Årsak-virkningsdiagram
 - » Fiskebeinsdiagram»

Disposisjon fortsetter:

- ◆ Presentasjon av studieobjektene
- ◆ Resultat av undersøkelsen
- ◆ Diskusjon, analyse
- ◆ Konklusjon
- ◆ Litteraturlist

Strategisk arealforvaltning

Hvordan kan bygningsutformingen understøtte kjernevirksomheten til seniorsentrene/omsorgsboliger?

Forskningsspørsmål eller hypoteser:

- ◆ Hvilke kriterier bør vektlegges når det skal utvikles nye seniorsentre?
- ◆ Er det nødvendig å ha et minimumskrav for myndighetene?
- ◆ Spiller bygningen / arealene en rolle for brukerne av senteret?
- ◆ Hvor bør seniorsentrene plasseres?
- ◆ Har størrelsen på boligene knyttet til et seniorsenter stor betydning?
- ◆ Når vil neste generasjon ta i bruk et slikt tilbud?

Framtidens eldrebolig ?

Formålet med oppgaven er å beskrive:

- ◆ Hvor viktig bygningen, lokalet og plasseringen er for et seniorsenter/omsorgsboliger.
- ◆ Belyse hvilke krav framtidens eldre vil kunne stille til et seniorsenter.

Følgende hovedpunkter skal behandles:

- ◆ Undersøke hvordan en brukerorganisasjon skaffer seg oversikt over, utnytter og videreutvikler arealene for å gi best støtte for kjernevirksomheten
- ◆ Studere to case for å få kunnskap om brukernes behov.
- ◆ Gjennomføre en spørreundersøkelse av seniorsentrene i Oslo

Årvoll Seniorcenter, bygget til formålet

Grefsen Kjelsås eldresenter

Ligger i et kontorbygg

Sagene Torshov seniorsenter

Over senteret er det en høyblokk som tidligere inneholdt trygdebolig og leiligheter for sosialomsorgen.

Myrer omsorg+

Myrer omsorg+

Er ombygget til formålet.

Tidligere trygdeboliger

Et høyhus med 15 etasjer

Aktuell teori

USE TOOLBOX, Evaluering av brukskvalitet, Usability skrevet av Siri Blakstad, Geir Hansen og Wibeke Knudsen. Som er et samarbeid mellom NTNU og SINTEF.

Empiri:Eldresentrenes møte med nye brukere og nye behov, er en rapport skrevet av G. Berg i 2009, for Helse og velferdsetaten i Oslo kommune.

Bokkvalitet og hverdagsliv for eldre, er en evaluering av ulike boligkonsepter. Det er en prosjektoppgave skrevet av K. Høyland og S. Wågø i 2009 for SINTEF.

Eventuelle foreløpige funn

Har sendt ut dette skjemaet til alle seniorsentrene i Oslo, 40 stk.

Har til nå mottatt 18 svar på mail.

Sender ut purring i papirutgave til de som ikke har svart.

Eventuelle foreløpige funn

At de seniorsentrene som ligger i tilknytning til boliger har mange flere dårlig fungerende brukere enn de andre.

De har flere ansatte.

Ser ut til å fungere mer som syke/aldershjem.

Eventuelle foreløpige funn

◆ Hva er kjernevirksomheten til et seniorsenter?

- Møteplass for
 - ◆ Sosialt samvær
 - ◆ Aktiviteter
 - ◆ Mat - servering
 - ◆ Fot/hudpleie
 - ◆ Frisør

Sosialt samvær

Kortspill brigde

Aktivitet på arbeidstua

Seniordans

Fotpleie

Frisør

Fremdriftsplan 2009 - 2010

	Sep	Okt	Nov	Des	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun
Start	X									
Forberedelser	X	X	X							
Feltarbeid			X	X	X					
Databearbeiding				X	X	X				
Oppgaveskriving					X	X	X			
Redigering							X	X		
Trykking								X		
Innlevering										X

Ny Fremdriftsplan 2009 - 2010

	Sep	Okt	Nov	Des	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun
Start	X									
Forberedelser	X	X	X							
Feltarbeid			X	X	X	X	X			
Databearbeiding						X	X	X		
Oppgaveskriving							X	X	X	
Redigering									X	X
Trykking										X
Innlevering										X

ISBN 00-0000-000-0